Dzisiaj 14 stron

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 459 P

Poznań, piątek dnia 6 października 1933

Rok XXVIII

Poznań, 5 października.

Ruch w Europie środkowej

Pakt czterech, który miał wprowadzić dyktaturę mocarstw w Europie i zupełne podporządkowanie im reszty kontynentu, stał się raczej impulsem do dalszego emancypowania się mniejszych państw, zabierających się z coraz większym zapałem do prowadzenia polityki na własną rękę. Jest to reakcja zupełnie zrozumiała, choć, zdaje się, nie przewidziano jej w Rzymie.

Pierwszem następstwem paktu czterech było zawarcie konwencyj o nieagresji między Rosją a jej sąsiadami, co wytworzyło zupełnie nową sytuację we wschodniej Europie, dając zwłaszcza większą swobodę ruchów polityce polskiej i rumuńskiej.

Jednocześnie wzmógł się w Europie wschodniej ruch polityczny, który przerzucił się nawet na Bałkany. Ostatni zjazd państw Małej Ententy z udziałem królów rumuńskiego i jugosłowiańskiego był nowym dowodem wzmacniania się węzłów solidarności, łączących te trzy państwa. Co prawda, komunikat oficjalny zaprzeczył, jakoby w Sinaja rozważano sprawy wojskowe, a zwłaszcza myśl utworzenia wspólnego sztabu generalnego, to jednak zagadnienie bezpieczeństwa, wobec niepokojącego rozwoju kwestji rozbrojeniowej w Genewie, było niewątpliwie przedmiotem obrad. Oficjalnym celem zjazdu w Sinaja miały być sprawy gospodarcze i dalsze prace nad wytworzeniem między państwami Małej Ententy unji gospodarczej, do której miałyby być ewentualnie dopuszczone Węgry i Austrja. Sprawa ta napotyka na duże trudności ze względu na strukturę gospodarczą państw Europy środkowej i na przemysłowo-rolniczy charakter Czechosłowacji, co wywołuje pewne kłopoty przy ustalaniu wzajemnego systemu preferencyjnego.

Daje się też w tej dziedzinie odczuwać rywalizacja wielkich mocarstw. Podczas, gdy Francja popiera plan utworzenia gospodarczej unji naddunajskiej, do której weszłyby państwa Małej Ententy oraz Austrja i Węgry, Włochy obawiają się takiego bloku i proponują rozszerzyć naddunajski system ceł preferencyjnych na wielkie mocarstwa, a zwłaszcza na Włochy i na Niemcy. W tym kierunku idą zalecenia memorjału włoskiego, przedłożonego osatnio mocarstwom na skutek zjazdu w Sinaja. Rozwiązanie zagadnienia naddunajskiego zależeć będzie w pewnym stopniu od tego, czy dojdzie do porozumienia między Francją a Włochami, ale punkt ciężkości sytuacji naddunajskiej przenosi się coraz więcej z nad Sekwany i Tybru nad sam Dunaj.

Jednocześnie jesteśmy świadkami dużego ożywienia na Bałkanach. Zwraca przedewszystkiem uwagę polityka Bułgarji. Podróż króla Borysa do Paryża i Londynu była jak gdyby dowodem, że Sofja zaczyna oglądać się nietylko na Rzym. Następne jednak spotkania bułgarskiej pary królewskiej z parą królewską jugosłowiańską najpierw na dworcu w Belgradzie, a ostatnio we Warnie, stanowią niewątpliwie zwrot w stosunkach bułgarsko-jugosłowiańskich, które nie były najlepsze. Bułgarji stale zarzucano zbytnie uzależnianie się od polityki włoskiej, której celem było okrążenie Jugosławji ze wszystkich stron. Czy Bułgarja wchodzi również na tory bardziej samodzielne — o tem przekonamy się niebawem. W każdym razie jej ostatnie posunięcia wywołują duże zainteresowanie.

Jeżeli do tych objawów dodamy zapowiedź wizyty króla bułgarskiego w Bukareszcie, przyjazd jugosłowiańskiej pary królewskiej do Konstantynopola, niedawne zawarcie faktycznego sojuszu między Turcją a Grecją, przewidzianą podróż p. Titulescu do Turcji oraz ewentualność dalszych jeszcze wizyt, które mają objąć Warszawę, wówczas zrozumiemy, że w środkowej Europie wytwarza się nowa sytuacja, która ma na celu konsolidację i pacyfikację stosunków. Tak zwane małe państwa uznały widocznie, że polityka wielkich mocarstw weszła na tory niebezpieczne, chcą się zatem od niej odgrodzić i zabezpieczyć wzajemnie, drogą ściślejszego zbliżenia. W najbliższym czasie nikt nie będzie mógł, zdaje się, twierdzić, jak to działo się do niedawna, że przyczyną niepokoju w Europie są małe państwa.

Polska, ze względu na swą pozycję, winna wziąć czynny udział w krystalizowaniu się nowej sytuacji w Europie środkowej. Polityka polska mało na ogół zajmowała się dotychczas temi zagadnieniami. We francuskim projekcie unji naddunajskiej z r. 1932 nie wzięto Polski wogóle pod uwagę. Obecnie widać pewną naprawę w komunikacie francusko-polskim, wydanym w Paryżu z powodu pobytu tam min. Becka. Komunikat ten wspomina o związku Polski ze sprawami naddunajskiemi. Względy polityczne, gospodarcze, a nawet strategiczne wymagają czynnej postawy Polski zarówno nad Dunajem, jak i na Bałkanach. Obecna ruchliwość tamtejszych państw otwiera przed polityką polską nowe horyzonty.

Francja na straży pokoju Europy

Inspirowany artykuł „Notre Temps", precyzujący wytyczne polityki francuskiej w sprawie rozbrojenia i współdziałania z innemi państwami

Paryż. (PAT). Radykalny „Notre Temps" zamieszcza artykuł, który niewątpliwie wyszedł z kół zbliżonych do rządu, na temat rozmowy, jaką premjer Daladier odbył ostatnio z Paul-Boncourem.

Ponieważ Niemcy zwlekają z odpowiedzią na nowe propozycje, należy się spodziewać, że rząd Rzeszy zechce zwłokę tę wyzyskać dla wszczęcia kroków, mających na celu rozbicie porozumienia francusko-angielskiego. Obowiązkiem rządu francuskiego jest rozważyć tę możliwość i zgóry obmyśleć środki zaradcze.

Premjer Daladier i min. Paul Boncour mają obecnie do rozstrzygnięcia 3 zagadnienia.

Pierwsze, to ustanowienie międzynarodowej kontroli zbrojeń, opartej na zasadzie porozumienia osiągniętego między Francją, Anglją i Stan. Zjedn. W razie pomyślnego wyniku tej kontroli, po 4-letnim okresie próbnym, Francja i inne państwa mogłyby przystąpić do dalszych etapów rozbrojenia.

Po drugie zadaniem rządu francuskiego jest niedopuszczenie do osłabienia węzłów, łączących Francję z Polską i państwami Małej Ententy, oraz zacieśnienia porozumienia Paryża z Rzymem i Waszyngtonem. Plan MacDonalda, zawierający znaczną część tez projektu francuskiego, może służyć za podstawę do dyskusji.

Wreszcie po trzecie rząd francuski będzie musiał zająć się naprawieniem błędu, popełnionego w czasie okresu 1919 r., błędu, który polegał na przyznaniu Niemcom prawa do armji zawodowej, mającej stać się kadrami potężnej armji ofensywnej. Oprócz legalnej Reichwehry mnożą się w Niemczech coraz bardziej organizacje wojskowe.

Dlatego też, aby uniknąć dalszego rozwoju tych organizacyj, projekt francuski przewiduje przekształcenie Reichswehry w armję o krótkim okresie służby wojskowej. Formacje wojskowe byłyby rozwiązane a wzamian za to Niemcy miałyby prawo do podwyższenia stanu liczebnego swej armji do 200,000 ludzi.

Podobną reorganizację przeszłyby armje innych państw, których liczba wynosić będzie również 200,000 żołnierzy. Liczba ta zostałaby przyznana Polsce, Włochom i Francji, przyczem Francja miałaby ponadto prawo do drugich 200 000 w kolonjach.

Co do daty tej unifikacji nic konkretnego nie ustalono, należałoby jednak zrobić to szybko, aby Rzesza niemiecka nie miała czasu na udoskonalenie swej armji ofensywnej i na dalszy rozwój swych organizacyj.

Pokojowe frazesy Goeringa i zapewnienia pod adresem Francji

Paryż. (PAT). Znany publicysta francuski Sauerwein ogłasza w „Paris Soir" wywiad z premjerem pruskim Göringiem.

Göring oświadczył, że Niemcy nie chcą wojny. Francja i Niemcy nie mogą dążyć do wzajemnego zniszczenia się. Żadna wojna w przeszłości nigdy do tego nie doprowadziła i nie doprowadzi w przyszłości. Naród niemiecki nie rozpocznie wojny, gdyż zbyt mało ma do wygrania a dużo do stracenia.

O skrawek terytorjum również bić się nie będziemy, ale przeciw wrogom, którzy pragnęliby nas zniszczyć, prowadzić będziemy wojnę do ostatniego człowieka. Göring zaznaczył, że zakazał śpiewania starej piosenki niemieckiej: „Siegrech wollen wir Frankreich schlagen".

W dalszym ciągu premjer Göring uzasadniał potrzebę posiadania broni defensywnej a w szczególności lotnictwa. Premjer pragnąłby zreformować niemieckie lotnictwo komunikacyjne i zastąpić stary, nie dający gwarancji bezpieczeństwa sprzęt lotniczy nowemi aparatami 3-motorowemi. Młodzież niemiecka musi się poświęcić lotnictwu. Oto dlaczego premjer popiera lotnictwo sportowe i szybowcowe, co niema nic wspólnego z przygotowaniami do wojny.

W zakończeniu wyraził przekonanie, że czas już zlikwidować nieporozumienie, dzielące Francję i Niemcy. Jest to jednak bardzo trudne i wymaga dużej odwagi cywilnej, niezbędnej do zwalczenia pewnych uprzedzeń.

„Odwagę i środki po temu posiada — mówił Göring — kanclerz Hitler, który może przyjąć na się odpowiedzialność za rozwiązanie, wiążące cały naród niemiecki"

Przed zwołaniem sesji izb

Warszawa. (Tel. wł.) W kołach sanacyjnych mówią, że tegoroczna sesja sejmowa, zwołana z końcem października, nie będzie odroczona, jak to było zazwyczaj, na dni 30, ale Sejm będzie obradował przez listopad.

W grudniu ma nastąpić przerwa całomiesięczna, a sesja byłaby zamknięta około 15 marca.

Co do konstytucji to przypuszczają, że w tym roku projekt przeszedłby przez Sejm, a w Senacie znalazłby się dopiero na przyszłą jesień. (w)

Echa rozwiązania organizacyj akademickich

Warszawa (Tel. wł.) Zarządzenie, zamykające lokal Centrali Akademickich Bratnich Pomocy unieruchomiło działalność innych stowarzyszeń akademickich, które się w tem lokalu mieściły. Wśród nich są Ogólnopolski Zw. Akademickich Szkół Naukowych, Ogólnopolski Akademicki Zw. Kół Prowincjonalnych, Zw. Stow. Ligi Narodów, Akademickie Koło Przyjaciół Czechosłowacji, Akademickie Koło Przyjaciół Francji, Wydział Koła Rolników, Koło Leśników i in.

Zw. Bratnich Pomocy założyli powracający z frontu ochotnicy wojny bolszewickiej. Skupia on wszystkie Bratnie Pomocy Akademickie w Polsce. Dowodem znaczenia tej organizacji był fakt, że Międzynarodowe Biuro Samopomocy zostało przez Międzynarodową Konferencję Studentów powierzone Związkowi jako najlepiej zorganizowanej i najliczniejszej pomocy studentów na świecie. Do przejętego przez likwidatorów majątku Związku należy również sanatorjum akademików dla chorych na gruźlicę w aZkopanem, posiadające swój wielki gmach na Gubałówce. (w)

Zamówienia bułgarskie

Warszawa (Tel. wł.) Huty polskie oraz zakłady Lilpopa i Raua otrzymają w najbliższym czasie większe zamówienia na dostawy maszyn oraz przyrządów kolejowych do Bułgarji. (w)

Podróż amb. Cudahy

Warszawa (Tel. wł.) Nowy ambasador Stanów Zjednoczonych Cudahy rozpoczął podróż zapoznawczą po Polsce. Zebranie powitalne projektowane dla ambasadora przez izbę handlową polsko-amerykańską, odroczono o tydzień.

Gra prasy niemieckiej

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Berlin, 4 października

Prasa niemiecka od jakiegoś czasu dość dużo pisze o Polsce, przyczem oficjalna prasa hitlerowska zachowuje większą rezerwę, a więcej wysuwają się nieoficjalne dzienniki, jak „Vossische Zeitung" i „Berliner Tageblatt". Byłoby jednak błędem upatrywać w wymienionych gazetach organy samodzielne w tem znaczeniu, jakie miały one przed przewrotem. Dzisiaj cała prasa niemiecka jest niejako zunifikowana, a chodzi tylko o ton klawiszy, należących do tego samego instrumentu. Można więc z głosów tych wnioskować również o polityce rządowej.

Bardzo interesujące były przedewszystkiem oświadczenia w sprawie ugody gdańskiej. W tej sprawie zabrały głos również oficjalne organy, jak zwłaszcza „Der Angriff". Zasadniczy ton tych wywodów zmierzał do wyzyskania ugody gdańskiej na terenie zagranicznym, i to specjalnie również przed rozpoczęciem rokowań genewskich w sprawie rozbrojenia. Narodowy socjalizm — brzmiały te wywody — nie zmierza wcale do wojny. Przeciwnie, właśnie narodowy socjalizm pokazuje dowodnie, że w przeciwieństwie do poprzednich rządów posiada on odwagę prowadzenia polityki pokojowej. Nie zawahał on się dowieść tego na najdrażliwszym punkcie, a mianowicie w stosunkach z Polską, wybierając nadomiar i tutaj jeszcze teren najbardziej zaogniony. Jakże niesprawiedliwe są więc posądzenia narodowego socjalizmu o zamiary zakłócenia pokoju. Rzecz ma się wprost naodwrót — taki był sens odnośnych komentarzy —, właśnie rząd narodowo-socjalistyczny w Niemczech stanowi rękojmię pokoju.

Nie ulega wątpliwości, że ugoda polsko-gdańska dała rządowi niemieckiemu w tym kierunku pewne atuty. Jednak nie o to tylko chodzi. Zbliżenie polsko-rosyjskie wywarło również wpływ na stanowisko Niemiec. Zrozumiały one, że swoją polityką wywołały, a w każdym razie dopomogły walnie do zwycięstwa w Polsce koncepcji politycznej, która główne niebezpieczeństwo widzi na zachodzie. Berlin powiedział sobie, że prowadząc w dalszym ciągu politykę taką, jaką prowadził dotychczas, dopomoże do ugruntowania ostatecznego w Polsce tych wytycznych politycznych, które Niemcy uważają dla siebie i swojej polityki wschodniej za najbardziej niebezpieczne.

Jest to drugi powód zwrotu. W pewnych kołach niemieckich dojrzała bowiem świadomość, że dotychczasowa polityka Niemiec wobec Polski była błędna, że prowadziła w prostej linji do usamodzielnienia Polski — także gospodarczego — od Niemiec, co dzisiaj już w dużej mierze nastąpiło, a czego można było uniknąć. Pozatem zupełnie stłumione zostały w Polsce — przynajmniej na zewnątrz — prądy germanofilskie, które istniały, i które można było przy innej taktyce wyzyskać dla pchnięcia Polski w orbitę wschodniej polityki niemieckiej.

Jest rzeczą niezmiernie charakterystyczną, że w Niemczech istniała zawsze — i istnieje dotychczas — obawa przed takim rozwojem stosunków, któreby doprowadziły do jednej linji w polityce zagranicznej obozu narodowego i obozu dzisiaj w Polsce rządzącego. Objawy takiego rozwoju silnie przyczyniły się do zmiany frontu polityki niemieckiej, której dzisiejsze zwalczanie obozu narodowego w Polsce jest wogóle bardzo na rękę.

Przed kilku dniami ukazał się w „Vossische Zeitung" długi artykuł jej korespondenta warszawskiego, którego osią jest dowodzenie, że jednak politykę zagraniczną obozu narodowego i obozu rządzącego dzieli przepaść. Korespondent ten powtarza przedewszystkiem w tonie podchlebiającym wszystkie argumenty i dowodzenia publicystyki „sanacyjnej" o „samodzielności" polityki „sanacyjnej" w przeciwieństwie do rzekomej niesamodzielności polityki obozu narodowego, która — jak pisze — robiła z Polski ekspozyturę Quai d'Orsai i „żandarma" francuskiego. Następnie stwierdza on, że nadal istnieje — chociaż narazie przytłumiona — w polityce „sanacyjnej" idea tworzenia państw buforowych na wschodzie, idea, którą korespondent skwapliwie chwali jako „najlepsze i właściwie jedyne rozwiązanie wobec zagrożenia Polski przez ukraińską i białoruską irredentę na wschodzie".

Następują wielkie komplementy pod adresem polityki rządowej przy jednoczesnem przeciwstawianiu jej polityce „podnieconej prawicy", poczem korespondent stwierdza: „Nie oznaczają one zmiany kursu obozu Piłsudskiego i zwycięstwa idei narodowo-demokratycznych. Oznaczają one raczej (ostatnie posunięcia polityki polskiej, przyp. kor. „Kurj. Pozn.") taktyczne zarządzenie, spowodowane przez wydarzenia ostatnich czasów, które okazuje, że na wschodzie dużo rzeczy jest jeszcze w stanie płynnym i wiele możliwości stoi otworem, oraz że wielka gra we wschodniej Europie dopiero się rozpoczęła."

W dalszym zaś ciągu czytamy: „Polskie zbliżenie do Moskwy, opierające się na tych motywach, nie jest żadną zasadniczą „zmianą kursu" — jest zato zajęciem nowej pozycji w nowej grze na wschodzie, którą rozpoczął Paryż i której rozwój będzie zależał również od tego, na jakie posunięcia zdecydują się Moskwa i Berlin w dalszym jej toku."

Tyle „Vossische Zeitung". Artykuł ten nie jest odosobniony i widać, że istnieje tu pewna wspólna inspiracja. Wczoraj rano ukazał się bowiem artykuł wstępny w „Berliner Tageblatt" na temat „Niemcy i Polska", który podobnie, jak „Vossische Zeitung", kurczowo podkreśla różnice w polityce zagranicznej między obozem narodowym i obozem rządzącym w Polsce, obniżając oczywiście politykę obozu narodowego, i kończy się następującem zdaniem:

„Ta przepaść, która istnieje między narodowymi demokratami i rządem, jest dla Niemiec wszelkim powodem, ażeby śledzić uważnie rozwój polski. Tymczasem („inzwischen") droga narodowego socjalizmu, jeżeli chodzi o Polskę, wykreślona została jasno przez układ gdański i przyjacielskie rozmowy w Genewie."

W tem wszystkiem zaznacza się niezmiernie charakterystyczna dążność do odseparowania polityki oficjalnej polskiej od polityki obozu narodowego, przyczem pisma niemieckie, jak n. p. „Vossische Zeitung", nie cofają się przed wygrywaniem wewnętrznych polskich sporów i usiłują wpłynąć na ambicję „sanacji" i zużytkować jej obawę przed posądzeniem, że cośkolwiek przejęła od obozu narodowego, dla wywarcia wpływu na odchylenie tej polityki od linji, na którą w ostatnim czasie weszła.

Wyobrażamy sobie, jak się ucieszył Alfred Rosenberg, czytając te artykuły, a zwłaszcza twierdzenie, że żywa jest jeszcze w „sanacji" idea tworzenia „państw buforowych" na wschodzie, i że wogóle nie wszystko jest jeszcze stracone, gdy w istocie polityka obozu rządzącego wcale nie zamierza iść po linji — jak dowodzą autorzy wymienionych artykułów — obozu narodowego w Polsce. Ta linja jest bowiem prawdziwym koszmarem polityków niemieckich, i to zwłaszcza również polityków hitlerowskich.

I to tembardziej dzisiaj, gdy Niemcy gotują się do zupełnej zmiany metody postępowania wobec Polski. Wskazaliśmy już na to zaraz po mowie kanclerza Hitlera. Rozumowanie Niemiec dzisiejszych jest takie: Jesteśmy (Niemcy) po rewolucji narodowej tak jednolici, tak świadomi narodowo, tak pewni swojej linji, że nie potrzebujemy się obawiać zbliżenia z Polską i jakiegokolwiek z tego powodu osłabienia, uszczerbku naszych dążeń politycznych. Ewentualne zbliżenie zaś po pierwsze może wpłynąć na polepszenie sytuacji mniejszości niemieckiej w Polsce, po drugie, co jest bardzo ważne, otworzy nam drogę do oddziaływania na Polskę i odciągnie ją może od polityki sojuszu z Francją, po trzecie rozszerzy wrota dla ekspansji gospodarczej, a wreszcie, co jest najważniejsze, może się przyczynić do odchylenia polityki polskiej od linji zbliżenia do Rosji i wskrzesić te dążności, które dążyły do tworzenia „państw buforowych" na wschodzie. To zaś jest właśnie również naszym celem — vide zwłaszcza linję hitlerowskiej polityki wschodniej. Mimo więc, że nasza obecna polityka wewnętrzna rozumiana jest lepiej przez obóz narodowy w Polsce, to jednak nie mamy się co spodziewać, ażeby obóz narodowy mógł w jakikolwiek sposób iść nam na rękę w naszej polityce zagranicznej. Nadzieję naszej nowej orjentacji oprzeć można jedynie na „sanacji". Wewnętrzny rozłam w Polsce jest nam bardzo tedy na rękę i należy tylko do tego dążyć, żeby istniał nadal również w polityce zagranicznej. A wtedy kto wie?

Nie ulega wątpliwości — i piszący te słowa wskazywał już na to — że stoimy naprawdę wobec rozpoczęcia nowej gry przez Niemcy na wschodzie, gry śmiałej i znacznie zgrabniejszej, niż dotychczasowe tępe rzucanie się na wszystko, co polskie. Od nas zależy, żeby ta gra znalazła w Polsce równie zgrabnych partnerów, rozumiejących doskonale, o co tu chodzi. Jest to bowiem dopiero jej początek. Nie zdziwilibyśmy się wcale, gdyby w niedługim już czasie nastąpiły dalsze jej objawy, jak n. p. oferta zbliżenia gospodarczego i t. d.

Nawiasem powiedziawszy, zwłaszcza artykuł „Vossische Zeitung" zwrócił tu uwagę i nawet narobił zamieszania. Z pewnej strony (nie niemieckiej) usłyszał wasz korespondent takie nieoczekiwane zapytanie: Jak pan myśli, czy artykuł ten nie polegał również na informacjach z kół obozu rządzącego w Polsce?

Odpowiedź brzmiała: Czy pan myśli, że „sanacja" w Polsce jest aż tak przerażona posądzaniem jej o to, że przejmuje linję polityki zagranicznej od obozu narodowego, żeby za pośrednictwem „Vossische Zeitung" tłumaczyć się przed światem, że tak nie jest, i że są Polacy, którzy mogliby inspirować w prasie niemieckiej tak szkodliwe dla polityki polskiej — patrz zwłaszcza wzmiankę o „państwach buforowych" — artykuły?

Pytający uspokoił się, przytaczamy jednak tę rozmowę na dowód, jak bacznie śledzi się tutaj rozpoczętą grę niemiecką.

JERZY DROBNIK.

W Polsce i w Palestynie

„Hajnt" podaje sprawozdanie z pracy ekonomisty żydowskiego, J. Diamenta, „Gospodarcza agonja Żydów w Polsce".

Handel w Polsce, owładnięty przez Żydów, jest bojkotowany przez przemysł i władze:

„Przemysł bojkotuje kupca i otwiera własne biura sprzedaży. W tych biurach pracują ludzie, którzy nie znają się na handlu, którzy nie umieją przyciągnąć spożywcy i nie umieją sprzedać możliwie najwięcej..."

Szczególną walkę z handlem prowadzą kartele, bowiem ograniczają kupców żydowskich w stosowaniu przez nich różnych wybiegów żydowskich:

„Jeżeli kartel pozwala istnieć hurtownikowi i dostarcza mu towar, czyni to tak, że położenie jego jest nieznośne. Musi on sprzedawać towar w określonym okręgu, po ustalonych cenach, podlega najróżniejszym ograniczeniom..."

Okólnik min spraw wojsk. wydany w 1932 r. do podwładnych organów, brzmi, jak następuje:

„Rolnicy, którzy dostarczą zboże bezpośrednio wojsku, spełnią nietylko czyn patrjotyczny, lecz również zaoszczędzą zbytecznych wydatków, zarówno swoich, jak i kasy państwowej, na pośrednictwo handlowe..."

Min. oświaty propaguje ideę zakładania przy szkołach sklepików spółdzielczych. Żydzi nie mogą pogodzić się z tem:

„Jakie cele pedagogiczne ma się na widoku — o tem wiedzą wszyscy. Urabia się w ten sposób wśród uczącej się młodzieży myśl, że kupiec jest zbyteczny..."

Handel otrzymuje nieznaczny kredyt w bankach państwowych: w 1928 roku Bank Polski udzielił handlowi 38 proc. swoich kredytów, w 1931 r. 17 proc., w 1932 r. 13 proc.

Spółdzielnie kredytowe żydowskie, których ilość wynosi 500, otrzymują rocznie 3 milj. zł, co stanowi 1/400 część kredytów, udzielanych spółdzielniom chrześcijańskim. Autor przyznaje, że żydowskie spółdzielnie otrzymują kredyty od światowego żydostwa:

„Ale ta pomoc staje się coraz mniejsza i obecnie prawie ustała. Położenie jest takie, że kupiec żydowski musi szukać kredytu na ulicy i musi płacić odsetki. Wynoszą one 3% miesięcznie..."

Tak brzmią żale żydowskie do Polski. Uprawnienia, przysługujące im w Polsce, nie wystarczają — żądają nowych.

Ażeby ocenić wartość tych pretensyj żydowskich, wystarczy przypomnieć, jak traktowani są Żydzi polscy w Erec Izrael.

Mojsze Justman, czołowy publicysta sjonistyczny, po powrocie z Erec Izrael, w czerwcu 1929 r., m. in. pisał:

„Żyda polskiego traktują w Palestynie z podejrzliwością, z niewiarą, z lekceważeniem. Brak zaufania do niego daje się zauważyć ze strony wszystkich instytucyj społecznych, bądź to organizacji sjonistycznej, bądź magistratu, bądź też ze strony banków. Żydowi polskiemu trudno jest otrzymać kredyt w bankach: jego żyro nie jest uwzględnione pod różnemi wybiegami. Polski Żyd jest rzadko dopuszczany do objęcia zwolnionej posady. Przemysł tel-awiwski, znajdujący się w większości w rękach Żydów polskich, nie otrzymuje żadnej pomocy, żadnego zasiłku..." („Hajnt 135/1929).

Taki jest stosunek samych Żydów do swoich rodaków z Polski. Pomimo tego żądają oni dla siebie nowych przywilejów w Polsce.

Rokowania handlowe z Niemcami

Z kół zbliżonych do rządu dowiadujemy się, że w najbliższym czasie mają być podjęte rokowania handlowe polsko-niemieckie.

Jest to wynikiem rozmowy, jaka się odbyła w Genewie między min. Neurathem i min. Beckiem. W dwa dni po tej rozmowie zebrali się eksperci gospodarczy polscy i niemieccy. Na posiedzeniu tem doszli oni do przekonania, że należy zmienić obecny stan stosunków handlowych między obu państwami.

Poselstwo niemieckie w Warszawie zwróciło się wobec tego przed dwoma dniami do ministerstwa spraw zagranicznych z propozycją podjęcia rozmów na temat możliwości poprawy i rozwoju polsko-niemieckich stosunków handlowych. Ministerstwo przyjęło tę inicjatywę przychylnie, wobec czego spodziewać się należy, że w najbliższym czasie mianowane będą urzędowe delegacje do rokowań.

Polska a Sowiety

Prasa żydowska donosi, że Litwinow, sowiecki komisarz spraw zagr. w drodze powrotnej z Genewy do Moskwy zatrzyma się w Warszawie i będzie trzy dni gościem rządu polskiego.

Wkrótce potem pojedzie z rewizytą do Moskwy minister spraw zagranicznych p. Beck.

Po oficjalnem nawiązaniu stosunków towarzysko - dyplomatycznych, spodziewane są rychłe wizyty dziennikarzy sowieckich do Polski i rewizyta dziennikarzy polskich.

W związku z zacieśnieniem się stosunku polsko-sowieckiego mówi się o spodziewanej również wizycie naczelnego wodza armji czerwonej Woroszyłowa, który miałby przybyć do Polski w listopadzie i o wyjeździe min. Piłsudskiego do Moskwy w marcu 1934.

Tę ostatnią wiadomość podaje również prasa czeska za angielskiemi dziennikami.

Aresztowania narodowców w pow. wadowickim

Z Krakowa donoszą, że w Zatorze i okolicznych wioskach (pow. wadowicki) aresztowano kilku b. członków rozwiązanego Obozu Wielkiej Polski.

Aresztowani zostali: Piórek Stanisław, akademik, Ptak Konstanty, kupiec, Zieliński Juljan i Kozłowski Marjan, akademicy i Zaruzik Józef, kupiec.

Wszyscy aresztowani stanowią powiatowy zarząd grupy Młodych Stronnictwa Narodowego w Zatorze.

Beck i Rauschning

Warszawa (Tel. wł.) Z Genewy donoszą, że min. Beck był w środę gościem na śniadaniu wydanem przez prezesa senatu gdańskiego dr. Rauschninga. (w)

Stronnictwo Narodowe

KOŁO WILDA

Zebranie plenarne z referatem b. posła ziemi pomorskiej red. Fr. Sołtysiaka, odbędzie się w piątek, 6 b. m. o godz. 19,30 w sali p. Fiedlerowej, ul. Górna Wilda nr. 47.

Wszystkich członków o punktualne przybycie prosi Zarząd.

O napad na folwark zatrudniający Żydów

W Żelechowie rozpoczyna się 9 b. m. rozprawa przeciwko 24 włościanom

Warszawa. (Tel. wł.) Sąd grodzki w Żelechowie będzie rozpatrywał 9 b. m. sprawę 24 włościan z okolicznych wsi, oskrażonych o napad na folwark zatrudniający żydowską młodzież, kształcącą się do pracy na roli przed emigracją do Palestyny.

Jedenastu z pośród oskarżonych przebywa od czasu zajść t. j. od czterech miesięcy w areszcie prewencyjnym.

Przyczyną napadu był fakt, że wspomniani Żydzi pracowali na folwarku bezpłatnie. (w)

Przyjazd min. Titulescu do Warszawy

Chodzi o wymianę dokumentów z Sowietami paktu, zawartego w Londynie

Warszawa. (Tel. wł.) Min. Beck opuszcza Genewę 6 b. m. i wyjeżdża do Warszawy. Równocześnie z nim przyjeżdża min. Titulescu.

Celem jego przyjazdu jest dokonanie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych aktu o definicji napastnika, zawartego w Londynie pomiędzy ośmioma państwami.

Fakt przewiduje, że państwa, które doknały ratyfikacji, przekazują odpowiednie dokumenty rządowi sowieckiemu i od tej chwili są członkami paktu. Ponieważ Rumunja nie utrzymuje stosunków dyplomatycznych z Sowietami, min. Titulescu przyjedzie do Warszawy i tutaj w min. spraw zagranicznych złoży dokumenty ratyfikacyjne ministrowi Beckowi oraz posłowi sowieckiemu Owsiejence. (w)

Stosunki gospodarcze polsko-niemieckie

Rozmowy w Genewie i zapowiedź dalszego kontynuowania tych rozmów

Warszawa (Tel. wł.). Z kół dobrze poinformowanych donoszą, że przy okazji omawiania innych spraw na terenie Genewy, bawiący tam eksperci ekonomiczni polscy i niemieccy przeprowadzili ogólną rozmowę na temat stosunków gospodarczych polsko-niemieckich, wyrażając pogląd, że stosunki te winny ulec poprawie.

Równolegle ze strony poselstwa niemieckiego w Warszawie podjęta została w ostatnich dniach inicjatywa rozpoczęcia rozmów z rządem polskim na temat utrzymania dotychzasowych obrotów handlowych polsko-niemieckich, oraz ich ewentualnej rozbudowy.

Jak się dowiadujemy, polskie czynniki miarodajne zajęły wobec tej inicjatywy niemieckiej w zasadzie przychylne stanowisko, wyrażając pogląd, że rozpoczęcie rozmów gospodarczych polsko-niemieckich wydaje się obecnie wskazanem i pożądanem dla obustronnych interesów gospodarczych.

Sprawa wymiany więźniów z Litwą

Rokowania za pośrednictwem Międzynarodowego Czerwonego Krzyża

Warszawa (Tel. wł.) Międzynarodowy Czerwony Krzyż w Genewie wystosował na życzenie Polskiego Czerwonego Krzyża pismo do władz litewskich z propozycją odbycia specjalnej konferencji delegatów polskich i litewskich w sprawie wydania więźniów politycznych.

Pismo proponuje odbycie konferencji w Genewie, w Rydze, w Kownie, albo w Warszawie. Władze litewskie dotąd nie udzieliły odpowiedzi na propozycję Czerwonego Krzyża genewskiego.

Ze strony Polskiego Czerwonego Krzyża zaznacza się, że uczyniona listownie propozycja jest ostatnią próbą doprowadzenia do wymiany więźniów z Polską. (w)

Krwawy strajk górników w Ameryce

Ciągłe starcia z policją — Teror ze strony strajkujących

Nowy Jork. (Tel. wł.) Położenie strajkowe w kopalniach węgla brunatnego w stanie Pensylwanja i w sąsiednich stanach w dalszym ciągu jest niewyjaśnione.

Wczoraj znów w szeregu kopalń doszło do krwawych zajść pomiędzy strajkującymi i robotnikami, którzy chcieli powrócić do pracy. M. in. w Ambridge około 300 strajkujących zaatakowało 100 pracowników powracających do kopalń, usiłując nie dopuścić ich do szybów. Przywołaną policję strajkujący obrzucili kamieniami, a częściowo strzelali do niej, wskutek czego użyła broni palnej, przyczem kilkanaście osób zostało ranionych, a dwie zabite. Jak stwierdzono, strajkujący strzelali kulami dum-dum.

W Harrisbourg w stanie Illinois strajkujący zdemolowali przy pomocy mniejszych bomb szereg domów i mieszkań powracających do pracy górników. Kilkanaście osób odniosło obrażenia, dokładniej liczbę dotąd nie zdołano ustalić.

W Sullivan w stanie Indiana w czasie starć, zabity został jeden robotnik a wielu odniosło ciężkie rany.

Echa mordu rabunkowego w Krakowie

Sekcja zwłok Süsskindów — Badania ciężko rannej

Kraków (PAT). Wczoraj profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego Olbrycht dokonał sekcji zwłok zamordowanych Süsskindów w obecności sędziego śledczego dr. Zacharskiego oraz prokuratora dr. Lewickiego.

W wyniku sekcji stwierdzono, że na osobach Süsskindów popełniono bestjalskie morderstwo. Jest to rzadki wypadek mordu i niezwykle wyrafinowany. Obie ofiary mają na sobie szereg ran, pochodzących od broni palnej i od uderzeń.

Sekcja zwłok listonosza ś. p. Przebindy wykazała jedną ranę postrzałową głowy.

W szpitalu św. Łazarza prof. Glatzel operował Eugenję Süsskind. Operacja wykazała złamanie podstawy czaszki. Stan chorej jest jednak dobry i nie budzi żadnych obaw. Mimo tak tragicznego przejścia Süsskindówna jest przytomna i dawała dokładne wyjaśnienia na szereg zapytań władz śledczych.

Dyskusja mniejszościowa w Lidze Narodów

Sprawy gdańskie referować będzie delegat W. Brytanji

Genewa. (PAT.) W dniu wczorajszym szósta komisja Zgromadzenia Ligi Narodów kontynuowała debatę mniejszościową.

Dłuższe przemówienie wygłosił delegat Wielkiej Brytanji p. Ormsby-Gore, poddając ostrej krytyce wywody delegata niemieckiego Köhlera. Delegat Wielkiej Brytanji twierdził, że w mowie Köhlera nie widzi żadnych podstaw, na jakich mógłby dojść do porozumienia z nim. Propozycje Niemiec, dotyczące procedury mniejszościowej, są nie do przyjęcia dla Wielkiej Brytanji, która uważa obecny mechanizm ochrony mniejszości naogół za dobry. Jeszcze bardziej kategorycznie mówca odrzuca koncepcję niemiecką, opartą na teorji jedności rasowej. Teorja ta, według której państwo ma prawo zajmować się obywatelami tej samej rasy, wchodzącymi w skład innego państwa, zaprowadziłaby zbyt daleko. Tak np. Wielka Brytanja musiałaby się zajmować obywatelami Stanów Zjedn., potomkami emigrantów brytyjskich. Dalej delegat Wielkiej Brytanji omawiał kwestję Żydów w Niemczech, oświadczając, że opinja brytyjska czytała, co na ten temat mówił Hitler, ale nie mogła tego zrozumieć. Mówca zakończył swe przemówienie sformułowaniem pewnych sugestyj w sprawie procedury dla petycyj mniejszościowych. Pragnąłby on, aby składający petycje, w razie odrzucenia ich, byli poinformowani o przyczynie tej decyzji oraz aby komitety trzech ogłaszały swe decyzje i aby, odsyłając jakąś sprawę do Rady, komitety trzech mogły dołączyć swe poglądy.

Zkolei dłuższe przemówienie wygłosił min. Benesz, który również poddał ostrej krytyce wywody delegata Niemiec, poczem szeroko omówił konieczność generalizacji ochrony mniejszości. Zgłosiwszy zastrzeżenia co do propozycyj angielskich, min. Benesz wypowiedział się za wnioskiem Polski o generalizacji, przytaczając szereg ważkich argumentów.

Zkolei przemawiał delegat Niemiec, Köhler, polemizując z delegatem Francji, sen. Berengerem. Delegat Niemiec jeszcze raz podkreśla, że kwestja żydowska nie może być rozpatrywana jako kwestja mniejszościowa. Rząd niemiecki wypowiedział już swój pogląd na tę sprawę i nie ma nic do dodania. Nawiązując do zarzutu sen. Berengera, że Niemcy nie przestrzegają rezolucji, nakazującej wszystkim państwom tolerancję i sprawiedliwe traktowanie mniejszości, Köhler wyraził zdziwienie, że problem stawiany jest w ten sposób przez reprezentanta państwa, które zawsze sprzeciwiało się generalizacji ochrony mniejszości. Jeżeli komisja ma ustalić, jakie są możliwości generalizacji, wszyscy delegaci, nie wyłączając Francji, muszą powiedzieć, czy gotowi są przyjąć zobowiązania w stosunku do mniejszości.

Podobnie jak we wtorek, komisja oklaskiwała wszystkie przemówienia, z wyjątkiem przemówienia delegata Niemiec. Dyskusja mniejszościowa kontynuowana będzie jeszcze w dniu dzisiejszym. Sprawozdawcą kwestji mniejszości na plenum Zgromadzenia wybrany został delegat Finlandji, p. Holsti.

Genewa. (PAT.) Wczoraj rozpoczęła się 77 sesja Rady Ligi Narodów, obradującej w nowym składzie. Pierwsze posiedzenie nowej Rady było bardzo krótkie. Rada ograniczyła się do ustalenia porządku dziennego sesji i do zatwierdzenia decyzji o utworzeniu nowego niestałego miejsca w Radzie.

Na poufnem posiedzeniu Rada ustaliła listę referentów poszczególnych spraw. Sprawy gdańskie referować będzie w dalszym ciągu delegat Wielkiej Brytanji, a sprawy mniejszości powierzone zostały delegatowi hiszpańskiemu.

Przesilenie w Hiszpanji

Paryż. (Tel. wł.) Prezydent państwa powierzył misję tworzenia gabinetu Sanchez Romanowi, członkowi niezależnej partji republikańskiej, który zastrzegł sobie kilka godzin namysłu, co do ewentualnego przyjęcia misji. Sanchez Roman ma utworzyć rząd koalicji republikańskiej.

Po zamachu w Wiedniu

Wiedeń. (Tel. wł.) W związku z dalszemi dochodzeniami przeprowadzonemi w związku z zamachem na kanclerza Dollfussa, policja wiedeńska aresztowała dr. Rajmonda Guentera, teścia sprawcy zamachu, Tertila, jego matkę oraz 7 znajomych z bliskiego otoczenia zamachowcy.

Rewja kawalerji

Warszawa (Tel. wł.) Dzisiaj w godzinach popołudniowych jedzie z Warszawy osobny pociąg, którym udadzą się p. Prezydent, premjer oraz wszyscy członkowie rządu, nie wyłączając ministra spraw wojskowych, na rewję kawaleryjską. Wyjedzie także do Krakowa cały korpus dyplomatyczny z nuncjuszem Marmaggim na czele. (w)

Poseł chiński

Warszawa. (PAT.) Dn. 4 października o godz. 13 p. Chinglun Frank W. Lee, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Chin, złożył panu Prezydentowi Rzeczypospolitej swe listy uwierzytelniające na uroczystej audjencji na zamku królewskim.

Do Częstochowy

Pielgrzymka Sokolstwa Dzielnicy Wielkopolskiej

Pielgrzymka ta, w której uczestniczy około 600 osób wyjeżdża pod przewodnictwem kapelana Dzielnicy Wielkopolskiej ks. prał. Prądzyńskiego własnym pociągiem popularnym w piątek o godz. 22,30. Rozkład jazdy tego pociągu jest następujący: godzina 23,12 — Środa, godz. 23,56 — Jarocin, godz. 0,22 — Pleszew, godz. 0,58 — Ostrów Wlkp., godz 1,39 — Ostrzeszów, godz. 2,04 — Kępno, godz 2,52 — Wieluń.

O godz. 5 w sobotę przyjazd do Częstochowy i pielgrzymowanie z dworca na Jasną Górę, gdzie nastąpi powitanie przez OO. Paulinów.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.71 — 5.72 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.73 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk niem. w dewizach 212.00 zł, gotówką 209.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.18 do 173.44 zł, gotówką 172.84 zł.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 5. 10. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż konwers. początkowo 50½% a pod koniec giełdy 50¾% pozatem poszukiwano 4% premj. dol. po 48.— bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% dolarowe listy zast. po 37% w zaofiarowaniu, również oddawano 4½% dolarowe listy zast. w złocie po 41% oraz 4½% złotowe listy zast. (dawniejsze żytnie) po 36%, zaś 4% listy zast. konwert. poszukiwano po 35½.

Z akcyj bankowych poszukiwano Bank Polski po 78.— bez oddawców.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 50½—50¾ P.
4½% dol. listy zast. s. K. z r. 1933 27% O.
4½% dolar. listy zast. s. K. z r. 1933 41% O.
4% listy zastad. konw. ostempl. Pozn. Ziem. Kredyt. á 8.90 35½% P.

(Kurs w złotych)

4½% złotowe listy zast. s. K. z r. 1933 36 O.
Tendencja bez zmiany.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 5. 10. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne

Żyto 285 tonn par. Poznań	14,75
Żyto 60 tonn par. Poznań	14,60
Pszenica 60 tonn par. Poznań	20,50
Pszenica 45 tonn par. Poznań	19,35
Pszenica 10 tonn par Poznań	19,75
Owies 15 tonn par. Poznań	14,30
Owies 15 tonn par. Poznań	14,25
Owies 15 tonn par. Poznań	14,15
Owies 45 tonn par. Poznań	14,00

Ceny orjentacyjne

Żyto	14,50— 14,75
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	20,00— 20,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	16,50— 17,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 695 g/l	14.00 — 14.25
Jęczmień 675 g/l	13,50— 13,75
Usposobienie słabe.	
Owies	13,50— 14,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	22,25— 22,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	33,00 — 35,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	8,50— 9,00
Otręby pszenne	8,50— 9,00
Otręby pszenne (grube)	9,50— 10,00
Rzepak zimowy	37,00— 38,00
Rzepik zimowy	38,00— 39,00
Gorczyca	37,00— 39.00
Groch Viktoria	20,00— 24,00
Groch Folgera	22.00— 25,00
Ziemniaki jadalne	2,25— 2,50
Ziemniaki fabr. za kilo %	11
Mak niebieski	63,00— 67,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 670 tonn, pszenicy 90 tonn.

Strajk tramwajowy w świetle krytyki rzeczowej

Dziś rano tramwaje ruszyły, chociaż strajkujący, ulegając komendzie komitetu strajkowego („strzeleckiego"), wczoraj wieczorem, aż do nocy jeszcze, słuchać o tem nie chcieli. Jak do tego doszło? Jakie fakt ten poprzedziły wypadki?

Wczoraj przed południem w toku wiecowania na bezprawnie przez strajkujących okupowanym terenie P. K. E. przywódca „strzelecki" Nowodworski groził, że strajk nie będzie zaniechany, póki nie będą przyjęte wszystkie warunki komitetu strajkowego. Warunki te — przypominamy — brzmiały:

1. Bezwzględne usunięcie dyrektora Maćkowiaka.
2. Ponowne przyjęcie wydalonych w sobotę pracowników P K E.
3. Oczyszczenie atmosfery przez wyrzucenie prowokatorów, działających ze strony dyrekcji i znęcających się nad pracownikami.

Jak wiadomo, ciężki zarzut, zawarty w punkcie 3, był poprostu zmyślony w celach czysto demagogicznych.

P. Nowodworski odgrażał się ponadto, że, jeżeli powyższe trzy warunki nie będą w pełni przyjęte, to strajkujący pójdą na miasto, wiecować pod gołem niebem na „placu alarmowym" (w końcu ulicy Fr. Ratajczaka).

Przypominamy, że w godzinach południowych odbyła się w urzędzie wojewódzkim pod kierownictwem wicewojewody Kauckiego ponowna w sprawie strajku tramwajarzy konferencja z dyrektorem P. K. E. inż. Maćkowiakiem, i że byli na nią zaproszeni prezes poznańskiego Związku Strzeleckiego prof. Kurkiewicz i prezes „Strzelca" wśród tramwajarzy p. Prądzyński.

Przypominamy dalej, że ustalono warunki takie: 1) robotnicy torowi (częściowo sezonowi) zostaną w P K E., ale z tem zastrzeżeniem, że wspólnie z inspekcją pracy uzgodni się odpowiednie zredukowanie czasu pracy wszystkim pracownikom warsztatowym (na czem zależy dyrekcji P. K. E., ze względów budżetowych, by nie było konieczne podwyższenie znowu ceny biletów tramwajowych); 2) sąd arbitrażowy wyda wyrok w sprawie płac w dniach strajku; 3) wypowiedzenie trzem szoferom pozostaje w mocy, jednak dalsze ich zatrudnienie w innym charakterze będzie rozważone w inspektoracie pracy.

Warunki te zostały i tym razem — jak już donieśliśmy w wydaniu porannem — przez strajkujących odrzucone. Pisze o tem z triumfem dzisiejszy poranny „strzelecko - sanacyjny" „Przegląd Codzienny":

„Kiedy delegaci wrócili (z województwa) do remizy tramwajowej przy ul. Gajowej i oświadczyli reszcie pracowników o rezultacie konferencji, ci absolutnie nie przyjęli takiego załatwienia sprawy i postanowili tak długo strajkować, dopóki dyr Maćkowiak nie ustąpi ze swego stanowiska. Duch wśród tramwajarzy i humor jest doskonały...

„W dniu dzisiejszym wyjechała do Warszawy delegacja tramwajarzy, która będzie interwenjowała w całej sprawie u ministra spraw wewnętrznych i ministra komunikacji."

Wypadki potoczyły się jednak innym torem. Wczoraj w godzinach wieczornych zawiadomione zostało województwo, że wbrew temu, co ustalono w południe na konferencji w urzędzie wojewódzkim, strajkujący do pracy nie wrócili. Widocznie wywarto nacisk na komitet strajkowy, późną nocą bowiem strajkujący postanowili odstąpić od strajku. Dzisiaj od rana ruch tramwajowy jest normalny.

Tyle gołe fakty. Jak one wyglądają w świetle krytyki ściśle rzeczowej?

Strajk był bezcelowy i zakończył się ciężką porażką. Zarobkowo - zawodowy był tylko punkt drugi postulatów strajkujących (sprawa wypowiedzenia kilkunastu robotnikom torowym). Punkt ten został załatwiony kompromisowo, ale w gruncie rzeczy po myśli dążeń oszczędnościowych dyrekcji P. K. E. Punkty 1 i 3, wypływające z pobudek partyjno - politycznych, a mające przysmak społeczno - anarchiczny, odpadły całkowicie, mimo, że komitet strajkowy na nie właśnie kładł główny nacisk.

Mimo to nie myślimy triumfować, tembardziej, że uważamy samo wytworzenie atmosfery, jaka zapanowała wśród części pracowników tramwajowych, za wielce szkodliwe dla społeczeństwa i państwa. Może ujemny wynik strajku podziała otrzeźwiająco na tę część tramwajarzy, która jest zawojowana przez czynniki zewnętrzne.

Zawojowanie to jest bezpośrednio oczywiście robotą „Strzelca", ale za kulisami powtarzających się strajków tramwajarskich działa jeszcze jeden czynnik, z którego roli może nawet „strzelcy" nie zdają sobie dostatecznie sprawy, a któremu przyjrzeć należy się na tle „działalności" „Przeglądu Codziennego", wychodzącego w oficynie drukarskiej inż. Namysła. Czynnik ten działa z motywów przedewszystkiem osobistych, by zrobić karjerę i dobić się ostatecznie stanowiska komisarza P. K. E., skoro przedtem nie udała się sprawa z elektrownią miejską. Z tej to właśnie strony idą główne podszepty, każące pracownikom tramwajowym godzić przedewszystkiem w obecnego dyrektora P. K. E. i domagać się komisarza rządowego dla tej instytucji, będącej spółką akcyjną. Nadmieniamy, że dzisiejszy „Przegląd Codz." wystąpił już z nową intrygą przeciw P. K. E.

Powtarzamy, cośmy powiedzieli wczoraj, że się nie mieszamy do wewnętrznych spraw, zarobkowych czy personalnych, P. K. E. Interesujemy się sprawą żywo tylko od strony ogólno-społecznej. Mamy wrażenie, że i dość wielu naszych przeciwników politycznych ma już dosyć tych niebezpiecznych awantur społecznych oraz prowokowania ich zza kulis dla karjery jednostki, dla prywaty. Mamy nadzieję, że się nad tem zastanowi teraz niejeden pracownik tramwajowy, wczoraj jeszcze ulegający sugestji agitacji strajkowej.

Tym pracownikom tramwajowym, którzy nawet pałkami gumowemi i wymyślaniem od „zdrajców" i „endeków" steroryzować się nie pozwolili i zachowali swoją godność obywatelską, należy się ze strony społeczeństwa szczere uznanie i cześć.

Wprowadzenie w życie nowego ustroju samorządowego

Okólnik ministerstwa spraw wewnętrznych nr. 65 z 11. 7. 1933 (wydrukowany w „Dzienniku" tegoż ministerstwa nr. 12) daje wojewodom wskazówki co do przeprowadzenia reformy podziału administracyjnego w myśl ustawy o nowym ustroju samorządu terytorjalnego, a mianowicie ewentualnego znoszenia mniejszych miast i tworzenia gmin zbiorowych i gromad. Okólnik przypomina terminy ustawowe do wydania potrzebnych zarządzeń, objaśnia szczegółowo myśl przewodnią reformy i dołącza specjalne instrukcje w sprawie podziału administracyjnego oraz kryterja nowego podziału na gminy zbiorowe.

Kwestję tworzenia gmin wiejskich rozpatruje ministerstwo szczegółowo na podstawie ogólnych kryterjów ustawy: wspólności miejscowych interesów oraz samowystarczalności dla podołania zadaniom gminy tak pod względem finansowym, jak i co do potrzebnych w gminie sił intelektualnych Okólnik podkreśla zatem, że przedewszystkiem należy ustalić najbardziej celowy zasięg wspólnych zainteresowań wsi, któreby miały tworzyć wspólną gminę zbiorową, w sprawach kulturalnych, gospodarczych i administracyjnych oraz wspólnych zadań gminy, wynikających z obowiązków ustawowych, a zatem w sprawach szkolnych, drogowych, bezpieczeństwa publicznego, (naturalnie także pożarniczych, opieki społecznej), a następnie samowystarczalność „społeczną" (dobór ludzi miejscowych społecznie przygotowanych do stanowisk w organach gminnych) i finansową dla podołania wydatkom gminnym, a zwłaszcza opłacania kwalifikowanego urzędnika gminnego (wójta i sekretarza). W tym celu poleca okólnik sporządzenie próbnego preliminarza projektowanej gminy.

Poza temi głównemi ustawowemi kryterjami zwraca okólnik dobitnie uwagę na inne bardzo ważne momenty: wybór celowego ośrodka gminy jako siedziby urzędu gminnego i wygodę ludności, która musi być pogodzona z potrzebami administracji publicznej, w szczególności — poza dziedziną samorządu — z obowiązkami gminy jako najniższego organu administracji ogólnej, przyczem wyraźnie zaznacza, że poszczególne wsie nie mogą być zbytnio oddalone od siedziby urzędu gminnego, a granice gminy nie powinny się krzyżować z okręgami posterunków policji państwowej.

Szczególną uwagę przywiązuje ministerstwo do tego, aby w sprawie nowego podziału umożliwiono należyte wypowiedzenie się ludności oraz osobom interesowanym i zaleca jak najskrupulatniejsze zbadanie wszystkich momentów ze względu na doniosłość sprawy, tem więcej, że częstsze zmiany w podziale administracyjnym uważać należy za niepożądane, a zatem po pierwszej reformie wnioski na późniejsze zmiany mogłyby być rozważane tylko zupełnie wyjątkowo. To wszystko odnosi się analogicznie i do tworzenia gromad.

Jak z tego widać, ministerstwo nie daje żadnych konkretnych dyrektyw co do wielkości gmin ziorowych, co wobec postanowień ustawy oraz natury przedmiotu jest zrozumiałe. Jednakowoż przy konkretnych projektach kwestja ta wypłynie z konieczności, ponieważ „obszar zasięgu wspólnych zainteresowań" oraz „samowystarczalność" pojmowana być może i faktycznie jest pojmowana w bardzo szerokiej skali. Już zwrócenie w okólniku uwagi na dopuszczalność gmin o liczbie mieszkańców nawet wyżej 10 000, a gromad wyżej 2 000 mieszkańców — mimo zastrzeżeń, że cyfry statystyczne nie mogą być miarodajne — mógłby ktoś uważać za potwierdzenie zapatrywań — opartych na wielkości gmin zbiorowych w b. dzielnicy rosyjskiej, — że nowe nasze gminy będą „mniej więcej" wynosić przeciętnie nieco niżej tej liczby mieszkańców, może około 5 do 6 tys., tak, że w przeciętnym powiecie będzie ich najwyżej 10.

Tymczasem im bardziej rozpatruje się konkretnie tę kwestję, tem więcej odzywa się głosów z województw południowych i zachodnich, że na tych obszarach państwa w myśl ogólnych zasad reformy gminy zbiorowe muszą być daleko mniejsze nietylko ze względu na dogodność ludności, ale przedewszystkiem ze względu na daleko ciaśniejszy zasięg wspólnych zainteresowań, co jest główną przesłanką ustawy, — większą samowystarczalność intelektualną oraz — argument to praktycznie niesłychanie ważny i właśnie związany ściśle z samowystarczalnością — ze względu na oszczędność budżetową, aby obejść się tylko jednym urzędnikiem gminnym (wójt zawodowy). Oszczędność taka jest konieczną z powodu zupełnej niewystarczalności źródeł dochodowych gmin wiejskich i gromad.

Wobec znacznych różnic w zapatrywaniach co do celowości większych lub mniejszych gmin zbiorowych wydaje się zatem, że w tym względzie będzie musiało dojść do jakiegoś zasadniczego uzgodnienia. Najwięcej miarodajną do tego byłaby utworzona właśnie w ministerstwie spraw wewnętrznych „Komisja Podziału Administracyjnego", której zadaniem ma być „koordynowanie stanowiska wszystkich zainteresowanych czynników i utrzymywanie ciągłości pracy".

Okólnik ministerjalny omawia także kwestję znoszenia miast niżej 3 000 mieszkańców, polecając w kwestji tej występować z wnioskami nawet jeszcze przed projektami gmin zbiorowych, ponieważ takie, lub inne decyzje w tej kwestji związane są z kwestją tworzenia gmin wiejskich i muszą zapaść przed nowemi wyborami w miastach, które winny się odbyć najpóźniej do 13 lipca 1934 r. Zniesione winny być miasta niżej 3 000 mieszkańców nie wszystkie, lecz tylko te, które „nie posiadają warunków na prowadzenie gospodarki miejskiej".

Z podziałem na gminy — według okólnika — łączy się ściśle także podział na powiaty, a zatem gdzie wskutek obecnej reformy gminnej byłyby wskazane zmiany granic powiatów, poleca ministerstwo obecnie przedstawiać wnioski na zmianę granic powiatów.

Co do zniesienia obecnych wójtostw policyjnych zapowiada okólnik jeszcze osobne zarządzenie Natomiast kwestja obszarów dworskich mieści się w podziale na grmady i gminy wiejskie.

Jak wiadomo, utworzenie gmin zbiorowych ma nastąpić najpóźniej do 13 stycznia 1935 (a wybory nowe do 13 marca 1935), o ile termin ten nie będzie przedłużony, gdyż ustawa upoważnia do przedłużenia go o dalszych 12 miesięcy Okólnik ministerjalny poleca przedłożyć ministerstwu spraw wewnętrznych projekty nowych gmin tak wcześnie, aby rozporządzenia ministerjalne w sprawie ich utworzenia mogły być wydawane „dla poszczególnych powiatów" już od wiosny 1934 r. Pozostawałoby w takim razie bardzo mało czasu na wszechstronne rozpatrzenie przez wszystkie miarodajne czynniki (gminy, wydziały powiatowe, wojewodów i ministerstwo) tej tak doniosłej reformy. W. D.

GŁADZIK NIEDOŚCIGNIONE OSTRZE DO GOLENIA
niedoścignione ostrze do golenia,
wszędzie do nabycia. ng 5521
Gł. Skład: Kraków, Wiślna 6, Drogerja.

Kongres w Vichy

Paryż (PAT). Rozpoczynający się w Vichy kongres radykałów i radykałów socjalnych absorbuje uwagę wszystkich odłamów politycznych.

W kongresie wezmą udział niemal wszyscy ministrowie obecnego rządu z premjerem Daladier na czele. Oczekiwane jest przybycie prezesów honorowych stronnictwa pp. Caillaux, Renaudela i Sarrauta. Po raz pierwszy od dłuższego czasu nie weźmie udziału w obradach złożony chorobą b. premjer Herriot.

Prasa partyjna zapowiada, że wbrew przypuszczeniu elementów, wrogo usposobionych w stosunku do obecnego rządu, kongres w Vichy odbędzie się pod znakiem dyscypliny i solidarności.

Redukcje w szkolnictwie

Warszawa (Tel. wł.) Kuratorja okręgów szkolnych przystąpiły do reorganizacji i obwodów szkolnych. Dotychczasowe inspektoraty, które obejmują powiaty, są kasowane, a na ich miejsce powstają obwody, obejmujące więcej powiatów. Z powodu tych zmian ulegnie redukcji kilkudziesięciu inspektorów szkolnych. (w)

Nasze drogi

Warszawa (Tel. wł.) W dniu 5 października odbędzie się w Warszawie, zwołana przez centralne organizacje powiatowego samorządu terytorjalnego, specjalna konferencja, poświęcona zagadnieniu drogowemu w Polsce. Weźmie w niej udział około 50 działaczy z władz samorządowych i inżynierów drogowych. (w)

Echa procesu sanockiego

Lwów (PAT). „Kurjer Lwowski" donosi, że skazani w procesie sanockim wywiadowca Stankiewicz i komisarz Drewiński wnieśli za pośrednictwem swoich obrońców kasację przeciwko wyrokowi, natomiast trzeci skazany Roman Jajko przyjął wyrok i rozpoczął odsiadywanie kary.

ag 5803

DZIAŁ GOSPODARCZY

Poznaniowi przybyło nowe czasopismo gospodarcze

Jest właściwie paradoksem, że w Polsce Zachodniej, tej najlepiej zagospodarzonej dzielnicy, prasa gospodarcza jest tak słabo rozwinięta. Coprawda, gdybyśmy kierowali się względami egoistycznemi, powinni byśmy być zadowoleni z faktu niedostatecznej liczby poważnych perjodyków gospodarczych w Polsce Zachodniej. Zawszeć bowiem fakt ten dodatnio się odbija na prasie codziennej, przysparzając czytelników jej „Działom Gospodarczym".

Ponieważ jednak dobro piśmiennictwa gospodarczego leży nam na sercu, więc z zadowoleniem witamy powstanie nowego gospodarczego czasopisma poznańskiego, mianowicie dwutygodnik p. n. „Poradnik Przedsiębiorcy".

Nowe to pismo, powołane do życia pod auspicjami tutejszej izby przemysłowo-handlowej, opiera się na orginalnej formule. Chce być poradnikiem dla kół przemysłowo-handlowych, przedewszystkiem zaś przewodnikiem w gęstwinie ustaw, rozporządzeń, obwieszczeń, okólników i orzeczeń natury prawno-gospodarczej.

Redakcja „Poradnika Przedsiębiorcy" może jest nazbyt skromna, głosząc, że nie jest jej celem wywalczanie reform ustawodawstwa gospodarczego, a jedynie komentowanie go ku pożytkowi kół przemysłosłowo-handlowych. Sądzimy, że zespół kilkunastu znanych fachowców, wchodzących w skład komitetu redakcyjnego „P. P.", nie zdoła się oprzeć pokusie choćby okazyjnego wytykania usterek i braków, niestety licznych w naszem ustawodawstwie prawno-gospodarczem.

Największą wadą tegoż ustawodawstwa jest jego obfitość. Ktoś obliczył, że składa się na nie 16.000 ustaw i 50.000 rozporządzeń! Przeto dobrą myśl mieli inicjatorzy „P. P.", ofiarując kołom gospodarczym swe usługi w charakterze przewodników po zawiłych gościńcach polityki skarbowej, socjalnej, komunikacyjnej, celno-reglamentacyjnej, finansowej, administracyjno-przemysłowej, prawno-handlowej itd.

„Poradnikowi Przedsiębiorcy" życzymy pełnego powodzenia w interesie samych kół gospodarczych, którym może ułatwić znojną ich działalność. (Adres Redakcji „P. P." — Poznań — ul. Mickiewicza 31.)

Konjunktury na rynku produktów zwierzęcych

Na początku nowego roku gospodarczego w rolnictwie warto zapoznać się z konjunkturami, panującemi w produkcji roślinnej i hodowlanej. Zacznijmy od tej ostatniej.

Niewątpliwie, najważniejszym działem naszej hodowli jest trzoda chlewna. O jej znaczeniu dobitnie świadczy fakt, iż udział trzody i jej produktów w ogólnym naszym wywozie produktów zwierzęcych w ostatnim roku gospodarczym (VIII. 32 — VI. 33 r.) wyniósł 85,369 tys. zł na ogółem 126,154 tys. złotych.

Otóż w dziale trzody chlewnej obserwujemy zjawisko równoległości spadku eksportu i spadku pogłowia. Dzięki temu zjawisku, ceny utrzymały się tutaj na jednolitym poziomie. Obecnie daje się zauważyć tendencja do zwiększenia pogłowia. Mamy wrażenie, że tendencja ta nie jest zdrowa, gdyż nie towarzyszy jej poprawa na rynku zbytu. Na rynku wewnętrznym chłonność nie poprawia się, a na rynkach zagranicznych o poprawie warunków zbytu również niema mowy.

W szczególności, jeśli chodzi o bekony, proces usamodzielniania się W. Brytanji od importu dokonuje się coprawda powoli, systematycznie. Udział Kanady w pokrywaniu zapotrzebowania angielskiego rośnie z roku na rok. Równolegle zmniejsza się udział Europy kontynentalnej w zaspakajaniu potrzeb importowych W. Brytanji. Niewiadomo jeszcze, jakie rezultaty da akcja forsowania krajowej (angielskiej) produkcji bekonów; zależnie od tych rezultatów, prawdopodobnie w lutym przyszłego roku, zdecyduje się kwestja: czy tendencja ograniczania importu bekonów europejskich do Anglji utrzyma się, czy też się załamie. Na załamanie omawianej dążności mógłby wpłynąć wzrost cen bekonu ponad poziom siły nabywczej konsumentów. Przechodząc do rynku austrjackiego, można wyrazić przypuszczenie, iż rynek ten, doniedawna tak dla nas ważny, nadal pozostanie nam dostępny tylko w bardzo ograniczonych rozmiarach.

W hodowli bydła rogatego panuje i zapewne nadal panować będzie zastój. Produkcja nasza nastawiona jest na mleko, a ceny masła oddawna pozostają na poziomie, wykluczającym jakiekolwiek inwestycje w pogłowiu krów mlecznych. Niestety, wentyl bezpieczeństwa, jakim jest eksport, funkcjonuje tutaj również fatalnie, jak w dziale trzody chlewnej, i niema widoków na poprawę.

To samo zresztą powiedzieć można o eksporcie jaj, którego wartość z roku gosp. 1931/32 na r. g. 1932/33 spadła z 64.222 tys. zł na 38.085 tys. zł, a to „przy łaskawym współudziale" państw importerskich, dążących do samostarczalności na tym odcinku. O tych dążnościach świadczy zadecydowane już skontyngentowanie importu jaj do Anglji.

Kojunktury na rynku produktów zwierzęcych możnaby odmalować w kilku słowach: coraz taniej, coraz mniej, coraz trudniej....

Nowelizacja ustawy o spółdzielniach

Warszawa. (Tel. wł.) W prezydjum rady ministrów rozpatrywany jest projekt dekretu nowelizującego ustawę o spółdzielniach.

Projekt przewiduje trzy kategorje zmian obecnego prawa spółdzielczego. Wprowadzają one zwiększenie odpowiedzialności spółdzielni, oraz ich rewidentów i obejmują zmiany przepisów o charakterze proceduralnym, mając na celu ich uproszczenie i większe przystosowanie do potrzeb życia. Trzecia kategorja zmian przewidzianych przez projekt uprawnia władze państwowe do dalekiej ingerencji w życie i prace spółdzielni.

Zamiast rejestrowania spółdzielni zostanie wprowadzony system koncesyjny zawarty w przepisie, że zarejestrowanie przez sąd statutów spółdzielni jest uzależnione od zaświadczenia rady spółdzielczej względnie związku rewizyjnego. W zaświadczeniu ma być stwierdzone, że celowość założenia spółdzielni oraz jej zamierzenia gospodarcze ujawnione w statucie nie powodują zastrzeżeń.

Rewizje w spółdzielni mają być dokonywane co roku. Statuty związków rewizyjnych muszą być zatwierdzone dodatkowo przez ministra skarbu.

Wyłącznym atrybutem ministra skarbu jest przyznawanie i odbieranie związkom rewizyjnym prawa rewizji. Istniejące także związki muszą pod rygorem utraty swych praw rewizyjnych uzyskać od ministra skarbu w ciągu sześciu miesięcy potwierdzenie swych uprawnień rewizyjnych. Działalność związków rewizyjnych podlegać ma nadzorowi przewodniczącego rady spółdzielczej.

Z ZAGRANICY

(z) **Szwajcarja wypowiedziała rozejm celny.** W liście do Sekretarjatu Ligi Narodów, szef Federalnego departamentu Gospodarki Narodowej, Schulthess, oświadczył, iż wobec stosowania przez szereg państw środków utrudniających eksport szwajcarski, Szwajcarja wypowiada rozejm celny, przewidziany przez konferencję londyńską.

(z) **Podwyżka taryf kolejowych we Francji.** Z dniem 15 września br. podwyższone zostały we Francji stawki taryfy specjalnej, stosowane wobec przesyłek pospiesznych. Rozporządzeniem tem dotknięte zostają te towary polskie, które ze względu na swą wartość i łatwość zepsucia były dostarczane na rynek paryski pociągami pospiesznemi. W pierwszym rzędzie do produktów tych należy zaliczyć raki i grzyby świeże. Podwyższenie stawek taryfowych wpłynie na podniesienie cen rynkowych artykułów importowanych, a temsamem osłabi ich zdolność konkurencyjną z produktami krajowemi.

(z) **Dalsze niszczenie kawy w Brazylji.** Donoszą z Rio de Janeiro, że według ostatniego wykazu Narodowej Rady Kawowej, do dnia 15 września rb. zniszczono ogółem 22.249.000 worków kawy, podczas gdy stan zniszczonej kawy jeszcze na dzień 31 sierpnia rb. wynosił 21.596.000 worków.

(z) **32-godzinny tydzień pracy u Forda.** Donoszą z Detroit, że Ford postanowił wprowadzić 32-godzinny tydzień pracy we wszystkich swoich przedsiębiorstwach. Narazie chodzi tu tylko o próbę. Gdyby miała ona wypaść negatywnie, przedsiębiorstwa Forda wrócą znowu do dawnego 40-godzinnego tygodnia.

KRONIKA GOSPODARCZA

ROZBUDOWA CHŁODNI PORTOWEJ W GDYNI

Dążąc do usprawnienia wywozu zagranicę produktów hodowlanych które jak wiadomo, są towarami szybkopsującemi się, Państwowy Bank Rolny otrzymał polecenie wybudowania chłodni portowej w Gdyni Od czasu jej uruchomienia co nastąpiło na wiosnę 1930 r. chłodnia wykazuje stały wzrastający rozwój w obrotach szybkopsującemi się produktami spożywczemi — zarówno w eksporcie, imporcie, jak i tranzycie. Tak więc w 1931 r. chłodnia przyjęła 4 554 t towarów, w 1932 r. — 9.300 t., a w I półroczu r b. — 12.000 t towarów, przyczem musiała zaprzestać przyjmowania dalszych ładunków zwłaszcza jaj, wobec kompletnego zapełnienia swych komór.

Dzięki istnieniu chłodni w Gdyni umożliwiona została regularna komunikacja okrętowa pomiędzy Gdynią a wielką ilością portów zagranicznych Rozwój jej działalności dowodzi potrzeby gospodarczej tej placówki, brak zaś pomieszczeń dla towarów, nietylko idących tranzytem, lecz i dla towarów krajowych, wywołał potrzebę rozbudowy chłodni. Rozbudowa ta jest tem łatwiejszą, że chłodnia pierwotnie była zaprojektowana jako 5-piętrowa a wykonana jako 3 piętrowa Zarówno fundamenty i słupy, jak instalacja chłodnicza maszynowni oraz ilość wind zostały przewidziane i wykonane jak dla budynku 5-piętrowego. W tych warunkach, przy nadbudowie 2 pięter, co pociąga za sobą stosunkowo nieznaczne koszty, można znacznie powiększyć pojemność chłodni. Rozbudowa tego przedsiębiorstwa stworzy jednocześnie warunki dla wzmocnienia jego stanu finansowego, albowiem wpływy za składowanie towarów mogą być powiększone przy prawie niezwiększonych kosztach prowadzenia chłodni

Opierając się na powyższych przesłankach zdecydowano rozbudowę chłodni portowej w Gdyni, powierzając odnośną czynność Państwowemu Bankowi Rolnemu. Rozbudowa już się zaczęła, przyczem przewidziane jest, że powiększona chłodnia będzie oddana do użytku już wiosną przyszłego roku.

Z KRAJU

(k) **Bilans Banku Polskiego wykazuje zwiększenie akcji kredytowej.** W ciągu ostatniej dekady września zapas złota powiększył się o 151 tys. zł i wynosi 473,5 milj. zł., natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz obniżył się o 759 tys. zł do sumy 74,1 milj. zł. Portfel wekslowy wzrósł o 594 milj zł do 679.5 milj. zł. zaś pożyczki, zabezpieczone zastawami — o 2,6 milj zł do 99,6 milj. zł Natomiast portfel biletów skarbowych zdyskontowanych obniżył się o 1,5 milj. zł do 48 0 milj zł W rezultacie ogólna suma wykorzystanych kredytów zwiększyła się o 60 5 milj. zł do 827.1 milj. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu obniżył się o 15,1 milj zł do 33,1 milj zł. Pozycja „inne aktywa" obniżyla się o 7,4 milj zł do 148 8 milj zł. natomiast pozycja „inne pasywa" wzrosła o 0.9 milj zł do 317.9 milj. zł. Natychmiast płatne zobowiązania zmniejszyły się o 28.0 milj. zł do 1602 milj. zł, co nastąpiło wyłącznie wskutek spadku prywatnych rachunków żyrowych oraz pozycji „różne rachunki", podczas gdy rachunki żyrowe kas państwowych zwiększyły się o blisko 20 milj zł do 23.2 milj. zł Obie biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian na poszczególnych rachunkach — powiększył się o 64.5 milj zł do sumy 1 030,5 milj. zł. Pokrycie złotem wobec wzrostu łącznej sumy obiegu biletów i stanu natychmiast płatnych zobowiązań uległo zmniejszeniu, mianowicie z 44.94 proc. do 43,42 proc. (przeszło 13 ponad normę statutową).

(k) **Wypłaty na obsługę pożyczek.** W ciągu września Bank Polski przekazał zagranicę: 587.000 dol na obsługę 6 proc pożyczki dolarowej; 1.180.000 dol. — 6½ proc. pożyczki zapałczanej; 590.000 dol. w złocie — 7 proc pożyczki stabilizacyjnej; 913 000 dol. na wykup i obsługę bonów min. komunikacji; 875.000 fr. szw. na obsługę długu polikwidacyjnego (poaustrjackiego) i wreszcie 5.000 000 fr. fr długu wobec rządu francuskiego. Łącznie wypłaty te wyniosły około 24 miljonów zł.

(k) **Rozłożenie na 11 rat pożyczki wewnętrznej.** Dziennik Ustaw nr. 75 zawiera pod poz. 545 rozporządzenie min. skarbu następującej treści: „Po wpłaceniu 1/6 należności tytułem I raty (sc. pożyczki wewnętrznej) może być na żądanie subskrybenta pozostała część należności rozłożona na 10 równych rat miesięcznych, płatnych najpóźniej piątego dnia każdego miesiąca."

Doniosły wynalazek przeciw pożarowi samolotu demonstrowano w tych dniach na lotnisku londyńskiem w Heston. Wynalazcą jest major Rolleghem Ochronnym tym środkiem jest preparat chemiczny, który zabezpiecza samolot od płomieni. Próba, dokonana na modelu samolotu, udała się całkowicie.

Oszczędzisz sobie trosk i zbędnych kosztów
spowodowanych nieznajomością: ustaw, rozporządzeń, precedensowych wyroków sądowych i t. d. abonując dwutygodnik: zg 20074
„PORADNIK PRZEDSIĘBIORCY",
jedyny tego rodzaju perjodyk poświęcony **praktycznym wskazaniom** dla każdego przedsiębiorcy w sprawach: podatkowych, socjalnych, celnych, komunikacyjnych, kredytowych, administracji przemysłowej itd. Prenumerata kwartalna tylko zł 6,— Adres: **„Poradnik Przedsiębiorcy", Poznań**, ul. Mickiewicza 31 (gmach Izby Przem. Handlowej)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Czwartek 5 października 1933.
Słońce: wschód 5.59; — zachód 17.23; — długość dnia 11 godz. 23 min.
Księżyc: wschód 17.25; — zachód 8.11; — po pełni

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 10 st. C., wiatr południowy, ciśnienie atmosferyczne 750 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 15 st. C., najniższa plus 2 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego. Dziś — 0.30 m

Kal. rzk.: Placyda M.; jutro Brunon W. Kal. słow.: Zasław; jutro Bronisław.

Kto jest sprawcą tajemniczego mordu?

Gdzie jest Staś Ogrodowski?

Wstrząsające morderstwo, dokonane na śp. Marji Ogrodowskiej przy ul. Przemysłowej 30 jest przedmiotem dalszego śledztwa. Mąż zamordowanej, Stanisław Ogrodowski podejrzany o zbrodnię, znajduje się w areszcie śledczym. Był on kancelistą kolejowym pierwszej klasy, od kilku lat zajmował stanowisko sekretarza Zjednoczenia Kolejowców Polskich, a dawniej był sekretarzem Zjednoczenia Zawodowego Polskiego sekcji kolejarzy.

Dotychczas nie został wyjaśniony bardzo sensacyjny szczegół zbrodni, a mianowicie zaginięcie 7-letniego Stasia Ogrodowskiego. Chłopczyk chodził już do szkoły i nieraz był świadkiem smutnych scen, jakie rozgrywały się w domu rodzicielskim. Ojciec nadużywał często alkoholu, co potęgowało również w wielkiej mierze nieporozumienia rodzinne. W dniu morderstwa Ogrodowski był przed południem u pracy. Po południu zwrócił się do swego szwagra, brata tragicznie zmarłej żony, p. Brychcego z prośbą o otwarcie mieszkania wytrychem. Po otwarciu drzwi znaleziono śp. Ogrodowską już bez życia z rozpłataną uderzeniami siekiery głową i śladami uduszenia.

Ostatni raz widziano tragicznie zmarłą we wtorek przed południem na rynku Wildeckim, gdzie robiła zakupy. Kiedy nastąpiła śmierć Ogrodowskiej, nie jest jeszcze wyjaśnione. Być może, że krwawy dramat rozegrał się w nocy porzedniej a może nawet już poprzedniego dnia. Ze względu na to, że Ogrodowski znany był w szerokich kołach pracowników kolejowych, morderstwo, dokonane na jego żonie, i skierowane przeciw niemu zarzuty o zbrodnię i tajemnicze zaginięcie 7-letniego Stasia, wywołały zrozumiałe wrażenie.

Inauguracja roku akademickiego

W niedzielę, 8 b. m. odbędzie się w auli uniwersytetu uroczysta inauguracja roku akademickiego 1933/34. Poprzedzi ją msza św. w kaplicy zamkowej, po której w razie pogody udadzą się pochodem rektor, senat i profesorowie do uniwersytetu, gdzie w auli o godz. 11 rozpocznie się uroczysta inauguracja z nast. programem: Canzon a sonar Giovanni Gabrieli w. XVI wykona orkiestra Państwowego Konserwatorjum Muzycznego, pod dyr. prof. Władysława Raczkowskiego. Sprawozdanie ustępującego rektora prof. dr Stanisława Pawłowskiego za rok akad. 1932/33. Wręczenie insygniów nowoobranemu rektorowi prof. dr. Stanisławowi Rungemu. Przemówienie J. M. rektora prof. dr. Stanisława Rungego i wykład inauguracyjny p. t. „Pojęcia o istocie choroby". Rozdanie medali za prace naukowe wychowankom uniwersytetu poznańskiego. „Gaudeamus" — wykona młodzież akademicka z towarzyszeniem orkiestry.

Sprawa Szałka przed Sądem Apelacyjnym

Na wokandzie Sądu Apelacyjnego znalazła się dzisiaj sprawa odwoławcza Stanisława Szałka, który został przez sąd okręgowy w Poznaniu skazany na ½ roku więzienia z odroczeniem na 2 lata za to, że zastrzelił w czasie sprzeczki sąsiada swego Pokrywę. Wyrok Sądu Apelacyjnego ogłoszony zostanie w sobotę o godz. 9 rano.

Z POZNANIA

— * **Osobiste.** Srebrne gody małżeńskie obchodzili onegdaj pp. budowniczowie Franciszek i Róża z Mikołajczaków Budzyńscy. Jubilat, znany obywatel i członek rady miejskiej Poznania, bierze od lat wielu bardzo wydatny udział w życiu społecznem i politycznem naszego miasta. Jako gorący patrjota, oddany zawsze szczerze sprawie narodowej, był p. Budzyński również wybitnie czynny w wyswobodzaniu stolicy Wielkopolski z rąk niemieckich. Z okazji ich jubileuszu małżeńskiego składamy pp. Budzyńskim najserdeczniejsze życzenia.

— * **Kradzieże gotówki.** W tramwaju linji 4 lub 6 w drodze do Mostu Teatralnego okradziony został p. dr. Wacław Stefański (ul. Emilji Sczanieckiej 14 a). Nieznany narazie złodziej kieszonkowy skradł p. dr. Stefańskiemu z kieszeni portfel z zawartością 370 zł i dowód osobisty. — P. Marcin Kołaski z Berlina doniósł policji, że w dniu 4 bm. w plantach przed Teatrem Wielkim w Poznaniu skradziono mu 1 300 zł gotówki. Dochodzenia w tej sprawie prowadzi komisarjat IV. (kl.)

— * **Aresztowania.** Za grę w „trzy blaszki" aresztowano Kazimierza Ceranka (ul. Pamiątkowa 7). — Za kradzież u p. Melanji Dobron (ul. Strzałowa 7) aresztowano Marjana Kaźmierczaka (ul. Strzelecka 13) i Mieczysława Kuczewskiego (ul. Grobla 23). — Jako poszukiwanego przez sąd grodzki we Wronkach aresztowano robotnika Andrzeja Lembicza, bez stałego miejsca zamieszkania i odstawiono do dyspozycji sądu. — W restauracji p. Piechowiaka przy ul. Wodnej 17-18 ujęto jako podejrzanego o kradzież Marjana Maćkowiaka (Grobla 24). Miał on paczkę, zawierającą obrus, lichtarz ścienny i inne przedmioty, pochodzące najprawdopodobniej z kradzieży. (kl.)

— (Nagły zgon). W mieszkaniu przy ul. Prusa 17 zmarł nagle na udar serca Teofil Dziembowski (ul. Sieroca 8-9). Zwłoki zmarłego wydano rodzinie. (kl.)

— * **Chłopiec najechany przez dorożkę.** Jadący dorożką p. Antoni Ludwik Przybylak (Grudzieniec 12) najechał na Kaponierze zdążającego do szkoły Konrada Kuna (Patr. Jackowskiego 22). Poranionego na lewej nodze i twarzy chłopca opatrzył p. dr. Weiss. (kl.)

— * **Niewyjaśnione zaginięcie.** Z mieszkania swej matki p. Anny Styczyńskiej na Wolnicy 6, wyszła w dniu 3 bm. jej 16-letnia córka Halina i dotychczas nie wróciła. Styczyńska wyszła w zamiarze pójścia do szkoły. (kl.)

— * **Niesumienny szofer.** Ub. nocy przed domem pod liczbą 20 przy ul. Grunwaldzkiej na rozmawiających z sobą szofera Franciszka Dubisza (ul. Staszica 25) i dorożkarza konnego Michała Maciejewskiego (Szamarzewskiego 60) najechała dorożka samochodowa nr. 267. Obaj zostali poturbowani; kierowca samochodu zbiegł. (kl.)

Z POZNAŃSKIEGO

— * **BUDZYŃ** (Śmiertelny wypadek). Dnia 3 bm. wydarzył się śmiertelny wypadek. Właściciel 400-morgowego gospodarstwa Rajnold Zellmer w wieku około 65 lat z Sokołowa Budzyńskiego chciał powstrzymać uprzężonego do lekkiej powózki konia. Przez manewrowanie powózki w pędzie przechylił się Zellmer na jedną stronę i uderzył głową o drzewo, odnosząc pęknięcie czaszki i ponosząc śmierć na miejscu. Podczas dalszego dzikiego biegu konia z powózką 6-letni synek robotnika Wierzbińskiego odniósł silne stłuczenie jednej ręki.

— * **CZARNKÓW.** (Walne zebranie). W niedzielę odbyła się wywiadówka Koła Rady Rodzicielskiej przy szkole powszechnej. Zebranie zagaił zast. prezesa p. Skąpski. Udatne wiersze i śpiewy uwydatniały postępy w nauce. Kierownik p. Wójcicki apelował do zebranych rodziców, celem niezakazywania dziatwie przystępowania do towarzystw wspierania budowy szkół powszechnych. Ze sprawozdania skarbnika p. Włodarczaka stwierdzono że zebrano 122.26 zł a wydatkowano 117.80 zł. Do zarządu wybrano jednogłośnie p. radcę Grupińskiego, a w miejsce p. Surmowej p. Mazurkiewiczową, pozostawiając cały skład zarządu niezmieniony.

— (Bazar). Doroczny Bazar gwiazdkowy zamierza urządzić w dniu 8 grudnia, celem ulżenia biednym Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo.

— (Koło miłośników sceny). Komisja regulaminowa skończyła swe prace. Następne zebranie odbędzie się 7 bm.

— (Kradzież). Z niedzieli na poniedziałek nierozpoznani włamywacze skorzystali z nieobecności pp. Grupińskich, którzy byli na zabawie „Sokoła" i splondrowali całe mieszkanie, zabierając rozmaite przedmioty. Stratę ocenia się na 200 złotych.

— * **JAROCIN.** (Kradzież). W nocy z 2 na 3 bm. włamali się dotychczas nieznani sprawcy do chlewu szkoły powszechnej w Strzeżewku i skradli wieprza wagi 100 kg. na szkodę kierownika szkoły p. Śmigielskiego.

— (Tragiczny wypadek). 30 września Nawrocki Czesław, zamieszkały w majątku Żbików, jadąc rowerem z Czerenina do Żbikowa, obok majętności Żegocin spadł z roweru tak nieszczęśliwie, że nadział się na widły trzymane w ręce. Jeden róg wideł przebił Nawrockiemu klatkę piersiową, trafiając w serce, wskutek czego nastąpiła śmierć natychmiast.

— * **NAKŁO.** (Zawody strzeleckie). — Państw. Gimnazjum Męskie przeprowadziło 1 bm. zawody strzeleckie o mistrzostwo Poznańskiego Kuratorjum Szkół Średnich i o mistrzostwo D. O. K. VIII. W strzelaniu o mistrzostwo Szkół Średnich zdobyło gimnazjum 649 punktów na 800 możliwych.

— (Strzelanie o godność króla żniwnego). Tutejsze Bractwo Kurkowe urządziło w ub. niedzielę strzelanie o godność króla żniwnego. Został nim p. Antoni Pieczyński, 95 pierścieni na 100 możliwych, I rycerzem p. Wojciech Sroka, 85 pierścieni, II rycerzem p. Bernard Seydak, 83 pierśc. Honorowe nagrody zdobyli pp. Sroka, Pieczyński, Semrau, Rommel, Borowicz Fr. Nagrodę medalową zdobył p. Wróblewicz Wł.

— (Porady dla właścicieli nieruchomości). Według uchwały walnego zebrania Właścicieli domów i nieruchomości z 22 ub. mies., postanowiono uruchomić biuro porad dla członków, które mieścić się będzie tymczasowo przy ul. Bohaterów 3.

— * **OBORNIKI.** (Z jarmarku). Wtorkowy jarmark odznaczył się w stosunku do poprzednich znacznie zmniejszoną frekwencją. Obroty w handlu wskutek niskiego doprowadzenia koni i bydła były słabe. To samo działo się w dziedzinie kramnej, gdyż mało było kupców i kupujących. Żydowskich geszefciarzy było tym razem znacznie mniej. Pocieszającym natomiast objawem jest fakt że ludność tak miejska jak i wiejska zaczyna zdawać sobie sprawę z głoszonego przez nas wszystkich hasła „Swój do swego" i omija żydowskie stragany.

— (Przedstawienie). Kat. Tow. Robotników Polskich urządza 8 bm. na sali p. Klosowej przedstawienie amatorskie pod tyt. „Najnowsze światy".

— * **ODOLANÓW.** (Przemyt). W dniu 1 października br. przytrzymała straż graniczna z Odolanowa przemytnika w Świecy koło Odolanowa któremu odebrano 19 kg. bananów i większą ilość pomarańczy. Towar, pochodzenia niemieckiego, został skonfiskowany a przemytnika odstawiono do tuteiszego więzienia przy sądzie grodzkim w Odolanowie. Z powodu toczącego się śledztwa nazwiska przytrzymanego przemytnika nie ujawnia się.

— (Pożar). We wtorek, 26 września rb. około godz. 18 wybuchł pożar u gospodarza p. St. Antkowiaka w Jankowie Przygodzkim. Spaliła się stodoła i chlewy, które są ubezpieczone od ognia w Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu. Przyczyna pożaru dotąd nie wyjaśniona, dochodzenia w tej sprawie prowadzi posterunek P. P. w Przygodzicach.

— * **OPALENICA.** (Z rady miejskiej). Na ostatniem posiedzeniu rady miejskiej wprowadził p. burmistrz w urząd dwóch nowych radnych, rolnika p. Józefa Napieralę (Kl. Narod.) i Stanisława Nowaka (lista Ciszaka). Do rady szkolnej wybrano radnego p. Stanisława Cichego. Pozatem zatwierdzono sprawozdanie rachunkowe z wykonania budżetu administracyjnego i elektrowni miejskiej za rok 1932-33 z nadwyżka budżetowa w kwocie 42 494.93 zł. Przyjęto również do wiadomości sprawozdanie z rewizji kasy głównej i elektrowni miejskiej p. 1. 9. 33 r., do którego wnosi komisja rewizyjna interwencję do magistratu o zaprowadzenie w jak najkrótszym czasie ksiąg kontrolnych po myśli preliminarza budżetowego, oraz uwidocznianie w dochodzie księgi gł. wpłacanych kaucyj. Polecono magistratowi opracowanie regulaminów opieki społecznej i opiekuna i przedłożenie następnemu posiedzeniu rady miejskiej do uchwały. Celem oszacowania majątku miejskiego wybrano komisję z pp. Stan. Horowskiego — jako przewodniczącego, Leonarda Staszewskiego, Marjana Hoffmanna, Wojc. Kałka i Teofila Pasiciela. W sprawie podziału szkół na żeńską i męską postanowiono czynić starania, ażeby ze względu na dzieci z okolicy, utrzymano dotychczasowy stan rzeczy. Przy tej okazji podnoszono ażeby naukę odbywano w godzinach przedpołudniowych. — Na rzecz budowy szkoły przy ul. Lipowej uchwalono z Funduszu Pracy zaciągnąć pożyczkę 60 tys. złotych. Ze względu na zły stan wody uchwalono wiercenie nowej pompy przy St. Rynku. W końcu poruszono kwestję Pożyczki Narodowej, oraz szerzącego się bezrobocia.

— * **OSTRÓW.** (Napór Żydów). Miasto nasze, dotąd wolne od kupców żydowskich, ma wkrótce być uszczęśliwione kupiecką falą żydowską. Informują nas, że jacyś bliżej nieznani Żydzi pertraktują o wydzierżawienie lokali na składy jednolitych cen. Składy takie mają powstać przy ul. Wrocławskiej i Rynku. Przestrzegamy właścicieli domów — Polaków — przed wydzierżawieniem Żydom lokali. Do sprawy tej powrócimy.

— (Upadek kupiectwa). Wobec konkurencji pobliskiego Kalisza likwiduje tu w rynku swój najstarszy interes bławatów i konfekcji damskiej p. Jerzy Woziwodzki. Poprzednio zlikwidowali w rynku swoje interesy bławatów pp. Skrzypczyński, Górecki, Kotliński i Splitt.

— (Pożar). W niedzielę w południe wybuchł pożar w Czarnymlesie pow. ostrowskiego. Spłonęła zagroda p. L. Basińskiego.

— (Z konkursu orkiestr i chórów kolejowych). Odbył się tu w ub. niedzielę konkurs orkiestr i chórów kolejowych z rejonu ostrowskiego. Miejscowy chór kolejowy zdobył w konkursie pierwszeństwo. Z orkiestr kolejowych pierwsze miejsce zajęła orkiestra z Jarocina, drugie zaś Ostrów.

— * **POBIEDZISKA.** (Wypadek na szosie). W ubiegłą niedzielę najechana została na szosie pomarzanowskiej 88-letnia staruszka p. Agnieszka Opatowicz z Pobiedzisk przez samochód osobowy P. Z. 40 088, odnosząc dotkliwe obrażenia. Winę ponosi najechana, która w ostatniej chwili zamierzała przejść na drugą stronę szosy.

— * **SKOKI.** (Z rady miejskiej). Na odbytem 2 bm. zebraniu rady miejskiej przyjęto sprawozdanie Komisji Opieki Społecznej za r. 1932-33 oraz uchwalono dodatki komunalne do państw. podatku od nieruchomości na rok 1934 — 25 proc., do państwowego podatku gruntowego 80 proc., do przemysłowego od obrotu 25 proc. Do świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych 20 proc. O ócz tego uchwaliła rada miejska zmienić uchwałę z 30 września ub. roku i pobierać na r. 1933 komunalnego dodatku do podatku dochodowego zamiast 4 proc. tylko 2 proc.

— * **ŚREM.** (Osobiste). Zastępca kierownika urzędu skarbowego, kierownik działu egzekucyjnego p. Jan Okulicz, wyjechał na 6-tygodniowe ćwiczenia wojskowe.

— (Sport). W niedzielę, 1 bm. odbyły się na boisku „Sokoła" towarzyskie zawody w piłkę nożną pomiędzy drużyną Ś. K. S. i drużyną Pocztowego P. W. i W. F. Poznań 3 z wynikiem 1:0 na korzyść gospodarzy. Wynik odpowiadał przebiegowi ciekawej gry.

— (Turniej szachowy). Dzięki inicjatywie i staraniom sekcji szachowej Ś. K. S. rozpoczął się 3 bm. turniej szachowy o mistrzostwo naszego miasta w lokalu p. Raska. Wskutek wielkiego zainteresowania turniejem sekcja szachowa Ś. K. S. przedłużyła termin zgłoszenia zawodników do 10 bm.

— (Kiermasz Czerwonego Krzyża). Koło Panien przy miejscowym oddziale P. C. K. urządziło 1 bm. kiermasz na sali p. Sałacińskiej. Czysty dochód przeznaczony był na wyekwipowanie drużyny ratowniczej.

— * **WRZEŚNIA.** (Z Tow. Przemysłowców). Zebranie miesięczne Tow. Przem. poświęcone było m. in. 250-leciu odsieczy wiedeńskiej. Na zebranie to poprosił zarząd kilka innych zrzeszeń lokalnych. — Rektor szkoły dypl. p. Orcholski z Warszawy omówił historję Polski z okresu panowania króla Jana Sobieskiego i opisał barwnie uroczystości wiedeńskie w roku bieżącym.

— (Z Rady miejskiej). Przyjęto i uchwalono wykonania budżetowe głównej administracji elektrowni, rzeźni, wodociągów i przytułku dla starców. Budżety dodatkowe na r. 1933-34 uchwalono również, jak i przedłożone normy dodatków komunalnych do podatków państwowych w wysokości jak w roku ubiegłym.

— (Tow. Budowy Szkół Powszechnych). Staraniem p. rektora Gawęckiego założono wśród licznego zebrania sfer rodzicielskich Tow. Budowy Szkół Powszechnych. Wybrano zarząd z p. bud. pow. Nowakowskim na czele. Składki wynoszą 50 gr.

— * **ŻERKÓW.** (Przerwanie pracy). W końcu zeszłego tygodnia została przerwana praca przy regulacji rzeki Lutyń i to z powodu chłodnej jesieni. Praca ta była finansowana przez fundusz pracy i nasi bezrobotni mieli całe lato prawie zatrudnienie.

Z POMORZA

— * **CHOJNICE.** (Osobiste). Inspektor szkolny p. Grochowski przeniesiony został z dniem 1 bm. na emeryturę. Jego następcą jest inspektor szkolny p. Sowiński z Grudziądza.

— (Z życia S. M. P.). Ub. niedzieli miejscowe S. M. P. męskie wystawiło dramat religijny p. t. „Triumf Krzyża" pod reżyserją ks. patrona Kamrowskiego.

— (Kiedy nastąpi wybór burmistrza?) Kilka miesięcy upłynęło już od rozpisania konkursu na stanowisko burmistrza, na które zgłosili się m. in. referendarz starostwa p. Semrau, burmistrz Czerska, p. Trybull, b. sędzia grodzki w Chojnicach p. Woytyna. W sprawie wyboru burmistrza bawiła ostatnio delegacja radnych miasta u p. mec. Kopickiego, jako przewodniczącego komisji konkursowej któ-

ra domagała się przedłożenia na najbliższem posiedzeniu rady miejskiej listy kandydatów na stanowisko burmistrza dla dokonania wyboru

— * **GRUDZIĄDZ.** (Dożynki na rzecz budowy kościoła). Dożynki urządzone na boisku miejskiem na rzecz nowego kościoła, dały przeszło 5 000 zł czystego zysku. Podobna impreza na ten sam cel, która odbyła się przed kilku tygodniami przyniosła około 4 000 zł.

— (Pożar na Wiśle). W nocy na poniedziałek spaliła się w przystani obok ratusza łódź motorowa p. Szczodrzewskiego, zapomocą której utrzymywano stałą łączność między obu brzegami Wisły. — Straty wynoszą 15 000 zł.

— * **ŚWIECIE.** (Napad rabunkowy). — Na szosie pomiędzy Pruszczem a Łowiniem napadli nieznani sprawcy bezbronną kobietę, handlarkę drobiu Leśniewską Stefanję z Łowinia, wracającą wieczorem ze stacji do domu. Napastnicy wyrwali swej ofierze torebkę z zawartością 225 zł gotówki, kilka monet gdańskich oraz dokumenty osobiste.

— (Wspomnienia pośmiertne). W tych dniach odprowadzono na wieczny spoczynek ofiary tragicznego wypadku na Czarnej Wodzie, śp. ks. Alfonsa Zielińskiego, lat 27 a 4-ty rok kapłaństwa, oraz śp. Józefa Kuberskiego, lat 30, urzędn. magistr. Udział w pogrzebie był niebywale liczny.

— (Nieudały zamach zbrodniczy). Na szosie Nowe-Grudziądz, pod wioską Tryl, nieznani sprawcy przeciągnęli nocą grubą linę przez szosę, widocznie celem spowodowania jakiegoś zamachu rabunkowego. Wypadek chciał, że szosą przejeżdżało auto ciężarowe, które silnem uderzeniem linę przerwało, unikając nieszczęścia.

Z BYDGOSZCZY

— **U Hallerczyków.** Na wtorkowem zebraniu miesięcznem bydgoskiej placówki Zw. Hallerczyków omówiono szereg spraw organizacyjnych Związku oraz program pracy drużyn błękitnych na sezon jesienno-zimowy.

— **Ku czci poległych.** We wtorek wieczorem odbyło się posiedzenie komitetu opieki nad grobami poległych w walkach o wolność ojczyzny Bydgoszczan. Posiedzenie odbyło się pod przewodnictwem red. Pałaszewskiego. Ustalono, że z okazji święta umarłych zorganizowany będzie na cmentarz farny pochód wszystkich organizacyj b. wojskowych.

— **Z życia kupców.** Na ostatniem posiedzeniu zarządu Tow. Kupców omawiano sprawę nowej ordynacji podatkowej, wyrażając długi szereg krytycznych uwag i domagając się od reprezentacji bydgoskiego życia gospodarczego energicznego przeciwstawienia się temu niekorzystnemu dla kupiectwa projektowi. W Koronowie odbyło się w poniedziałek zebranie miejscowego Tow. Kupców, na którem również wypowiedziano się kategorycznie przeciwko nowej ordynacji podatkowej.

— **Rekolekcje.** Trzeci Zakon Św. Franciszka organizuje w parafji Św. Trójcy od 11 — 15 bm. rekolekcje, które prowadzić będzie o. Jan Kapistran, gwardjan O. O. Franciszkanów z Pakości.

— **Zmiana dekoratora w teatrze.** Dowiadujemy się, że długoletni dekorator Teatru Miejskiego, art. mal. Feliks Krassowski, nie został angażowany na nowy sezon teatralny. Jego miejsce ma zająć dekorator teatru wileńskiego, p. Hawryłkiewicz.

— **Figura Serca Jezusowego znalazła się.** Przed kilkoma dniami donosiliśmy o zaginięciu figury Najśw. Serca P. Jezusa. Obecnie wyjaśnia się, że figurę tę zabrała dawna właścicielka tego domu, Marja Tritkowa, wobec zastrzeżenia nowonabywcy - Niemca, który złożył w depozycie u notarjusza resztę ceny kupna w sumie 500 zł do czasu usunięcia figury. Figura ta znajduje się w mieszkaniu Tritkowej przy ul. Śniadeckich.

— **Z Bractwa Strzeleckiego.** Zakończone jesienne strzelanie konkursowe Bractwa Kurkowego w wyniku dało tytuł najlepszego strzelca prezesowi Tow. Przemysłowo - Rzemieślniczego, p. Ignacemu Budzińskiemu. Puhar wędrowny Tow. Ubezpieczeń „Vesta" zdobył p. Michał Pilaczyński. Kilku innych braci strzelców otrzymało wartościowe premje. W dwa kolejne poniedziałki 9 i 16 bm. od 15 — 18 odbywać się będą strzelania o państwową odznakę strzelecką.

— **Wybicie szyby wystawowej.** W środę w godzinach południowych, zdarzył się wypadek wytłuczenia szyby wystawowej restauracji i cukierni Behrendta przy ul. Dworcowej. Bezpośrednim powodem tego wypadku była bójka, która wszczęła się między sprzedawcami gazet. Jeden z nich, pchnięty przez przeciwnika, wpadł w okno wystawowe i rozbił szybę. Sprawców oddano w ręce policji.

Dyżury aptek: Od 2 — 8 października apteka Staromiejska (ul. Długa), apteka Pod Łabędziem (ul. Gdańska) i apteka Przy Bielawach (ul. Gdańska).

Ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 5. 10. 1933 r.

Warunek: handel hurt. ład. wag. dost. bież za 100 kg w złotych par. Bydgoszcz:

Ceny tranzakcyjne: żyto 55 tonn par. Bydgoszcz 14.50—14.65; pszenica 15 tonn par. Bydgoszcz 20,50; jęczmień przem. 30 tonn par. Bydgoszcz 15.00—15,15; owies 45 tonn par. Bydgoszcz 14.95.

Ceny orjentacyjne: jęczmień przemiałowy 14,00—14.25.

Reszta notowań bez zmiany.

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 655 tonn, pszenicy 150 tonn, jęczmienia brow. 148 tonn, przem. 131 tonna, owsa 25 tonn, mąki żytniej 79 tonn, pszennej 10 tonn, otrąb żytnich 125 tonn, pszennych 37 tonn, grochu Viktr. 150 tonn, ziemniaków jadalnych 45 tonn.

Ruch budowlany w Grudziądzu

Nowa dzielnica miasto-ogród

Z Grudziądza donosi (ski): Na gruntach miejskich majętności Kuntersztyn panuje ożywiony ruch budowlany. W krótkim stosunkowo czasie powstała tam nowa dzielnica — miasto-ogród — składająca się z 80 przeważnie dwupiętrowych will, wśród których wyróżnia się rozmiarami sierociniec ss. Elżbietanek, wystawiony kosztem około 500.000 zł. Obok sierocińca budują Pom. Zakłady Ceram. na własny rachunek 30 dalszych jednopiętrowych domów mieszkalnych, które w większej połowie są na wykończeniu. W miarę posuwania się prac budowlanych miasto przeprowadza regulację wzgl. umocnienie nowo założonych ulic i zarazem kanalizację odnośnych terenów.

Śmiertelne uderzenie lokomotywy

Tragiczna śmierć kolejarza na dworcu w Tczewie

Z Tczewa donosi (wk): W środę, 4 bm. 48-letni czyściciel wagonów Jan Guzikowski z parowozowni Zajączkowo-tczewskie usiłował o godzinie 4.40 przebiec tor kolejowy. Nieszczęście chciało, że w chwili, gdy Guzikowski znajdował się na torze kolejowym pomiędzy dwoma peronami I i II nadjechał od strony Gdańska z błyskawiczną szybkością pociąg osobowy nr. 116, zdążający przez Tczew do Malborga.

Parowóz tego pociągu pochwycił przebiegającego Guzińskiego, który otrzymawszy potężne uderzenie w głowę, padł na miejscu trupem.

Przybyły na miejsce wypadku lekarz kolejowy dr. Węglewski z Tczewa, stwierdził jedynie śmierć, wskutek wypłynięcia mózgu. Zmarły kolejarz osierocił żonę i dwoje dzieci, z których jedno 18-letni syn jest od kilku lat sparaliżowany.

O godz. 9 rano przybyła na miejsce wypadku komisja sądowo-lekarska z sędzią Bilińskim na czele, która stwierdziła, iż w powyższym wypadku ponosi winę tragicznie Zmarły, który mógł widzieć zbliżający się pociąg.

Tragiczne wypadki samochodowe w Bydgoszczy

Z Bydgoszczy donosi (zb.): We wtorek zdarzyły się w Bydgoszczy 3 wypadki przejechania przez samochody, z których jeden zakończył się tragicznie, bowiem spowodował śmierć. Ten tragiczny wypadek zdarzył się po południu na ul. Bernardyńskiej obok mostu przez Brdę. Wpadła tam pod samochód ciężarowy pracowniczka biurowa Lloydu Bydgoskiego, 34-lenia Helena Papisówna. Koła samochodu zmiażdżyły jej czaszkę i połamały kilka żeber. Śmierć nastąpiła prawie natychmiast. Szofer nie ponosi winy, gdyż dawał kilkakrotnie sygnały ostrzegawcze. Zachodzi podejrzenie, że ofiara tragicznego wypadku sama rzuciła się pod samochód. Dwa inne wypadki przejechania miały miejsce na ul. Toruńskiej i na placu Teatralnym. Na Toruńskiej samochód ciężarowy lotniska bydgoskiego najechał rowerzystę Michała Lewandowskiego i spowodował złamanie prawej ręki w łokciu oraz okaleczenie całego ciała. Na placu Teatralnym obok kościoła Klarysek wpadła przez nieuwagę pod taksówkę 32-letnia Pelagja Dondajówna. Obie ofiary odwieziono do lecznicy miejskiej. Dondajówna po opatrunku lekko okaleczonej lewej nogi odjechała do domu.

Skazanie szajki komunistycznej

15 członków skazanych na karę więzienia od 1 roku do 5 lat

Z Łodzi donosi (z): W dniu wczorajszym zakończył się w sądzie okręgowym w Łodzi wielki proces przeciwko 16-tu członkom komunistycznego związku młodzieży, stanowiącym okręgowy komitet tegoż związku. Po przemówieniach obrony sąd wydał wyrok, mocą którego skazani zostali: 45-letni Władysław Noga na 2 lata, Wiktor Kwiatkowski 1 rok, Bronisław Łazukiewicz 1 i pół roku, Ruchla Frenkiel 2 lata, Ludwik Frankowski 1 rok, Leon Wata 4 lata, Mojżesz Fidler 5 lat, Karol Openheim 3 lata, Icek Katz 3 lata, Fiszel Dawid Białek 1 i pół roku, Jakób Laj Białek 2 lata, Ludwik Ratajczyk 1 rok. Józef Izaak Hurwicz 4 lata, Abram Henoch Wierzbowski 1 i pół roku. Lajb Jastrzębski na 1 rok więzienia każdy, Jankiel Goldman został uniewinniony.

Afera morfinowa w Łodzi

Zamknięcie na zlecenie prokuratury 2-ch aptek

Z Łodzi donosi (z): Władze śledcze wspólnie z przedstawicielami inspekcji farmaceutycznej, dokonały rewizji w składzie aptecznym J. Sitkiewicza, przy ul. Andrzeja róg Żeromskiego, oraz w składzie aptecznym S. przy ul. Kilińskiego. Znaleziono i skonfiskowano różne niedozwolone medykamenty, nie mające związku z leczeniem chorób.

Rewizje dokonane zostały na skutek wyraźnych zleceń władz prokuratorskich w związku z ujawnieniem na terenie Łodzi potajemnego handlu morfiną. Właścicieli obu składów aptecznych pociągnięto do odpowiedzialności karnej. Składy zamknięto.

Z ŁÓDZKIEGO

— * **KALISZ.** (Zakończenie sezonu letniego w KTW.). Niezbyt sprzyjający pogodą, lecz obfity w poważne imprezy (dwukrotne regaty międzyklubowe na Prośnie) sezon letni Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego ma się ku końcowi. W niedzielę, dnia 8 bm. o godz. 12,30 w południe nastąpi oficjalne zamknięcie sezonu letniego (przystani) KTW. Tegoż dnia wieczorem odbędzie się zabawa taneczna w salach klubu zimowego dla członków, ich rodzin i wprowadzonych gości. Początek zabawy o godz 20.

— (Cyrk Staniewskich). Na placu przy ul. Pułaskiego rozbił swoje namioty wielki czteromasztowy Cyrk Staniewskich, znany w całej Polsce z pierwszorzędnych produkcyj artystycznych. Cyrk zapowiedział tu swoją gościnę tylko przez cztery dni.

— (Pokłosie złodziejskich wyczynów). P. Góralskiej Konstancji, zam. przy ulicy Piekarskiej 13 skradziono biżuterję i gotówkę na sumę 130 zł. — Działoszyńkiemu Izaakowi, Browarna 3, nieznani sprawcy skradli części gramofonu, wartości 180 zł. — Dembowemu Bolesławowi w Piwonicach nieznani sprawcy zabrali harmonję, wartość której poszkodowany oblicza na 400 zł. — Dnia 3 bm. podczas kontroli melin kaliskich przez policję zatrzymana została notoryczna złodziejka, Anna Zakrzewska, zam. w Łodzi, której odebrano jedną parę pantofli zwycz., trzy noże i pięć łyżek, pochodzących z kradzieży.

— (Porwana przez tryby). We wsi Domaniew, gm. Staw, w czasie młócki zboża, została porwana przez tryby maszyny 8-letnia dziewczynka, Leokadja Salamon. Dziewczynka doznała złamania ręki i ogólnego potłuczenia. Przewieziono ją do szpitala św. Trójcy w Kaliszu.

— * **PIOTRKÓW TRYBUNALSKI.** (Rehabilitacja). W Sulejowie założono swego czasu przez Polską Macierz Szkolną przedszkole, którego kierownikiem został członek zarządu S. M. P., p. Piechowski, nie wyznający ideologji „sanacyjnej". Zaczęto przeto przeciwko niemu oraz przeciwko C. Ciecierskiemu intrygować i rzucać podejrzenie o sprzeniewierzenie pieniędzy w przedszkolu, które otrzymywało subsydja z magistratu i z wydziału pow. Sprawa ta znalazła swój epilog w sądzie karnym który po 4-godzinnym przewodzie wydał wyrok, uwalniający p. Piechowskiego a sprawy p. Ciecierskiego nie brano wogóle pod uwagę. Cały ciężar odpowiedzialności spadł na freblankę tego przedszkola, p. Helenę Plesińską, która przyjmowała pieniądze bez pokwitowania, a czyniła to za radą tych, którzy chcieli ubić p. Piechowskiego, stwarzając przez to pozory sprzeniewierzenia. Oto metody, jakiemi walczy tutejsza „sanacja".

— (Zięć kazał zamordować swą teściową). We wsi Dziewulin gm. Grabica, u zięcia swego Antoniego Rogozińskiego znajdowała się na dożywociu Józefa Maciaszkowa. Rogoziński chciał się w jakikolwiek sposób pozbyć teściowej, gdyż musiał jej wypłacać alimenta w naturze, i dlatego zwrócił się do znanego mu Stanisława Jańskiego, kilkakrotnie już karanego, z propozycją zabicia Maciaszkowej, za co obiecał mu metr żyta, jeżeli po obiciu jej będzie żyła, zaś 50 zł oprócz tego, jeżeli umrze. W czasie tego podał mu sposób wykonania bestjalskiego planu, mówiąc: „podnieść ją do góry, cisnąć o ziemię i przydusić kolanami". Jański pozornie na plan ten zgodził się, jednakowoż nie wykonał go. Po pewnym czasie udał się on do Maciaszkowej i zakomunikował jej oraz jej synowi o uplanowanym na nią przez Rogozińskiego zamachu. W dniu 2 bm. nieludzki zięć stanął przed kratkami tutejszego sądu okręgowego, gdzie po udowodnieniu mu winy na przewodzie sądowym został skazany na 1 rok więzienia.

Z ŁODZI

— **Zdemaskowanie bezczelnego oszusta.** Wydział śledczy w Łodzi zdemaskował sprytnego oszusta, którym okazał się 33-letni Adam Zieliński, zamieszkały przy ul. Żeromskiego 69. Zieliński korzystając ze swego podobieństwa do znanego wywiadowcy brygady obyczajowej p. Kałuży, ubierał się podobnie i zatrzymywał prostytutki, które sądząc, że mają do czynienia z wywiadowcą, opłacały się i wręczały łapówki w różnych kwotach od 10 do 20 zł tygodniowo, za to jedynie, by mogły krążyć swobodnie po ulicach po godzinie 23 w nocy.

Władze ujawniły już oddawna, że pobierane są łapówki i prowadzono nawet dochodzenie, przyczem ustalono, że łapówki pobierane są nawet w czasie, gdy rzeczywisty Kałuża przebywał na urlopie. To spostrzeżenie naprowadziło na ślad oszustwa.

Zielińskiego zatrzymano przypadkowo, gdyż żadna z poszkodowanych niezgłaszała pretensyj, albowiem nawet tym, które rozpoznały go już, tłumaczył, że jest bratem Kałuży i groził represjami w razie oporu.

Ustalono również, że Zieliński naciągnął w ten sposób kilkunastu kupców, wystawiając fikcyjne weksle i kupując za nie towary. W ten sposób oszust grasując kilka lat z rzędu, poszkodował kilkaset osób na kilkadziesiąt tysięcy złotych. Narazie wysokości strat nie ustalono.

— **Przejęcie nowego gmachu szkolnego.** W dniu wczorajszym specjalna komisja zarządu m. Łodzi przejęła nowy gmach szkolny przy ul. Cegielnianej 63. Budynek mieści w sobie 13 sal wykładowych, salę gimnastyczną, rekreacyjną, kancelarję dla doktorów, nauczycieli i kierownictwa oraz specjalną świetlicę. W nowym budynku zostaną pomieszczone trzy szkoły, które dotychczas mieściły się przy ulicy Południowej 25, Południowej 40 i Kilińskiego.

— **Przeniesienie siedziby Sądu Pracy.** Sąd pracy w Łodzi przeniesiony został z gmachu przy ulicy Narutowicza 41 do gmachu Sądu Okręgowego przy Placu Dąbrowskiego. Sala rozpraw mieści się w pokoju nr. 100, kancelarje obok.

— **4 lata więzienia za bratobójstwo.** Przed sądem okręgowym w Łodzi odpowiadali 31-letni Jan Wielkopolan, gospodarz ze wsi Brudnów gminy Dalików, powiatu Łęczyckiego oraz jego służący 19-letni Władysław Klimkowski.

Dnia 23 kwietnia rb. wynikła awantura między Wielkopolanem, a jego bratem Józefem, przyczem Jan uderzył brata kamieniem w głowę, Klimkowski zaś drągiem żelaznym. Rannego dobili siekierą. Sąd Okręgowy wydał wyrok, na mocy którego Jan Wielkopolan skazany został na 4 lata więzienia, a Władysław Klimkowski na 2 lata więzienia.

JARMARKI

— * **JUTROSIN.** Jarmark na konie i bydło 12 bm.

— * **KOŚCIAN.** Jarmark na konie, bydło, kozy, owce i świnie 12 bm.

— * **WRZEŚNIA.** 10 bm. jarmark ogólny tj. kramny, na konie i bydło.

— * **KOŹMIN.** 12 bm. jarmark ogólny, na konie, bydło i towary kramarskie.

— * **CZARNKÓW.** 10 bm. jarmark ogólny — targ kramny, na konie, bydło i świnie.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Scheller, Śrem, 3 zł. — N. N. 20 zł. — Żurowski, Potasze z prośbą o zdrowie dla żony, 5 zł. Razem z poprzednio pokwitowanemi 90 zł.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z PRACOWNI I Z WYSTAW

W POZNAŃSKIEM TOWARZYSTWIE PRZYJACIÓŁ SZTUK PIĘKNYCH

Z okazji 50-lecia działalności Józefa Męciny-Kszesza wypełniły się sale Towarzystwa Przyjaciół obrazami tego znanego w Polsce jak również i zagranicą artysty. W Poznaniu wielka ich część była już wystawiana. 50 lat spędzonych przy staludze to kawał czasu. Należałoby przeto zapoznać się z kolejami życia Męciny-Krzesza. Urodzony w Krakowie w r. 1860, wstępuje w 18 r. życia do krakowskiej Akademji Sztuk Pięknych za dyrekcji Jana Matejki. Po 4 latach studjów dostaje się do t. zw. „majsterszuli", gdzie pracuje pod kierunkiem samego dyrektora, malując oczywiście obrazy historyczne zgodnie z ówczesnym krakowskim prądem. Były to „Bitwa pod Orszą", „Wjazd Sobieskiego do Wiednia" i inne. Zyskały mu one stypendjum Wydziału Krajowego we Lwowie na studja zagranicą. Wyjeżdża więc do Paryża i tam pracuje pod kierunkiem Jean Paul Laurensa, Henri Martina i in.

Wpływy nowego a tak potężnego artystycznego środowiska, jakiem był wówczas Paryż, sprawiły, że młody artysta przerzuca się od malarstwa historycznego do rodzajowego i portretowego. Bierze udział w salonach paryskich, np. wystawia „Zaloty przy studni" i portret Edmunda Chojeckiego Polaka, uprawiającego w Paryżu publicystykę pod pseudonimem Charles Edmond, który jako dar artysty znajduje się w Muzeum Mielżyńskich. Zyskuje sobie odznaczenia i uznanie, zarabia również i ilustracją, pracując dla „Figaro illustré", dla wydawnictw Hachette'a itp.

Tak wybitny i decydujący w historji sztuki prąd, jakim był impresjonizm, podziałał na artystę bardzo nieznacznie. Z lekka tylko pojaśnił Krzesz wówczas swoją paletę, natomiast w późniejszym okresie pracy, kiedy impresjonizm stał się bezwzględnie panującym, ubarwił ją nieco więcej.

Po dziesięciu latach pobytu w Paryżu wraca artysta do kraju, do Krakowa, i pracuje nad cyklem p. t. „Ojcze nasz". W siedmiu obrazach, znajdujących się obecnie na wystawie, interpretuje słowa modlitwy Pańskiej w kilku epizodach, z których najwięcej przemawia do widza scena ze skazańcem w celi więziennej („I odpuść nam nasze winy"). Na obecnej wystawie znajduje się również inny cykl, wykonany jako szkice akwarelowe p. t. „Matka". Tak w pierwszym jak i w drugim zauważa się przewagę tematu i treści literackiej nad stroną malarską obrazu. Z zakresu tych właśnie religijnych tematów na miejscu pierwszem postawić trzeba nastrojowy „Sen dzieciny Jezus", z krwawem znamieniem krzyża, symboliczną wizją męki Chrystusowej. Podobnie zajmują artystę problemy etyczno-społeczne a góruje nad niemi zgubna działalność alkoholu, plagi ludzkości. Z tych smutnych rozmyślań pozostał dużych rozmiarów obraz „Alkoholicy w szpitalu św. Anny w Paryżu" i „Przekleństwo" z symboliczną postacią przeklinającej matki pośród tłumu, który oddaje się rozpuście i pijaństwu w podmiejskiej spelunce.

To byłoby malarstwo tematyczne Krzesza, w którem temat i treść literacka wysuwa się na plan pierwszy, wprowadzając czasami zbyt dużą ilość szczegółów i zbytecznych akcesorjów, które gmatwają kompozycję obrazu jak to jest np. w „Beethovenie".

Bardzo obfitym działem twórczości Krzesza są jeszcze portrety. Do wybitniejszych należą: dr. Jordana (w pozycji siedzącej), p. Ponikowskiego z Drobnina, nacechowany solidnym i precyzyjnym rysunkiem. W porównaniu z tym ostatnim portret Maksym. hr. Mielżyńskiego malowany jest z większą swobodą i rozmachem — jest to zapewne najlepszy portret Krzesza. Kiedy w wymienionych portretach artysta operuje jeszcze kolorem lokalnym, stosuje przytem starym zwyczajem czernie i bronzy, wbrew rozbrzmiewającym już silnie wówczas hasłom impresjonistycznym, to w późniejszych zaczyna, choć zlekka i zawsze kompromisowo wprowadzać odświeżoną przez impresjonistów paletę. Z tego okresu wymienić należy portret ks. biskupa Adamskiego, z portretów kobiecych portret p R. Natomiast licznie zgromadzone na wystawie studja kwiatów i pejzażowe wykazują, że ten rodzaj nie leży w charakterze talentu artysty

J. M.

ZACZYNAMY NOWY ROK AKADEMICKI

W pierwszych dniach października otworzą się, jak co roku, wyższe uczelnie polskie, wśród których najbliższa nam, poznańska, zainauguruje swój nowy rok akademicki w najbliższą niedzielę, dnia 8 października. Uroczystości te będą musiały być zapisane jako osobna, silnie w historji uniwersytetów podkreślona data. Poprzedziło je bowiem rozporządzenie, którem ministerstwo oświecenia publicznego zniosło na różnych wyższych uczelniach liczne katedry w ogólnej liczbie pięćdziesięciu jeden, z czem łączy się zwinięcie zakładów naukowych, z katedrami temi związanych. Gdzieniegdzie uległy zniesieniu całe wydziały, a była zrazu mowa o większej ich liczbie, tak że nie wiadomo, czy w dalszym ciągu nie przyjdzie jeszcze kolej i na te, które teraz jeszcze ocalały.

Chcąc wobec tych redukcyj zająć stanowisko, trzeba nadewszystko mieć w pamięci podwójną rolę, jaką w kulturze narodowej odgrywają uniwersytety i wyższe uczelnie wogóle.

Jedna ich funkcja jest bezpośrednio praktyczna: mają one dawać młodzieży wyższe wykształcenie, a przez to pomnażać warstwę t. zw. inteligencji zawodowej (której cząstkę tylko stanowią przyszli uczeni, gros zaś ma zająć stanowiska w administracji państwowej, w nauczaniu i w zawodach wolnych). Druga, niemniej ważna i w najdalszym rezultacie niemniej praktyczna, acz na innym terenie, polega na tem, iż uniwersytety są pracowniami naukowemi, gdyż wykładający uczeni prowadzą twórczą pracę naukową, a przez to pomnażają dorobek narodowy w zakresie kultury, a także przyczyniają się do zajęcia przez Polskę należnego stanowiska w świecie cywilizowanym.

Na łamach Działu Kultury i Sztuki, który jest jakby nieustającą kroniką polskiej wiedzy i polskiej pracy naukowej, zbytecznem byłoby tłumaczyć, czem jest dla narodu praca naszych uczonych, co mu przynosi i jaką rolę w jego życiu wypełnia. Redukcje obecne są motywowane względami oszczędności. Rozumie te względy każdy człowiek myślący, lecz niemniej dobrze musi zdawać sobie sprawę, że ze wszystkich prywacyj, jakie znosimy w epoce kryzysu ekonomicznego, najcięższym i pod właściwym kątem widzenia chyba najszkodliwszym będzie właśnie każdy taki krok, który odbija się na podstawach narodowej kultury. Jeżeli mamy świadomość skutków, jakiemi grozi narodowi w życiu fizycznem stałe niedożywianie się mas to z równie ciężką troską musimy patrzeć w przyszłość, która ma uszczuplić odżywianie się duchowych tkanek narodowego organizmu.

Pozornie zdawałoby się, że redukcja katedr i wydziałów uniwersyteckich może być traktowaną — obok oszczędności — jako w pewnym stopniu odpowiednik faktu, iż zbytni napór młodzieży do studjów wyższych może sprowadzić hyperprodukcję inteligencji zawodowej, która nie mogłaby pracy i chleba znaleźć właśnie dlatego, iż jest jej za wiele. Powrócimy jeszcze do tego rozumowania. Postaramy się wykazać następnym razem, jak jest ono powierzchowne i jak dowolnie łączy w związek przyczynowy dwa fakty rozbieżne i niczem ze sobą nie spojone: mianowicie nadprodukcję inteligencji i ilość katedr na wszechnicach.

Wszyscy mamy świadomość, że błędem byłoby dzisiaj masowe wytwarzanie inteligencji zawodowej przez uniwersytety, traktowane jako fabryki dyplomów. Byłoby to myślenie kategorjami niewoli, kategorjami tego okresu, w którym naród żył, jako całość, tylko w sferze ducha. Innych wszakże trzeba sposobów, aby odwrócić nadmierny pęd młodzieży do studjów wyższych i aby skierować go ku innym drogom. W tym celu winnaby być przekształcona struktura zarobkowania młodych pokoleń — jeżeli tak można się wyrazić — to jest młodzież, dzisiaj spieszająca na uczelnie wyższe, musiałaby znaleźć widoki w innych zawodach. Jest to zagadnienie społeczne o wielu obliczach, a zwłaszcza wcina się głęboko w ustrój szkolnictwa naszego jako całości, nie mówiąc o ekonomicznych warunkach bytu i o układzie sił społecznych pod względem gospodarczym. Ale gdyby nawet, per maxime inconcessum, związek taki w istocie zachodził, to znoszenie katedr uniwersyteckich pozostałoby w tej samej mierze kulturalną stratą o najpoważniejszych następstwach, jako redukcja placówek naukowych, na których profesorowie pracują dla wiedzy czystej, niezależnie od swej pedagogicznej działalności.

Na tem wszakże nie ograniczają się straty, jakie ma ponieść społeczeństwo w swem życiu duchowem. Redukcja wiedzy czystej, taka, jaką obecnie widzimy, rzuca swój cień szeroko w przyszłość. Dopływ młodych sił: przyszłych uczonych, musi logicznie ulec zatamowaniu, a nie był on i dzisiaj nazbyt obfitym, gdyż warunki uzyskania zarobku w dziedzinie nauki były już teraz niekorzystne. I do tego ważnego szczegółu również powrócimy. Jest rzeczą doniosłą, abyśmy wszyscy wiedzieli, jakie następstwa pociągnie za sobą, z nieuniknioną koniecznością, ten stan, jaki obecnie w naszych oczach się wytwarza.

ŻYCIE KULTURALNE

TEATR

„Dzieje powszechne teatru". Pod tytułem „Die Weltgeschichte des Theaters" ukazało się w Wiedniu dzieło Josepha Gregora, ilustrowane 300 kliszami

SOLSKI W POZNANIU.

Próby z „Wesela", które dzisiaj, we czwartek, zainauguruje w teatrze Polskim pierwszy sezon nowej dyrekcji pp. Boelkego i Piotrowskiego, dobiegły końca pod batutą Solskiego Niestrudzony mistrz aktorstwa i reżyserji ma właśnie za sobą nowy triumf w warszawskim teatrze Narodowym, gdzie wystawił Rostworowskiego „U mety" Krytyka stwierdziła jednomyślnie, że nawet w dorobku Solskiego trzeba by dobrze się naszukać, chcąc znaleźć drugie takie arcydzieło inscenizacji i reżyserji. Sam Solski również bierze udział w przedstawieniu a swoim częstym zwyczajem obrał maleńki epizod: owego staruszka profesora, który na weselu u Cimkiewiczów wygłasza długi toast, z którego nikt nie rozumie ani słowa. Sądząc po entuzjaźmie, jaki tym wirtuozowskim popisem wywołał, będzie ta niema na dobrą sprawę rola, jakby humorystycznem pendant do naprawdę już niemego a tak tragicznego Wiarusa w „Warszawiance".

W poznańskiem „Weselu", Solski, który reżyseruje sztukę, będzie grał swego słynnego Gospodarza. Próba generalna odbyła się wczoraj, premjera dzisiaj.

Nowy Tristan Bernard. Autor znanej w Polsce „Kawiarenki" napisał nową sztukę, p. t „Bloch z Chicago", którą wystawi paryski Théatre de la Madeleine.

LITERATURA

Poznański Klub Literacki rozpoczyna po przerwie wakacyjnej sezon jesienny. Zainauguruje go we środę d. 11 października odczyt p Jana Ulatowskiego, zatytułowany „Swastyka nad Europą". Będą to wrażenia z Niemiec hitlerowskich. Odczyt odbędzie się w sali XVII Collegium Minus. W dalszym ciągu wygłoszą odczyty: docent uniwersytetu warszawskiego dr. Karol Górski, oraz Karol Irzykowski, który poda swoje wspomnienia o Stanisławie Brzozowskim. Będzie to wielce aktualne wobec ostatecznej rewizji, jakiej ulegają obecnie fałszywe oskarżenia polityczne, które zatruły Brzozowskiemu schyłek życia. Nadto zamierza Klub urządzić w Instytucie Krzewienia Sztuki dwa wieczory autorskie Na jednym z nich wystąpią pp Jadwiga Popowska oraz Wojciech Bąk, na drugi ma być zaproszoną autorka głośnych „Nocy i Dni", Marja Dąbrowska.

RUCH REGJONALISTYCZNY

Cieszyn dla Sobieskiego. Z Katowic donoszą nam (ad): Muzeum Miejskie w Cieszynie urządza wystawę pamiątek związanych z królem Janem III. Ze względu na wydatki i trudności techniczne wystawa będzie zorganizowana skromnie we własnym zakresie.

MUZYKA

Szekspir przerobiony na operetkę. „Poskromienie złośnicy" stanie się operetką do której muzykę pisze Rudolf Friml. Premjera ma odbyć się równocześnie w Nowym Jorku, Paryżu i Pradze.

Książki nadesłane

Hanna Nałęcz Ostrowska-Szymańska: „Aktualne zagadnienia etyczno-społeczne i rola młodzieży w tym zakresie" Warszawa, 1933. Nakł Tow. „Trzeźwość".

DLA WIEDZY POLSKIEJ

Warszawa, 4 października.

Zasłużony Instytut Popierania Nauki, Kasa im. Mianowskiego, zdaje po raz piędziesiątypierwszy sprawę ze swej działalności. Pierwszą część drukowanego sprawozdania wypełniają wspomnienia z obchodzonych w roku ubiegłym uroczystości jubileuszowych i z pięćdziesiątej rocznicy istnienia. Odbyły się one w Warszawie, w Krakowie i w Wilnie. Drugą część broszury zajmuje sprawozdanie za rok ubiegły. Prezydjum Komitetu w roku 1932 stanowili: profesor K. Lutostański (prezes), prof. J. Ujejski (wiceprezes) i prof. W. Doroszewski (sekretarz). Prezesem Rady Naukowej po ustąpieniu prof. K. Twardowskiego został obrany prof. W. Świętosławski, delegat Polskiej Akademji Umiejętności; sekretarzem został ponownie prof. K. Żórawski, delegat Politechniki Warszawskiej.

Z okazji 50-lecia nadano godność członków honorowych pp. F. Kucharzewskiemu, S. Michalskiemu i K. Twardowskiemu. Wysokie to odznaczenie posiadali dotychczas tylko ś. p. Oswald Balzer, ś. p. Antoni Osuchowski oraz obecny prezes Komitetu, prof. K. Lutostański.

W roku sprawozdawczym komitet kasy odbył 10 posiedzeń, na których rozważono 112 referatów naukowych. Przyjęto do druku 12 prac, ukończono zaś druk następujących dzieł: A. Śliwińskiego „Joachim Lelewel", Cz. Lechickiego „Mecenat Zygmunta III.", A. Bilińskiego „Szlachta ziemi dobrzyńskiej", „Nauka Polska" t. XV i XVI, J. Zawidzkiego „Chemja nieorganiczna", S. Ossowskiego: „U podstaw estetyki", W. Makowskiego „Reklama polityczna", pierwszy tom zabytków literatury z doby reformacji pod red. S. Kota, dalej S. Szczeniowskiego i S. Ziemeckiego „Promieniowanie i materja", W. Mielcarskiej: „Starosta weselny w Polsce", S. Kota: „Ideologja Arjan", Z. Szmydtowej „O misterjach Norwida", T. Czeżowskiego „O stosunku nauki do państwa", M. Lipińskiej: „Kobieta i rozwój nauk lekarskich", wreszcie „Poradnika dla samouków" tom X., „Themis Polskiej" tom VII. i „Pamiętnika obchodu 50-lecia kasy".

Poza własnemi wydawnictwami, Kasa udziela zasiłków perjodycznym wydawnictwom naukowym oraz poszczególnym autorom na wydawanie dzieł naukowych, szczególnie podręczników akademickich. Ogółem na wydawnictwa naukowe wydano w roku sprawozdawczym około 173 tysięcy złotych. Poza wydawnictwami ukończonemi, których odbito 315 arkuszy w nakładzie 629 170 egzemplarzy, znajduje się w druku 13 nowych prac.

Z funduszu im. Leona Gallego przyznano w roku sprawozdawczym dwie nagrody: J. Meissenowi za pracę p. t. „Żeromski jako autor dramatyczny" i J. Chojkównie — „Mickiewicz i Ballanche". Zapomóg naukowych udzielono w sumie 8.300 zł, stypendjów — około 17 i pół tys. zł, pożyczek — 5.225 złotych.

Praca Instytutu toczyła się również żywo w różnych jego agendach. Bibljoteka powiększyła się o 252 dzieła w 888 tomach, archiwum prasowe — o 1 343 wycinki. Koło Naukoznawcze odbyło 4 posiedzenia z referatami. Prowadzona była wymiana wydawnictw z pismami i z instytucjami naukowemi. Gromadzono materjały naukoznawcze, dotyczące organizacyj naukowych zagranicą, publikując je w „Nauce Polskiej". W wydawnictwie niemieckiem „Minerva" opracowano dział polski.

Bilans Kasy zamyka się sumą przeszło 2.300 tys. złotych. Subwencje i ofiary wielu instytucyj i osób, mimo znacznego ich w obecnych czasach zmniejszenia, pomogły Kasie w rozwinięciu działalności.

Towarzystwo liczy 57 członków-korespondentów krajowych. W roku bieżącym zaproszono pierwszych dwu członków zagranicznych: prof. H. Grappina i prof. H. Montforta. Liczba członków dożywotnich wynosi 214 osób oraz 68 instytucyj, a członków popierających — 406 osób i 51 instytucyj.

Sprawozdanie kończą wspomnienia po zmarłych w roku ubiegłym członkach Towarzystwa, śp. prof J. Zaleskim, prof. A. A. Kryńskim, mec. A. Kimplu, prof. K. Janickim, prez. W. Lichtarowiczu. Daty i cyfry w niem zawarte pozwalają z radością stwierdzić, że tyle zasłużona instytucja rozwija się z największą wydajnością, jaka przy kryzysie da się pomyśleć i że w ubiegłym roku znów dodała mnóstwo cennych pozycyj do swego bilansu.

T. W.

Epilog Zjazdu Lekarzy Słowiańskich w Poznaniu

Po zakończeniu Zjazdu Lekarzy Słowiańskich wzięli udział lekarze czescy i jugosłowiańscy w wycieczce objazdowej po Polsce. Czechów było 120, Jugosłowian 60. Wycieczce towarzyszył jeden z lekarzy poznańskich. Program wycieczki obejmował zwiedzenie Inowrocławia, Gdyni, Ciechocinka, Warszawy, Częstochowy, Katowic, Krakowa, Wieliczki i Zakopanego. We wszystkich omówionych miejscowościach zostały zorganizowane przez miejscowych lekarzy i społeczeństwo lokalne komitety dla przyjęcia gości. Starannie ułożony i przeprowadzony program zwiedzania poszczególnych ośrodków jak również strona gościnno-towarzyska wywarła na zwiedzających niezapomniane wrażenie.

W prawdziwy podziw i poważne zainteresowanie wprowadziło wycieczkę zwiedzanie portu w Gdyni, ośrodków przemysłowych na G. Śląsku i salin w Wieliczce.

Plastyczną ilustrację historji kultury polskiej dały Kraków i Warszawa. Goście w tych ośrodkach podzieleni zostali na liczne grupy, oprowadzane przez dobranych inteligentnych przewodników. Specjalną uwagę zwrócono na rozwój polskiego zdrojownictwa. Zwiedzanie szczegółowe urządzeń Inowrocławia, Ciechocinka i Zakopanego było kierowane przez samych dyrektorów zarządów i lekarzy zdrojowych. Obdarzono tu gości pamiątkami pod postacią wyrobów miejscowych lub też pamiętnikami zjazdów lekarskich, ilustrującemi dorobek naukowy w dziedzinie naszego zdrojownictwa.

Wreszcie polska gościnność, okazana na wszystkich przyjęciach, zacieśniła zbudowaną na poważnych podstawach trwałą przyjaźń Polski z narodem czeskim i jugosłowiańskim.

Wzrastające bezpieczeństwo komunikacji lotniczej

Nadzwyczaj ciekawy wypadek lotniczy, rzucający wiele światła na bezpieczeństwo latania, wydarzył się parę dni temu pod Paryżem francuskiemu pilotowi Doumerc. Podczas próbnego lotu na bojowym jednopłatowcu, mniej więcej na wysokości 1 000 metrów, w samolocie p. Doumerc złamało się śmigło. Spowodowało to silne wstrząsy całym aparatem. Po paru sekundach śmigło całkowicie oderwało się od samolotu. Jeszcze przed oderwaniem się zgięło ono wał korbowy (łączący śmigło z karterem) tak, jakby był zrobiony z kauczuku, a nie ze stali o wielkiej odporności, zniszczyło zbiornik benzyny i urwało połowę pokrywy motoru. Części tych nie udało się odnaleźć do dzisiaj mimo bardzo starannego przeszukiwania terenu.

Pilot więc znalazł się w sytuacji bardzo ciężkiej. Samolot, który przez utratę około stu kg. wagi z przodu zaczął nierównomiernie ciążyć ko tyłowi, mógł łatwo wpaść w korkociąg, a wtedy wątpliwym byłby jakikolwiek ratunek. W tych trudnych momentach pilot, wyrównawszy sterami aparat do poziomej pozycji, zastosował „urządzenie bezpieczeństwa". Są to t. zw. szczeliny automatyczne w skrzydłach samolotu. Szczeliny te otwierane lub zamykane stosownie do potrzeby, regulują napór powietrza wzdłuż skrzydeł samolotu i pozwalają na lot pochyły w dół pod dość dużym kątem, bez utraty równowagi. P. Doumerc przez otwarcie w tym wypadku szczelin, skierował na skrzydła nieprzerwany prąd powietrza, który jakby podtrzymał samolot, równoważąc nierównomierny ciężar przodu i tyłu, i wylądował bez dalszych uszkodzeń w sytuacji, która w innym wypadku wywołałaby okropną katastrofę.

Jeszcze parę lat pracy na tem polu — a wypadki w powietrzu będą rzadkością.

SPORT

Przed spotkaniem z Czechosłowacją

Stosunek sił obu zespołów

Trudno jest stawiać jakieś mniej lub więcej ścisłe horoskopy co do wyniku niedzielnego meczu pięściarskiego w Poznaniu, ze względu na fakt, że jest to pierwsze spotkanie naszej reprezentacji w sezonie i brak dlatego odpowiednich podstaw do oceny. Można zatem wyciągnąć jedynie pewne wnioski na podstawie wyników z poprzedniego sezonu, oraz spodziewanej formy poszczególnych zawodników, wnioski, które nie posiadają żadnych pretensyj do nieomylności i są jedynie przypuszczeniami.

Zatem wedle takich przypuszczeń należałoby liczyć, że w pierwszych dwóch kategorjach Czesi mają więcej szans; w następnych czterech, faworyzować należałoby polskich zawodników, przyczem Chmielewski może mieć trudną przeprawę ze Skryvankiem. W półciężkiej odnosi się wrażenie, że siły są równe, a w ciężkiej o ile przyjedzie Ambroz, wątpić należy, czy zwycięstwo Piłata byłoby tak łatwe; w przeciwnym razie powinien on triumfować.

Nadmieniamy wreszcie, że mecz rozpoczyna się o godz. 20 w hali reprezentacyjnej po PWK; że w wadze lekkiej zamiast Banasiaka startuje Wolniakowski. W ringu sędziuje Austrjak.

Automobilizm

Pościg za lisem. W nadchodzącą niedzielę Pomorski Automobilklub organizuje tę imprezeę. Punk zborny w południe na Placu Wolności. Wyruszenie w pogoń o godz. 13. Lisem będzie p. Górski.

Pięściarstwo

W sobotę urządza „Poznańska Drużyna Błękitnych" w sali „ośrodka" przy ul. Marcelińskiej bardzo ciekawe zawody, z udziałem czołowych zawodników „Sokoła", „Cegielskiego" i „Warty". Z uwagi na to, że „Drużyna Błękitnych" startować będzie w finale mistrzostw okręgu z pierwszym zespołem „Warty", walki zapowiadają się bardzo ciekawie. Początek zawodów o godzinie 20.

Piłka nożna

Do spotkania reprezentacji Poznania z drużyną marynarki wojennej z Gdyni, w niedzielę na stadjonie miejskim w Poznaniu, zestawił kapitan związkowy POZN zespół następujących graczy: Kwiatkowski (Liga), Mikołajewski Marjan (Ol), Dusik Michał (Leg), Hübner Jan (HCP), Lis Kazimierz (Ol), Zaremba Kazimierz (Leg), Słomiak (Liga), Nowak Leon (HCP), Nowicki Jan (Lig), Gensler Franciszek i Mazgaj Roman (Legja). Przypominamy, że przedsprzedaż biletów uskuteczniają następujące firmy: „Camera", „Dom Sportowy", „Start". Kluby, zrzeszone w POZPN otrzymują w sekretarjacie tegoż związku bilety ulgowe w piątek i sobotę od godz. 10 do 13 i od 16 do 19.

Wioślarstwo

Zamknięcie sezonu. W niedzielę o godz. 11.30 odbędzie się na przystani „Klubu Wiośl. 04" uroczystość zamknięcia sezonu. Równocześnie odbędą się biegi długodystansowe Poznań, Luboń, Poznań na czwórkach półwyścigowych dla panów, dwójkach półwyścigowych dla panów i dla pań.

Św. Idzi w Mikorzynie

W powiecie kępińskim, dziewięć kilometrów od Kępna, znajduje się mała, starodawna wioska Mikorzyn. W odległych czasach wioska Mikorzyn pokryta była gęstemi lasami, a tam, gdzie dziś falują bujne łany zbóż, dawniej step zielenił się trawą i krzakami, na którym pożywienia szukały zwierzęta. Najstarsze źródła historyczne, dochodzące nas, pochodzą z roku 1360. Źródła te wspominają, że wioskę Mikorzyn otrzymał jako dar od Przecława, biskupa wrocławskiego, Stefan Gromassy. Jak z zapisków akt parafjalnych wynika, wieś Mikorzyn przeszła w roku 1645 w posiadanie rodziny Wężyków, wielkich i hojnych dobrodziejów kościoła parafjalnego, słynącego z czci i sławy św. Idziego, patrona wspomnianego kościoła. Dla braku danych historycznych nie znamy niestety daty jego początków. Zapiski, dotyczące kościoła, rozpoczynają się dopiero z rokiem 1638. Na podstawie dokumentu ze sprawozdania wizytacji biskupiej z roku 1638 można wnioskować, że wspomniany kościół pod wezwaniem św. Idziego opata, został zbudowany w XIII lub w początkach XIV wieku. Już od dawnych czasów znajduje się w wielkim ołtarzu piękna postać św. Idziego, kunsztownie z drzewa rzeźbiona, naturalnej wielkości, wsławiona rozlicznemi cudami i łaskami. To też ze względu na liczne łaski przychodzą i przychodzić będą, szczególnie na odpust, pielgrzymki z całej Polski, by u stóp św. Idziego spraszać błogosławieństwo.

W roku bieżącym poraz pierwszy odprawiono odpust św. Idziego w nowym kościele. Starą, czcigodną świątynię, pamiętającą niejedne czasy, trzeba było rozebrać z powodu grożącego niebezpieczeństwa. Na miejscu sławnego kościoła stanął zupełnie nowy w stylu polskiego baroku, projektu p. architekta Mieczkowskiego z Poznania. Dziś jest on ozdobą całego Mikorzyna. Podziwiać należy przedewszystkiem wytrwałość i gorliwość miejscowego duszpasterza ks. prob. Jana Przyniczyńskiego, który w tak ciężkich i trudnych czasach dzięki pomocy swych parafjan, zdołał wystawić tak piękne dzieło, które świadczyć będzie o jego zapobiegliwości około Domu Bożego.

Św. Idzi szczególną odbierał cześć w Polsce już w XI wieku. Król polski Władysław Herman (1079—1102) i żona jego Judyta wyprosili sobie u Pana Boga za wstawiennictwem św. Idziego upragnionego syna, który po śmierci ojca zasiadł na tronie polskim jako Bolesław III Krzywousty. Kronikarz Gall wspomina o wotum (dziecię ze złota wykonane), jakie Władysław Herman, prosząc o upragnionego syna, przesłał do Saint Giles, miasteczka francuskiego w Langwedocji, leżącego 5 mil od Arles, sławnego ze swego klasztoru i kościoła pod wezwaniem św. Idziego i mającego od niego swą nazwę.

W Polsce również wznoszono kościoły na cześć św. Idziego, z których najbardziej znany jest kościół parafjalny w Mikorzynie.

X. STANISŁAW JUSZCZAK.

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Statki oczekiwane w Gdyni

W ciągu października r. b. oczekiwane są w Gdyni następujące statki: w dniu 4 października statek „Tampa" z ładunkiem bawełny z portów Zatoki Meksykańskiej, i „Bore IX" z ładunkiem drobnicy z Buenos Aires, Rio de Janeiro i Victoria; dnia 5 października „Hammaren" z ładunkiem drobnicy z portów południowej i zachodniej Afryki; dnia 6 października „Erland" po ładunek drobnicy do portów Bliskiego Wschodu; dnia 7 października „Ursa" z ładunkiem drobnicy z Norwegji; dnia 9 października „Svaneholm" z ładunkiem bawełny z portów Zatoki Meksykańskiej; dnia 10 października „Ivernia" z ładunkiem owoców południowych z Sycylji; dnia 11 października „Blaland" z ładunkiem drobnicy i bawełny z portów Bliskiego Wschodu; dnia 12 października „Borgholm" z ładunkiem poczty i drobnicy z Kalmaru; dnia 15 października „Melilla" po ładunek drobnicy dla portów Hiszpanji północnej, Portugalji i marokkańskich; dnia 19 października „Lagaholm" z ładunkiem bawełny z portów Zatoki Meksykańskiej; dnia 25 października „Bothnia" z ładunkiem owoców południowych z Sycylji oraz dnia 25 października „Caledonia" po ładunek drobnicy dla portów Morza Śródziemnego.

Poświęcenie nowych organów w katedrze łomżyńskiej

Dnia 30 września ks. biskup Łukomski, w otoczeniu kapituły katedralnej i miejscowego duchowieństwa dokonał uroczystego poświęcenia nowych 40-głosowych organów katedralnych, zbudowanych kosztem częściowo Kurji diecezjalnej i częściowo Kapituły katedralnej, staraniem ks. prał. Fr. Wądoławskiego. Organy z napędem elektrycznym wykonała firma warszawska Wacław Biernacki. Wspaniały witraż wielkości 7,5 na 3,5 z wyobrażeniem św. Cecylji, roboty firmy M. Kosiński z Warszawy, darował Katedrze dziekan kapituły ks. infułat St. Szczęsnowicz. Po poświęceniu odbył się przepiękny recital organowy znanego mistrza p. Bronisława Rutkowskiego, prof. Konserwatorjum Warszawskiego. Tłum wiernych z wielkiem napięciem przysłuchiwał się wspaniałej grze wirtuoza i pięknemu brzmieniu nowych organów. (KAP)

Oszukańcza afera budowlana w Zakopanem.

Pisma donoszą o oszukańczej aferze, jaka wyszła na jaw w związku z budową policyjnego domu zdrowia w Zakopanem. Sprawa przedstawia się następująco: w sierpniu br. wykryto nadużycia przy budowie domu zdrowia i aresztowano inżyniera Franciszka Kopkowicza i inż. Lichszańskiego. Śledztwo ustaliło, że aresztowani inżynierowie dokonali nadużyć na sumę 130 000 zł. W aferze tej brał również udział budowniczy z Zakopanego Leon Kopkowicz, którego aresztowano i odstawiono do Warszawy. Wraz z nim została aresztowana żona Franciszka Kopkowiczowa pod zarzutm współudziału w aferze. Okazało się, że sprzeniewierzone sumy zostały przepisane na jej nazwisko. Podczas dochodzeń ustalono, że obaj Kopkowicze dopuścili się również nadużyć podczas budowy sanatorjum akademickiego w Zakopanem.

Krajowe zioła lecznicze.

Przedmiotem obrad w ministerstwie opieki społecznej były sprawy: 1) zorganizowania systematycznych badań nad wydajnością i wartością leczniczą krajowych roślin leczniczych, 2) ustalenia tez do opracowania projektów ustaw związanych z zielarstwem leczniczem.

W ministerstwie przemysłu i handlu przedstawiciele ministerstwa i Polskiego Komitetu Zielarskiego, ustalili wytyczne dla prawidłowego zorganizowania surowców roślin leczniczych i leczniczo-przemysłowych z krajowych roślin leczniczych; ponadto, omówiono wysokość i formę udzielania ulg celnych na rośliny i nasiona lecznicze w kraju, nie uprawiane w ilości niepokrywającej zapotrzebowania przemysłu przetwórczego.

W dniu 25 września Polski Komitet Zielarski zwołał konferencję, na której przedstawiciele zainteresowanych ministerstw, sfer naukowych, farmaceutycznych, drogistowskich, izb rolniczych, przemysłu chemiczno-farmaceutycznego, plantatorów i firm zielarskich ustalili plan działania dla Polskiego Komitetu Zielarskiego na najbliższą przyszłość. Komitet ten, oparty na współpracy sił naukowych i zaufaniu sfer zainteresowanych rozwija obecnie energiczną działalność w kierunku racjonalnej produkcji, handlu i eksportu krajowych ziół leczniczych.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 4 bm. zgłoszono: Paweł Pohanke, st. asesor kolejowy, 40 l. Jadwiga Mytko, z domu Wolna, 25 l. Katarzyna Gawronowa, z domu Mąikówna, wdowa, 76 lat. Rudolf Seipold, urzędnik bankowy 36 l. Teresa Działakówna, 1 godz. Zenon Zatoński, adjunkt kolejowy, 27 l. Pelagja Karasińska, robotnica, 29 l. Jan Kuliński, 10 dni. Ignacy Boiński, robotnik, 32 l. Czesław Ryszczyński, robotnik, 31 l.

W Atenach wielkie zainteresowanie wzbudziło przedstawienie pod gołem niebem sztuki historycznej profesora Sikelianosa, której akcja sięga czasów królowej Amelji greckiej.

Dziwy i tajemnice systemu słonecznego

Nasz system słoneczny jest jednym z setek miljonów olbrzymich gwiezdnych archipelagów, rozrzuconych po nieskończenie wielkim oceanie eteru kosmicznego. W stosunku do niektórych gwiazd system słoneczny posiada rozmiary niewielkie; lecz według naszych ziemskich pojęć jest on zbiorowiskiem potwornie wielkich brył kulistych, pędzących z zawrotną szybkością.

Wśród dziesięciu dotąd odkrytych planet systemu słonecznego — sześć posiada księżyce. Najwięcej satelitów ma Saturn, bo aż dziesięć, a oprócz tego posiada on słynne obręcze, wirujące dookoła równika tego olbrzyma. Wśród dziewięciu księżyców Jowisza cztery są większe od naszego księżyca ziemskiego i mają po 3500 do 6 tys. km średnicy. Natomiast dwa księżyce Marsa mają zaledwie po kilkanaście kilometrów średnicy.

Doba na powierzchni planet - olbrzymów jest niezmiernie krótka: bowiem Jowisz dokonuje całkowitego obrotu w ciągu 9 godzin i 57 minut, a Saturn w ciągu 10 godzin i 15 minut. Natomiast doba maleńkiego Marsa trwa 24 godziny i 37 minut ziemskich — o 41 minut więcej, niż faktyczna (nie kalendarzowa) doba ziemska Zato całkowitego obrotu dookoła słońca Jowisz dokonuje w ciągu 12 lat, Saturn w ciągu bezmała 30 lat, Uran w ciągu 84 lat a Neptun na zupełne okrążenie słońca zużywa aż 165 lat ziemskich. Rok ziemski posiada 365 dni, rok na Marsie ma ich około 660, a rok jowiszowy około 10 tysięcy „jowiszowych" dni, wreszcie rok Saturna liczy ich aż przeszło 26 tysięcy.

Jeżeli Wszechświat jest dla człowieka olbrzymią księgą o miljardach nieodczytanych stron, to system słoneczny jest właśnie jedną z tych tajemniczych kart, na której zaczęliśmy dopiero słabo sylabizować. Pomimo ciągłego stosowania wspaniałych środków techniki nowoczesnej, nie znaliśmy aż do końca roku 1930 dziewiątej planety naszego systemu — tajemniczego Plutona, odległego od Słońca o... 4 miljardy 400 miljonów — do 7 miljardów 400 miljonów kilometrów! A wszak wiemy już oddawna o istnieniu miljardów gwiazd, odległych od nas o dystanse miljony razy większe, niż Pluton.

Najbardziej dręczącem i sensacyjnem jest zagadnienie, czy, obok Ziemi, istnieje w granicach naszego systemu jeszcze takie ciało niebieskie, na powierzchni którego rozwija się życie organiczne. I na to pytanie astronomja współczesna nie daje nam stanowczej odpowiedzi. A dziwnym zbiegiem okoliczności bardzo wiele warunków, sprzyjających rozwojowi życia organicznego, posiadają planety, sąsiadujące z naszą Ziemią: Wenus i Mars.

Planeta Wenus, odległa od Słońca przeciętnie o 108 miljonów km, jest nadzwyczaj zbliżona do Ziemi pod względem rozmiarów i posiada powłokę atmosferyczną. Natomiast nie wiemy o tak bliskiej naszej sąsiadce niezmiernie ważnego szczegółu: czy obraca się dokoła swej osi, czy też, obezwładniona potężnem przyciąganiem Słońca — jest stale zwrócona do niego jedną półkulą, a odwrócona — drugą.

Najbardziej zagadkową ze wszystkich planet jest bezwątpienia tajemniczy Mars. Jest to świat, znacznie mniejszy od naszej Ziemi, oddalony od Słońca przeciętnie o 228 miljonów kilometrów Na powierzchni Marsa odkryto już kilkadziesiąt lat temu, t. zw. kanały; jednakże podczas badań nowszych okazało się, że było to złudzenie optyczne astronomów zeszłego stulecia, uzbrojonych w zbyt słabe teleskopy i refraktory Natomiast wiemy z całą pewnością, że Mars posiada atmosferę że na jego biegunach znajdują się olbrzymie obszary śniegów, czy też lodów, powiększające się, lub zmniejszające stosownie do „marsowych" pór roku; że wreszcie temperatura, panująca na powierzchni tej planety, nie wyklucza możliwości istnienia na niej życia organicznego.

Mnóstwo innych dziwów i tajemnic możemy zaobserwować w obrębie systemu słonecznego; a jakże niezgłębioną masę zagadek ukrywa przed nami gwiezdny Wszechświat, złożony z miljonów i miljardów systemów słonecznych! St. Cz.

W przytułku książąt bezdomnych

Na ścianie małej kaplicy zamku w Saint-Genevieve - de - bois umieszczona jest prosta tabliczka z napisem: „Komuniści do 1 stycznia 1928 wymordowali 31 biskupów, 1500 duchownych, 50 000 ludzi stanu średniego, 70 000 politycznie niepewnych, 320 000 szlachty i 1 200 000 włościan i żołnierzy".

Nieprzeciętni ludzie czytają codziennie ten napis: mężczyźni o głowach senatorskich, żołnierze sumiastemi wąsami, rasowe kobiety i dziewczęta, zdradzające w rysach i postawie swoje pochodzenie arystokratyczne. Są to wszyscy mieszkańcy tego zamku, tworzący tu jedną rodzinę, której członkowie związani są ze sobą wspólną dolą. Księżna Miczerskaja i pewna filantropka angielska urządziły zamek ten jako przytułek dla bezdomnych arystokratów rosyjskich, którzy uciekać musieli przed bolszewikami.

W przytułku, dającym pomieszczenie 250 osobom, panuje bezwzględna karność i porządek, niema tu różnic stanu i pochodzenia. Najwyżsi dygnitarze zobowiązani są spełnić tutaj każdą pracę, jakiej się od nich wymaga, niema tam służby, mieszkańcy zamku wszystkie funkcje spełniać muszą sami. Zamek posiada własne warsztaty, pokrywające zapotrzebowania domu. Dyrektorem zakładu jest książę Gagarin, były szef kancelarji carskiej, zastępcą jego jest były adjutant carski generał Ofrozojmow. Były dyrektor politechniki Grekow jest kierownikiem warsztatów. W kuchni dowodzi małżonka byłego prezesa ministrów, a pomocnikiem jej są księżniczki i hrabianki. Portjerem zakładu jest były pułkownik kozaków Sziroki, olbrzym, który dobrowolnie podjął się tego ciężkiego zawodu, rąbie więc drzewo, pali w piecach nosi ciężary do kuchni itd. I tak każdy ma tam swoją funkcję.

Cicho tam wśród mieszkańców zamku Saint-Genevieve-des-bois, którzy niegdyś stali na wyżynach, a dzisiaj żyją już tylko w nadziei, że może przecież doczekają się jeszcze pomyślniejszej doli. W i P

Najstarszy człowiek w Europie

Za najstarszego człowieka w Europie uchodzi mieszkaniec Czarnogóry Jussuf Kozara. Według sprawdzonych wiadomości, włościanin ten liczy 132 lat. Wiek jego sprawdzić się daje na podstawie dat pożarów domu. Po raz pierwszy zagroda ta uległa pożarowi w roku 1801, a mianowicie w tej samej nocy, w której Jussuf się urodził.

Kozara odżywiał się przez całe życie tylko chlebem i mlekiem Wyliczono, że w życiu swem wypił 150 000 litrów mleka i zjadł 14 000 bochenków chleba czarnego. W ostatnich latach starzec zjada dziennie tylko dwa kawałki chleba i wypija jeden litr mleka. Metuzalem ten czuje w sobie dość siły, by pożyć jeszcze lat kilka lub kilkanaście.

Córka jego, która również żywi się wyłącznie chlebem i mlekiem, skończyła obecnie 98 lat. Rząd włościan tych zwolnił od wszelkich podatków i danin. W i P

Kto ma krótsze nogi?

Pytanie, kto ma krótsze nogi i dłuższy tułów, kobieta czy mężczyźna interesuje twórców mody, antropologów i anatomów. Od dawień dawna kobieta uchodzi za rodzaj krótkonożny Naukowe badania, oparte na bogatym materjale statystycznym, stwierdziły co następuje:

W czasie, poprzedzającym dojrzałość płciową, nie istnieje wogóle żadna różnica w proporcjach ciała kobiety i mężczyzny W czasie dojrzałości poczyna się zaznaczać różnica w tym kierunku, że kobieta podlega stosunkowo większemu przedłużeniu tułowia, niż mężczyzna. W ogólności uchodzić może za prawo natury, że w miarę rozwoju ogólnego ciała zmiejsza się stosunkowa wielkość tułowia do wielkości ogólnej Zmianom wieku starszego obie płci podlegają prawie jednakowo. Zaznaczające się w wieku dojrzałym różnice płci, usprawiedliwiające wypowiedziane na wstępie poglądy, nie zostają zatarte. W i P

Dzieci jako doradcy handlowi

Jeden z wielkich magazynów z zabawkami w Pradze czeskiej, wprowadził u siebie ciekawą inowację. Wciągnął mianowicie dzieci w krąg swoich doradców handlowych, a to w ten sposób, iż rozesłał do licznych rodzin karty z kuponem na odpowiedź, w której dzieci miały poinformować magazyn, jakie zabawki najlepiej przypadają im do gustu. Każde dziecko, które przyniosło do magazynu wypełniony w ten sposób kupon, otrzymało zabawkę w prezencie. Efekt tej inowacji był dwojaki: po pierwsze obroty magazynu zwiększyły się, gdyż wzrosła znacznie frekwencja kupujących, podrugie kierownictwo magazynu uzyskało lepszy wgląd w gusta i zainteresowania dzieci i stosownie do tego mogło skompletować zapasy zabawek oraz ich sortyment.

Działo elektryczne — bronią przyszłości

Nośność dział jest zawsze największą troską konstruktorów sprzętu artyleryjskiego. Prace nad zwiększeniem jej szły w kilku kierunkach, a więc: wydłużano lufy, tworząc ciężkie działa morskie, ulepszano pociski, nadając im odpowiedni kształt, zmniejszający szkodliwe działanie oporu powietrza, wreszcie starano się o dobór odpowiedniego materjału wybuchowego, któryby mógł nadać jak największą szybkość początkową pocisku, t. j. szybkość, z jaką pocisk opuszcza lufę.

Pierwsze dwa czynniki, tj. długość lufy i kształt pocisku, aczkolwiek mają pierwszorzędne znaczenie, nie są jednak kwestją najważniejszą, tembardziej, że w tym kierunku osiągnięto prawie maximum możliwości, a decydującą rolę gra szybkość początkowa pocisku. Im większą będzie ta szybkość, tem większą przebędzie drogę pocisk, a więc i nośność działa będzie większa. Stosowaniu zbyt silnych materjałów wybuchowych stoi na przeszkodzie wytrzymałość lufy działa. Zresztą nie wszystkie obecnie nawet najsilniejsze materjały wybuchowe dają się do tego celu stosować.

Ten wzgląd skierował konstruktorów artyleryjskich w inną dziedzinę, najbardziej zresztą nowoczesną, mianowicie w dziedzinę elektryczności. Po całym szeregu doświadczeń i badań udało się stworzyć prototyp działa elektrycznego, tj działa, w którem czynnikiem wyrzucającym pocisk z lufy jest elektryczność. Szczegóły tego doniosłego wynalazku ze zrozumiałych przyczyn trzymane są w ścisłej tajemnicy. W każdym bądź razie przeprowadzone w Stanach Zjednoczonych na modelach próby dały zdumiewające wyniki.

Podobno nośność takiej elektrycznej armaty i, rzecz ważna, bezgłośnie strzelającej jest tak wielka, że słynne niemieckie „Berty" z wojny światowej wydają się niewinnemi działkami z czasów króla Jana Kazimierza. Naogół w fachowych sferach panuje przekonanie, że działo elektryczne już w niedalekiej przyszłości wyruguje prawie zupełnie działa obecne.

Naturalnie nowe działo, aby stać się zupełnie dostosowanem do celów praktycznych, musi przejść jeszcze cały szereg przeróbek i ulepszeń. Ma jednak taka elektryczna artylerja jedną ujemną cechę, mianowicie potrzebuje własnej elektrowni. Z natury rzeczy działa te mogłyby być ewentualnie użyte tam, gdzie są źródła energji elektrycznej, co w wyniku tworzyłoby broń mało ruchliwą, lub też należałoby wozić ze sobą małe polowe elektrownie, co również nie jest wygodne. P. S.

Jak długo będziemy żyli?

Sprawa ta, interesująca żywo każdego człowieka, może być na podstawie najnowszych badań przynajmniej do pewnego stopnia rozstrzygnięta. Amerykańscy fachowcy ubezpieczeniowi opracowali w ostatnich czasach olbrzymią liczbę ubezpieczeń, zestawiając wiek śmierci swych ubezpieczonych z wiekiem śmierci ich rodziców. Na podstawie tych obliczeń zaznaczyły się wyraźnie dwie grupy: ubezpieczonych, których rodzice doczekali się sędziwego wieku, oraz takich, których oboje rodziców lub jeden z nich umarli przed ukończeniem 50 roku życia. W grupie ubezpieczonych po rodzicach długowiecznych cyfra śmiertelności znacznie była korzystniejsza, niż w grupie drugiej, różnica wynosiła równe 30%.

Ciekawy ten wynik dowodzi niedwuznacznie, że naogół dzieci po rodzicach długowiecznych mają również widoki długiego życia. Widoki te są tem większe, im wyższy wiek osiągnęli rodzice. Rzecz prosta, że tej zasady statystycznie uzyskanej, nie można stosować do każdego poszczególnego wypadku. Skoro np rodzice umarli przedwcześnie z powodu nieszczęśliwego wypadku, lub zakaźnej choroby, nie można z tego żadnych wniosków wysnuwać co do wieku ich dzieci W każdym razie wyniki badań ubezpieczeniowców amerykańskich dają jaką taką podstawę do odpowiedzi na pytanie: Jak długo będziemy żyli? W i P

Wytwórnia filmowa „Paramount" rozpisała konkurs piękności i zaprosiła zwyciężczynię konkursu do Ameryki. Na zdjęciu przedstawicielka Londynu, Miss Nita Harvey, wyrusza pełna nadziei, że zdobędzie engagement i laury filmowe.

Kazimiera Skalska
urocza gwiazda warszawskiego „Teatru 8.30", niezrównana wykonawczyni Liljany w wytwornej operetce Joumans'a „No, No, Nanette", którą powstający obecnie w Poznaniu Teatr Nowości inauguruje w dzień 7 b. m. sezon operetkowy.

Otwarcie Teatru Nowości w Poznaniu

W sobotę 7 października b. r. inauguruje swój pierwszy sezon teatr operetkowy „Nowości" pod dyrekcją L. Wojciechowskiego. Daną będzie wytworna, pełna czaru, przezabawna francuska operetka V. Joumans'a „No, no, Nanette" w rewelacyjnej obsadzie z gwiazdami operetki warszawskiej pp. Skalską, Kraszewską, Larys-Pawińską, Tokarskim, Peteckim, Olędzkim na czele doskonałego warszawskiego zespołu.

Całość przygotowuje wielki talent reżyserski p. W. Zdzitowiecki, choreograficzną zaś stronę montuje niezrównany baletmistrz p. J. Trojanowski, były kierownik baletu Państwowej Opery w Berlinie i Dreźnie. Bilety do nabycia u J. Langera — ul. Fredry, Hotel Monopol.

Zdrój Mieszczański?

dz 1 332

TEATRY

Dziś „Wesele"

Dziś uroczyste otwarcie sezonu Teatru Polskiego 1933-34 r., arcydziełem Stanisława Wyspiańskiego „Wesele" w inscenizacji i reżyserji mistrza Solskiego, który kreować będzie rolę Gospodarza. Nowe dekoracje Z. Szpingiera. Udział bierze niemal cały zespół artystyczny, składający się z 40 osób.

Dziś „Boccacio" z Jadwigą Fontanówną

Z zapowiedzianych operetek klasycznych, wznowiona dziś będzie w Teatrze Wielkim Fr. Souppego „Boccacio", pełna pięknych melodyj i tryskającego humoru. Rolę tytułową kreuje ulubienica Poznania Jadwiga Fontanówna, której każdorazowe pojawienie się na scenie publiczność wita huraganowemi oklaskami. Przedstawienie dzisiejsze przygotowano pod każdym względem pierwszorzędnie, do czego przyczynił się świetny reżyser Bolesław Folański. Oprócz znakomitej Fontanki wystąpią: Mańczakowa, Nochowicz, Musielewska, Warchalewski, Szpingier, Gruszczyński, Raczkowski i in. Primabalerina Grabowska z zesp. baletowym odtańczą „Furlane" oraz pantominę w układzie kier. choreograficznego Statkiewicza. Reżyser Folański wypowie przed przedstawieniem prolog Drewicza na tle aktualnych stosunków. Dyryguje Witold Buchwald.

HERBAWIT

Krople żołądkowe

zalecane przy dolegliwościach i braku apetytu. — Zbadane przez Państwowy Urząd badania środków spożywczych.

GAEDE Fabr. likierów koniaków, cukrów, czekolady, soków marmelady i powideł.

dg 1 580

BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM!

RADJO

Piątek, dnia 6 października 1933 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** (Warszawa); godz **11.30** (W); godz. **13.03** płyty gramof.; godz. **14.00** giełda; godz. **16.25** kom. miejsk. komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego; godz. **16.40** kwadrans Tow Krajozn. — wygł. p. Fr. Jaśkowiak, sekr. Tow.; godz **16.55** (W); godzina **19.20** (W); godz. **19.40** program na dz. nast.; godz. **19.45** (W); godz. **22.40** sygnał czasu kom.; godz. **22.55** muzyka lekka i taneczna z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. **7.00** audycja poranna; godz. **11.30** codzienny przegląd prasy polskiej; godz. **12.05** muzyka z płyt (melodje z filmów dźwięk.); godz. **12.30** dziennik południowy; godz. **12.35** koncert kameralny Beethovena (płyty); godz **15.55** koncert solistów; Margerita Trombini-Kazuro (fort) i Umberto Macnez (śpiew); godzina **16.55** koncert solistów: (Marja Krzywiec (sopr.) i Kazimierz Wiłkomirski (wiolonczela); godz. **18.00** odczyt w języku niemieckim o Zwycięstwie pod Wiedniem; godz. **18.20** zespół jazzowy; godz **19.20** weekend dokąd jechać w święto?; godzina **19.25** feljeton aktualny; godz **19.45** dziennik wieczorny; godz **20.00** pogadanka muzyczna; godz. **20.15** tr. z Filharmonji Warszawskiej; koncert symfoniczny: ork. pod dyr. Grzegorza Fitelberga, Paweł Kochański (skrzypce) wykona II koncert Szymanowskiego; w przerwie feljeton leteracki pt. „O przyszłości literatury polskiej" — wygł p Roman Zrębowicz; godz. **22.40** wiadomości sportowe; godz. **22.50** muzyka taneczna z kawiarni „Italia".

Programy zagraniczne: Budapeszt (550 m) 19 45 gramofon, 21.00 wykład, 21 15 koncert ork. cygańskiej, 22 30 koncert ork. operowej: **Praga** (489 m) 21.00 „Ogari" op. Kricka; **Medjolan** (501 m) 20.30 koncert symf

Konkurs Wierszowy

dla Czytelników „Kurjera Poznańskiego"

Z jednej z nazw niżej podanych, znanych wyrobów firmy

HENRYK ŻAK w POZNANIU,

Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych,

należy utworzyć krótki 2-wiersz względnie 4-wiersz.

Wiersze te powinny ukazać się w treściwych, łatwo do zapamiętania określeniach, doborowej jakości niżej wymienionych, popularnych wyrobów.

W konkursie mogą wziąć udział tylko **Czytelnicy „Kurjera Poznańskiego".** Kto „Kurjera Poznańskiego" jeszcze nie abonuje, może go zaabonować jeszcze dzisiaj Numery, dotyczące **Konkursu Wierszowego** firmy Henryk Żak w Poznaniu, stawiamy do dyspozycji **gratisowo,** póki zapas starczy.

Nazwy wyrobów, z których conajmniej jedna powinna się znajdować w wierszu:

Przemysławka, woda kolońska i mydło, **Chlorami,** pasta do zębów, **Miaflor,** krem, puder, emalja do paznogci, **Hezadont,** eliksir i pasta do zębów.

dg 1 442

Za najlepsze wiersze wyznacza firma **Henryk Żak w Poznaniu 100 nagród.** Każdy z wierszy odznaczonych ma prawo do nagrody, nawet choćby jedna osoba nadesłała więcej niż jeden wiersz. Do każdego utworu należy dołączyć zewnętrzny kartonik od pasty do zębów Chlorami. Wszystkie premjowane wiersze pozostają wyłączną własnością firmy Henryk Żak w Poznaniu. Wiersze może zużyć firma Henryk Żak dowolnie również na cele reklamowe. Które wiersze zasługują na nagrody, oznaczy **jury,** na ten cel specjalnie zwołane. Wiersze wraz z kartonikiem od pasty Chlorami należy wysłać pod adresem Redakcji „Kurjera Poznańskiego", z oznaczeniem na kopercie: **Konkurs Wierszowy firmy Henryk Żak w Poznaniu.**

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

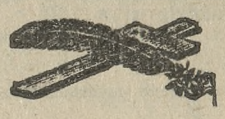

Dnia 4. bm., o godz. 14,15 zmarł niespodziewanie, nasz drogi brat, szwagier, bratanek, kuzyn i narzeczony, ś. p.

Teofil Dziembowski

przeżywszy lat 45.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 7. b. m., o godz. 16,15 z kaplicy przedpogrzebowej Wały Jana III, na cmentarz św. Marciński, przy ul. Bukowskiej. Msza św. żałobna odprawi się w poniedziałek, dnia 9. b. m., o godz. 9-ej w kościele św. Marcina. O czem donosi

dg 1 698

w ciężkim smutku pogrążona

Poznań, 5. X. 1933. **rodzina i narzeczona.**

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak, Poznań, Plac Nowomiejski 10, tel. 10-46.

Przewielebnemu Księdzu, Dyrekcji, i Gronu Nauczycielskiemu Publicznej Szkoły Dokszt. Zawod., Zarządowi Tow. Krajoznawczego, Krewnym i Znajomym, składa za udział w pogrzebie ś. p.

Leokadji Antkowiakówny

serdeczne

Bóg zapłać!

zg 20 069

Rodzina Antkowiaków.

Restauracja „POD ŚTRZECHĄ"

Plac Wolności 7

Dziś, w czwartek, 5 b. m.

kiszki wyrobu domowego!

zr 20 048

Nowa Moda pudru do twarzy

Niezwykłe doświadczenia laboratoryjne uczyniły nad nową receptą pudru do twarzy dowiodły niezbicie, że każda kobieta może uzyskać piękną, młodzieńczą cerę i pozbyć się na zawsze połysku nosa, krost oraz najgorszych wad cery. Składnik, który przyczynia się do tej zadziwiającej zmiany jest nazwany Pianką Kremową. Dzięki niej właśnie puder trzyma się cały dzień w deszczową i wietrzną pogodę i pomimo pocenia się podczas tańca lub uprawiania sportów.

Wyłączne prawa w całym świecie na tę nową i niezwykłą receptę zostały nabyte przez firmę Tokalon. Ową Piankę Kremową miesza się w ściśle wymierzonym stosunku specjalnym patentowanym sposobem z najcieniej przesiewanym pudrem, otrzymując tą drogą Puder Tokalon. Wypróbuj pudełko znakomitego paryskiego Pudru Tokalon, jedynego pudru preparowanego na Piance Kremowej. Natychmiastowe i zadziwiające upiększenie Twego oblicza wzbudzi podziw i zazdrość przyjaciółek.

Nr 8 804

Ś. p.

Marja Wyssogota Zakrzewska

kierowniczka Szkoły Wydziałowej w Nakle n/Notecią, odznaczona srebrnym krzyżem zasługi,

zasnęła w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., dnia 5 października 1933 roku, o godz. 0-30. Eksportacja odbędzie się w sobotę, dnia 7. b. m., przed południem w Nakle z domu żałoby. Pogrzeb w Poznaniu w niedzielę, dnia 8. b. m., o godz. 4-tej po południu z kaplicy na cmentarzu św. Marcińskim przy ul. Bukowskiej. Nabożeństwo żałobne w poniedziałek, dnia 9. b. m., o godz. 9,30 w kościele św. Marcina w Poznaniu. O stracie ukochanej ciotki zawiadamiają

zg 20 075

w ciężkim smutku pogrążeni

Bielawy per Pogorzela Poznań, Gdynia.

siostrzenice i siostrzeńcy.

Kuźnia - kołodziejstwo

dobrze prosperujące zabudowania obszerne masywne ogrodem, dużej wsi Poznaniem 5 500 Bartkowiak Dopiewo Poznań.

zd 72 972

Polecamy:

NOWE ŚLEDZIE POLSKIE MEWA i MOPOL

HOLENDERSKIE, SZKOCKIE CROWNBRANDY I ISLANDZKIE w 1/1 i 1/2 beczkach.

HURTOWNIA KOLONJALNA

Cygański i Semma, Poznań, ul. Wielka 18, tel. 33-32

Specjalność: palone kawy z własnej palarni.

Pg 4930-57,58

†

Dnia 3 października 1933 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, mój drogi mąż, nasz ukochany ojciec i brat, ś. p.

Ignacy Gensler

w 58 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 6. b. m., o godz. 16,30 z kaplicy cmentarza św. Marcina przy ul. Bukowskiej, o czem zawiadamiają

pogrążeni w głębokim smutku

zg 20 073

żona, dzieci, siostry i rodzina.

†

Dnia 4 października 1933 r., o godz. 10-tej zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po ciężkich cierpieniach, nasza najukochańsza matka, babcia i ciocia, ś. p.

z Nehringów

Apolonja Zielińska

wdowa po burmistrzu

przeżywszy lat 83. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 6. b. m., o godz. 4,30 z domu żałoby Poznań, ul. Główna 48 na stary cmentarz św. Jana, o czem zawiadamia

w ciężkim smutku pogrążona

zg 20 070

rodzina.

Poznań - Główna.

Popielicowe futro

damskie, bardzo piękne, okazyjnie do nabycia

Niegolewskich 26, mieszk. 5

godz. 11 — 2 w poł. i 5 — 8 wiecz.

zg 20 071

Wróciłem
Dr. med. A. K. WERNER
specjalista chorób wewnętrznych. Przyjmuję 12—1 i 3—6
godziny inhalacyj 3—6 zg 20 072
Mickiewicza 21/25, (gmach Zupu), telefon 63-62

Biuro moje znajduje się **obecnie**
ul. 27 Grudnia 11.
M. KOSZEWSKI,
zg 20 063 **adwokat.**

KAŻDĄ CHOROBĘ WYLECZYSZ
jeżeli regularnie zażywać będziesz
ZIOŁA Dra BREYERA
najskuteczniejsze w nast. chorobach:

Nr. 1.	— w kaszlu, astmie, rozedmie płuc . . .	cena zł **3,50**
Nr. 2.	— w reumatyźmie, artretyźmie, złej przemianie materji, nieczystości cery, chorobach skórnych	„ „ **3,50**
Nr. 3.	— w chorobach żołądkowo-kiszkowych, wątrobowych, żółtaczce	„ „ **3,—**
Nr. 4.	— w chorobach nerwowych, bólu głowy, bezsenności, ogólnem wyczerpaniu . .	„ „ **4,—**
Nr. 6.	— w niedokrwistości i ogólnem osłabieniu	„ „ **5,50**
Nr. 7.	— w chorobach nerkowych i pęcherzowych	„ „ **4,—**
Nr. 9.	— przeczyszczające w chronicznem zatwardzeniu i hemoroidach	„ „ **1,50**

Do nabycia w oryginalnem opakowaniu w aptekach, składach aptecznych i drogerjach lub w wytwórni **„POLHERBA“, Kraków - Podgórze,** Skrytka nr. 48.
Zainteresowani otrzymają na żądanie darmo z wytwórni broszurę **„Jak odzyskać zdrowie“.** Pg 4 824-70,132/134

DRZEWA i KRZEWY
owocowe i ozdobne, winorośle, drzewa szpalerowe, róże, bzy szlachetne, drzewa iglaste, truskawki, dalje i byliny. w dobrej jakości i po bardzo niskich cenach poleca
Szkoła Ogrodnicza w Koźminie
Cenniki, zawierające cenne porady fachowe, wysyła się na żądanie bezpłatnie. ng 5 792

Okna wystawowego
w centrum miasta, **poszukujemy.** Zgłoszenia **Tel. 72-81**
dg 1 685

Piece żelazne
Kuchnie westfalskie
Rury i kolana
Podkowy i podkowce
Widły do buraków
Widły do perek
Drut do prasowania
Wagi decymalne
Konwie do mleka
Lemiesze i odkładnie
Kowadła i imadła
Osie do wozów
poleca
JAN DEIERLING
skład żelaza
Poznań, ul. Szkolna 3.
Pg 4 929-40.50

MOTOR
5—6 konny, ropny lub benzynowy, mało używany, **kupię po przystępnej cenie.**
Sielec - Stary,
poczta Jutrosin, tel. 1.
zg 20 056

Cegła
Sprzedam do rozbiórki niewykończony gmach, kilka miljonów pierwszorzędnej cegły i dachówki. tuż przy linji kolejowej Leszno - Ostrów, po bardzo przystępnej cenie. Zgłosz. do Kurjera Pozn. pod **zg 20 057**

dg 1 474

Mistrz ślusarski **Ignacy Wolny** i jego żona **Agnieszka w Poznaniu,** ul. Wilkońskich 11, zastąpieni przez adwokata Dr. Krzyżankiewicza w Poznaniu, wnieśli o wywołanie listu hipotecznego utworzonego dla hipoteki zapisanej w księdze wieczystej Poznań - Łazarz, karta 305, dział III. liczba 9, w kwocie 253,10 marek na rzecz zmarłego Andrzeja Daneckiego z Poznania, ostatnio w Berlinie, Buchholzstr. 8. Posiadacza tegoż listu hipotecznego wzywa się, aby najpóźniej do terminu wywoławczego wyznaczonego na dzień **26 stycznia 1934.,** godz 12 zgłosił się w podpisanym Sądzie, pokój 74, i przedłożył list, który w przeciwnym razie będzie pozbawiony mocy prawnej. Poznań, dnia 30 września 1933 r. **Sąd Grodzki.** ng 5 628

W rejestrze spółdzielni Liczba 338 wpisano dnia 4 sierpnia 1933 r. przy spółdzielni: **Spółdzielnia Kredytowa Pracowników Zakładu Pracowników Umysłowych** z ograniczoną odpowiedzialnością **Poznań,** że uchwałą walnego zgromadzenia z dnia 14 czerwca 1933 zmieniono statut w §§ 7 (członkowie spółdzielni), 50 (czasopismo ogłoszeń) i zniesiono § 52 statutu. Czasopismem przeznaczonem do ogłoszeń jest odtąd Kurjer Poznański. W miejsce dotychczasowych członków zarządu Rozmarynowicza, Ostańskiego, Czepielowskiego i Friebesa członkami zarządu są: Kazimierz Rudnicki, Ignacy Łuczak, Franciszek Zakrzewski, Narcyz Werner, Kazimierz Kaźmierczak, wszyscy z Poznania. Poznań, dnia 29 września 1933 r. **Sąd Grodzki.** ng 5 625

Marja Zielonacka w Dziekance, zastąpiona przez adwokata Bieniewskiego w Poznaniu, wniosła o wywołanie listu hipotecznego utworzonego dla hipoteki zapisanej w księdze wieczystej Poznań - Łazarz, karta 877, dział III. liczba 5, w kwocie 15 000 mk. na rzecz wnioskodawczyni. Posiadacza tegoż listu hipotecznego wzywa się, aby najpóźniej do terminu wywoławczego wyznaczonego na dzień **26 stycznia 1934 r.,** godz. 12 zgłosił się podpisanym Sądzie, pokój 74 i przedłożył list, który w przeciwnym razie będzie pozbawiony mocy prawnej. Poznań, dnia 30 września 1933 r. **Sąd Grodzki.** ng 5 626

Stanisław Musioł w Wolsztynie, zastąpiony przez adw. Górnickiego i Korbońskiego w Poznaniu, wniósł o pozbawienie mocy dwóch weksli wystawionych i żyrowanych przez Ignacego Kubicę z Murowanej Gośliny, a drugim żyrantem był wnioskodawca, akceptowanych przez firmę Bartoszewicz i Kubica w Grodzisku na blankietach wekslowych do 5 000 zł co do reszty niewypełnionych. Posiadacza weksli wzywa się, aby się zgłosił w tutejszym Sądzie, pokój 74 najpóźniej w terminie w dniu **26 stycznia 1934.,** godz. 12 i okazał weksle Sądowi, gdyż w przeciwnym wypadku weksle zostaną pozbawione mocy prawnej. Poznań, dnia 30 września 1933. **Sąd Grodzki.** ng 5 627

Jan Bieliński w Kartuzach, Dworcowa 5 wniósł o pozbawienie mocy książeczki oszczędnościowej nr 712 Kw. złotych w złocie, wystawionej przez Komunalną Kasę Oszczędności Miasta Poznania na jego imię (saldo dnia 8. VIII. 33. — 5 240 zł 83 gr). Posiadacza tejże książeczki wzywa się, aby zgłosił się w tutejszym Sądzie. pokój 74, najpóźniej w terminie dnia 26 stycznia 1934., godz. 12 i ją przedłożył, w przeciwnym razie książeczka zostanie pozbawiona mocy prawnej. Poznań, dnia 30 września 1933. **Sąd Grodzki.** ng 5 629

W sprawie postępowania układowego, wdrożonego na wniosek firmy **Nitsche i S-ka w Poznaniu,** ul. Kolejowa 1-3 zwołuje się w myśl art. 49 i nast. rozporządzenia o zapobieganiu upadłości z dnia 6 marca 1928 Dz. Ust. R. P. nr. 27, poz. 244 ogólne zgromadzenie wierzycieli na dzień **21 października 1933 r.,** o godz. 10 przed Sądem Grodzkim w Poznaniu, ul. Młyńska nr. 1a, pokój nr. 29. Poznań, dnia 28 września 1933 r. **Sąd Grodzki.** ng 5 630

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1. SPRZEDAŻE

Magazyn mebli
Józef Baranowski
Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 3728-33.97

800 zł
3 pokoje dębowe kuchnią dostaniesz Fabryka Mebli Śródka
zd 70 265

Skład
kolonjalny z powodu zmiany na sprzedaż Grudzieniec 70.
zdg 72 944/5

Puste
skrzynie od tytoniu sprzedam po 60 gr. Centowski. plac Wolności 3. dg 1686/87

Gospodarstwo
85 pszennej, drenowanej, zabudowania masywne 5 koni, 17 bydła, 40 świń, wpłaty 20 000,— Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4
zdg 73 276

Dom
rodzaj willi ogrodem 10 000 wpłaty 6 000. Błoch. Poznań, Długa 5. zdg 73 153/4

Najszczęśliwsze
losy pierwszej klasy nabyć można tylko w kolekturze Kedziory Sieroca 5/6 narożnik Nowej Dużo wygranych po 10 000: 5 000: 3 000: 2 000 zł zdg 68 537

Meble używane
wszelkie komplety i pojedyńczo sprzedaje. kupuje okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16.
zdg 71 942

Frendzle
taśmy pasy gurty chwasty meblowe i dekoracyjne poleca po cenach fabrycznych fabryka pasmanterji „Pasamon“ skład fabryczny. Poznań. św. Marcin 8.
Pg 4 196-38.1

Pianola
(pianino mechaniczne) tanio B. Sommerfeld 27 Grudnia 15
ng 5 517

Pianino
używane. czarno polerowane „Lehmann & Comp.“ zł 600.— dogodne warunki Firma B. Sommerfeld, Poznań, ul. 27. Grudnia nr 15. ng 5 742

Kolonjalkę
dobrą sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 73 074

Futro
karakułowe okazyjnie Matejki 46. m. 7. zdg 72 926

Skład
kolonjalny urządzeniem, maglem, przyległem mieszkaniem sprzedam. — Adres Kurjer Poznański
zdg 72 934

Okazyjnie
żakiecik popielaty agneau rasé do sprzedania. Warszawski salon mód. Matejki 2.
zdg 72 918

Fortepian
Ibach. śliczny, mahoniowy, koncertowy sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. 72 954

Okazja
Szpic suczka do sprzedania. Górna Wilda 36. m. 5. zdg 72 950

Płaszcze
w olbrzymim wyborze przy cenach najniższych, specjalny dział miarowy, poleca Szczawińska Ska. Wodna 1. — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu“.
Pg 4 816-39,76

Meble
najtaniej A. Baranowski
Poznań. Pogórna 13.
Pg 3122-23.59

Nowoczesną
sportkę dziecięcą. Kopernika 5, m. 7. zdg 72 999

Kiosk
murowany sprzedam tanio Oferty Kurjer Poznański zdg 73 004

4 lampkowy
radjoaparat, komplet 50 stacyj europejskich tanio. Rybaki 9, m. 12. zdg 73 009

Bufet
kredens 6 krzeseł, fotel, Siemiradzkiego 11. parter, prawo
zdg 73 027

Singera
damska, okrągłe czółnko tanio sprzedam. Słowackiego 29, m. 10
zdg 72 914

Drukarnia
skład papieru okazyjnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 72 913

Rowery
najtaniej, balonowe 165,— Traugutta 23. mieszkanie 8.
zdg 72 909

Meble
najkorzystniej kupisz
u Andrzejewskiego, Poznań, ulica Wrocławska 4. dg 1 656

Sukno granat
płaszczowe tanio sprzedam. — Królowej Jadwigi 1. — 12.
zdg 72 905

Pianino
czarne bardzo dobre sprzedam.
zdg 72 902

Futro
karakuły sprzedam. Aleje Marcinkowskiego 6. m. 7.
zdg 73 071

Bufet
do piwa 1 kurkowy kompletny sprzedam tanio B Walich. Rożnowo, Czarnkowska 132.
zdg 73 060

Jadalnia
modna, szafa bardzo tanio. — Stolarnia. Bukowska 9.
zdg 72 880

„Expresso“
mniejszy korzystnie sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 877

Elektrolux
froterka i odkurzacz elektr. tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 874

Sprzedam
gospodarstwo 60 mórg z składem kolonjalnym pod Poznaniem. — Adres Kurjer Poznański
zdg 72 325

Białego
szpica sprzedam Piekary 20/21. m. 4. zdg 73 180

Fortepian
śliczny, głęboki ton. oraz obrazy polskich mistrzów sprzedam. — Marszałka Focha 98 m. 11.
zdg 73 102

Piłę taśmową
prawie nową (80-ka) sprzedam. Górczyńska 14 parter. zdg 71 714

Jadalnię
dębową, masywna tanio sprzedam Jeżycki Dom Komisowy — Kraszewskiego 8 narożnik Słowackiego. zdg 73 118

Maszynę
krawiecką sprzedam. Romana Szymańskiego 9 m. 9.
zdg 73 167

Kilka
płaszczy zimowych modele z Wystawy Rzemieślniczej po cenie niżj kosztów własnych na sprzedaż. F. Banaś, Plac Wolności 2
zdg 73 161

Fortepian
Marke „Knöchel“ mało używany, jak nowy sprzedam z masy zastawnej bardzo korzystnie. — Browar Parowy. Zbąszyń. tel. 9.
zdg 73 159

Futra gotowe i na miarę
spody pod męskie futra wydry lisy i skóry wszelkiego rodzaju do naprawy futer poleca w wielkim wyborze i tanich cenach — Józef Dawid Poznań, ul Nowa 11 przy Starym Rynku — Firma chrześcijańska.
Pg 4 201-38.87

Buty
angielskie dostarcza po 60 zł Musiał św. Marcin 78 zdg 62 036

Okazyjnie oddamy
wyrowniarkę 800 m/m, szlicownię-czopownicę, tokarnię automat., rzeźbiarkę z motorem, trak 4 tarczowy, kelarkę, różne forniery i regały. Spółka Stolarska S. A., Poznań. Stary Rynek 46/47. telefon 32-07. zdg 73 181

Futro
damskie sealowe tanio sprzedam. Strzałowa 6. mieszkanie 5.
zdg 73 179

Wirówka
bębenkowa, nowa, na 60 litrów. Pieterek. Łazienna 2. zdg 73 177

Fuchs
(Sittengesch.) 6 tom. nowy sprzedam. Oferty cen Kurjer Pozn.
zdg 73 172

Dogę
młodą (psa) sprzedam Za Bramką 5a m. 22. zdg 73 127

Rower
z torpedem. Ostrobramska 37. Górczyn. zdg 73 131

Jadalnie, gabinety
polerowane i ciężko rzeźbione wyprzedaje Żytkowiak. Chwaliszewo 5. zdg 73 128

Seter
irlandzki, suczka. 9 tygodniowa. na sprzedaż Adres poda Kurjer Pozn. zdg 73 103

55 buraczanych
5 pokoi 3 konie, 6 krów 12 000 wpłaty 8 000 Both. św. Marcin 15
zdg 73 247

Pianino
krzyżowe tanio sprzedam św. Marcin 5 m. 13. zdg 73 233

Rower
na sprzedaż Ul. Marszałka Focha 155 w podwórzu prawo.
zdg 73 224

Słoje do reszty
Alpakę wyjątkową
Porcelanę na wyprawy
Szkło restauracyjne
poleca zupełnie tanio tylko Hurt Porcelany. Wroniecka 24 (podwórze). zdg 73 259

Lekarsko - dentystyczny
gabinet komfortowo urządzony z praktyką dobrze zaprowadzoną na sprzedaż. Może być z mieszkaniem centrum. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 147

Maszynę
pisania korzystnie sprzedam — Gomoliński, Stary Rynek 89.
rg 3710

Sypialnię
pierwszorzędne zagraniczne materace sprzedam tanio. Staszica 25. m. 4. zdg 73 200

Płaszcz
męski czarny. Dąbrowskiego 76. m. 19. zdg 73 198

Pierwszorzędny majątek ziemski
prywatny, pięćsetmorgowy — uroczo położony, ziemia drugiej — budynki gosp. pierwszej klasy, dobry inwentarz — zapasy żniwne — kupno okazyjne. Cena 100 000. wpłaty 70 000 — reszta amortyzacja. Wyrzykowski, Grobla 9. telefon 19-58.
rg 3706

Restaurację
dobrze prosperującą, centrum Poznania sprzedam zł 16 000. — Oferty Kurjer Poznański
zdg 73 207

5. KUPNA

Kupię
majątek 300—500 mórg dobrej ziemi. Warunki: dom mieszkalny 6—8 pokoi z parkiem i ogrodem w okolicy Poznania, najdalsza odległość 20 klm. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 896/7

Kwity lombardowe
na srebro, złoto, dywany kupuje „Lamus“. Strzelecka 1.
zdg 70 162

Kasę National
i urządzenie do składu cukierków kupię zaraz. L. Bukalski. Gniezno Fabryka cukierków.
zdg 72 639

Wózek
dziecięcy dobrze utrzymany. — Oferty Kurjer Poznański
zdg 73 073

Maszyny
do wyrobu tutek (gilz) poszukuje. Ceny, opis do Kurjera Pozn. pod
zdg 72 928

Polowczyka (powózkę)
oraz 1 parę szorów wyjazdowych w dobrym stanie kupię zaraz. — Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdg 72 993

Kilim
kupię okaz 2x3 lub 3x4. Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdg 73 005

Drogerję
zaprowadzoną kupię. Oferty Kurjer Poznańsik zdg 73 065

Śmietnik
w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański dg 1633

Parcelę
centralne położenie suchą kupię Oferty Kurjer Poznański
zdg 72 884

Dom
nieduży, wolne mieszkanie kupię zaraz. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 72 883

Willę
mniejszą wolne mieszkanie, dobre położenie kupię. Oferty Kurjr Poznański zdg 72 882

Rower
kupię tanio. Poznańska 27. m. 5.
zdg 73 176

Pieska
pokojowego, czujnego, kupię. — Zgłoszenia Strumykowa 30. m. 3.
zdg 73 175

Krzesła
wieszaki potrzebuje. Pradzyńskiego 48/9. zd 73 292

Biurko
używane kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 129

Dom
z ogrodem dobrze procentujący, wprost od właściciela blisko Poznania kupię wpłaty 14—16 tys. Oferty Kurjer Poznański
zdg 73 284

6. KAMIENICE

Kamienicę
III odchód 9 500 cena 70 000, wpłaty 35 000. Seida. Młyńska 4. m. 2. zdg 73 051

Kamienicę
okolica Tama Garbarska. wjazd wolne ubikacje, dochód 9. wpłata 20 000.— sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 878

Kamienicę
komfortową, dochód 6 000 sprzedam 45 000. wpłaty 25 000. Gruszczyński, Pocztowa 30.
zdg 73 141

7. PIENIĄDZ

Do
prowadzenia samodzielnego stanowiska poszukujemy osoby uczciwej do lat 30. najchętniej żelaźniaka. gotówka 1 000 zł. — Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdg 72 941

Za
wypożyczenie 1 500 zł na krótko dam 4 tygodniowy pobyt pensjonacie Góry Oferty Kurjer Pozn.
zdg 72 953

Wspólnika (czki)
lub kupca dobrze zaprowadzonej cukierni-kawiarni poszukuje pani z gotówką 15 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 171

28
akcyj Banku Cukrownictwa sprzedam. Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 73 173

8. DO WYNAJĘCIA

2 pokojowe
frontowe (światło elektryczne) pokój dla służącej kuchnią, łazienka przed Rynkiem Wildeckim wprost od gospodarza za rocznym czynszem Zgłoszenia „Par“ pod nr. 40.37
Pg 4922-40.37

Czteropokojowe
komfortowe mieszkanie balkon, hol bez podatku Sołacz Śląska 11
Pg 4902-57.1

Siedmiopokojowe
luksusowe, całe słoneczne, ogrzewanie centralne wodn. Wynajmie gospodarz. Matejki 48.
zdg 72 134

Czteropokojowe
luksusowe obszerne, ogrzewanie centralne, wodne pierwsze piętro wynajmie gospodarz — Matejki 48/49. zdg 72 133

Pokój
kuchnię wynajmę samotnej osobie. Aleja Szelągowska 7.
zdg 72 962

2
pokoje kuchnie meblami odstąpie ewentl. zamienię na pokój kuchnią Adres Kurjer Poznański zdg 73 015

3 pokojowe
łazienka słoneczne I. piętro. — Zgłoszenia stróż Gen Umińskiego 19 zdg 73 023

7 i 8 pokoi
komfortowych wszelkie wygody, centralne wodne ogrzewanie słoneczne Obejrzeć Wyspiańskiego 12 portjer. zdg 73 017

Pięciopokojowe
III piętro, słoneczne z przynależnościami Łazarz gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 025

3
pokoje kuchnia łazienka balkon I. piętro. oficyna Łazarz odnowione zwrot remontu dzierżawę zgóry gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 026

Dwupokojowe
komfort. Łazarz odda gospodarz. Wskaże Kurjer Poznański zdg 73 000

Trzypokojowe
komfort wysoki parter, słoneczne. Jeżyce ul. Janickiego 3 u właściciela. zdg 72 920

4 pokoje
Jeżyce z wygodami wolne gospodarz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 919

Trzypokojowe
Tęczowa 10 zdg 72 917

4 pokojowe
komfortowe mieszkanie ul. Mickiewicza od 1 listopada od gospodarza do wynajęcia Zgłoszenia poważnych reflektantów. — Towarowa 21a mieszkanie 21 zdg 72 904

Dwa
pokoje kuchnia I piętro, dogod na komunikacja Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 903

Trzy
pokoje kuchnia wydzierżawi — Właściciel — Debiec Wiśniowa 55a. m. 1. zdg 73 064

Jednopokojowe
dwupokojowe trzypokojowe, — czterypokojowe czynsz miesięczny wskaże Seida. Młyńska 4, m. 2. zdg 73 052

Trzypokojowe
śródmieście przy tramwaju. II., rok zgóry miesięcznie 80,— Oferty Kurjer Poznański zdg 72 871

3 pokojowe
od 1. 11. Zgłoszenia Kochanowskiego 4. m. 5. godz. 12—14. zdg 73 028

4 i 3 pokojowe
oraz składy mieszkaniem Nowy dom przy Focha 123. Zgłoszenia Lodowa 1 m. 4. zdg 73 099

Sześciopokojowe
komfortowe I piętro. Chełmońskiego 1 portjer. Pg 4927-57.56

Trzypokojowe
dwupokojowe za dzierżawę. — Rex. Marcina 33 — 4. zdg 73 166

Dwupokojowe
śródmieście. wprost gospodarza. roczny czynsz. tanio Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 73 182

Dwupokojowe
kuchnia łazienka na pietrze ogrodzie. Górczyńska 7 Gospodarz zdg 73 245

Mieszkania
ubikacje różne wynajmuje Związek Gospodarzy Wojciecha 2 — m 1. zdg 73 232

2
pokoje kuchnia Przemysłowa 1, gospodarz zdg 73 229

Dwu - trzypokojowe
komfort Górczyn Bosa 19, od 12 — 15. zdg 73 228

2
kuchnią oddam Polna 18 — 9. zdg 73 269

Trzypokojowe
przynależytościami Jeżyce rok zgóry oraz koszta odnowienia. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 265

6, 5, 4, 3 i 2
pokojowe mieszkanie wskaże Domus, Plac Wolności 14 a Informacje bezpłatne. zdg 73 258

Dwupokojowe
meblami. Spokojna 18. m. 8 wejście bramy. zdg 72 518

4
pokoje i kuchnia II ptr. od zaraz Wierzbięcice 23, gospodarz. zdg 72 527

Mieszkania
3—4 pokojowe. komfortowe, rok zgóry. Asnyka 3, właściciel. zdg 73 196

9. SZUKA MIESZK.

Pokoju
kuchnj poszukuje od gospodarza 3 miesiące zgóry Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 73 030/40

Czteropokojowego
obszernego, ewentualnie ogródek od gospodarza, pewny płatnik. emerytowany wyższy urzędnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 764

Mieszkania
2—3 pokojowego szukam wprost od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 964

Emeryt
poszukuje stróżostwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 966

Prezes
weteranów poszukuje pokoju kuchni w śródmieściu parter. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 967

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje stróżostwa 1 stycznia — przedzej. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 974

Stróżostwa
poszukuje bezdzietne małżeństwo bez wynagrodzenia w lepszym domu lub willi Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 73 038

Mieszkania
2—3 pokoi kuchnia wprost od gospodarza okolica Półwiejska. czynsz zgóry Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 016

Mieszkania
2 pokoje kuchnia na Jeżycach spiesznie poszukuje podoficer lotnictwa. Zgłoszenia Chwaliszewo 73. m 12. zdg 72 927

Podoficer
żon bezdz szuka 2 pokoi kuchni od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 995

Urzędnik
wysoką emeryturą regularny płatnik poszukuje 3 pokojowego zaraz Czynsz miesięczny Oferty Kurjer Poznański zdg 73 008

Pokoju
kuchni wprost od gospodarza — kolejarz etatowy płaci 25—40. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 892

Pokoju
kuchnia poszukuje Pawleta. Tylne Chwaliszewo 12. stolarnia. zdg 73 094

Dwupokojowego
kuchni poszukuje czynsz zgóry. Oferty Kurjer Pozn zdg 73 090

Bezdzietni
pokoju próżnego lub kuchnia — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 73 087

Czynsz zgóry
zapłacę według porozumienia za 3—2 pokojowe mieszkanie z wygodami. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 297

11. POKOJE UMEBL.

Panienkę
lub pana przyjmę na pokój. — Kramarska 8. m. 7 zdg 73 281

Dwuosobowy
frontowy. słoneczny wszelkie wygody Niegolewskich 10. m. 7. zdg 70 251

Tani
czysty, sympatyczny, elektryczność. Bardasz. Strusia 3 m. 7. zdg 72 637

Dobrze
umeblowany, inteligentnemu panu. Matejki 7 m. 9. zdg 71 751

Pokoje
1—2 najpiękniejsza dzielnica ul. Libelta I dla lekarki, dentystki, nauczycielki 50 zł. Adres poda Kurjer Poznański zdg 71 611

Pokój
niekrępujący, telefon. łazienka, pierwszorzędne utrzymanie od 15. 10. Plac Wolności 14a, m. 8. zdg 72 330

2 pokoje
gabinet i sypialnia komfortowo umeblowane solidnemu panu lub oficerowi Grunwaldzka 11 m. 6. zdg 72 985

Pokoje
widok na Park Wilsona Marsz. Focha 36. m. 19 i 20. zdg 72 986

Pokój
Długa 18 m 3 zdg 73 049

Utrzymaniem
bez. — Słowackiego 29 wejście Asnyka. mieszk 3. zdg 73 022

Studentom
Ogrodowa 12 — 25 zdg 73 042

2 pokoje
umeblowane ul Mickiewicza 18 a m 8. zdg 73 041

Młyńska
12. I prawo pokój zdg 73 034

Inteligentowi
wszelkie wygody (utrzymanie) Kwiatowa 3 — 3. zdg 71 237

Słoneczny
pokój centralne winda z utrzymaniem Wały Leszczyńskiego 2 m. 7. zdg 73 085

Pokój
zaraz Św. Marcin 20. m. 4 zdg 73 084

Balkonowy
umeblowany 2 lub 3 osoby z utrzymaniem — bez. Rybaki 12, m. 24 zdg 73 083

Ratajczaka
13 — 5 dwu — trzyosobowy zdg 73 082

Słoneczne
Strzelecka 25 m 8 zdg 73 080

Centrum
dwuosobowy, wygodami utrzymaniem. Składowa 1 wejście II. parter zdg 73 078

Dwuosobowy
Poplińskich 5 m. 9 zdg 73 072

Dwuosobowy
elektryczność ewentl. korepetycje Jeżycka 41. m. 6 zdg 73 014

Ładny pokój
z elektrycznością 1 lub 2 osoby od zaraz u starszej pani do wynajęcia. Spokój zapewniony. — Zupańskiego 20 m. 10. zdg 72 991

Frontowy
jedno — dwuosobowy, elektryczność ogrzewanie Spokojna 24 a, m 18 zdg 73 047

Pokoik
czysty elektryczność. Wały Jagiełły 18 mieszk 8. zdg 73 018

Grunwaldzka
20 a. m. 7 dwom studentkom zdg 72 930

Pokoje
umeblowane piękne. eleganckie frontowe słoneczne na I piętrze prawo dla osób na stanowisku. Zielona 3. m 6 tanio do oddania zdg 73 029

Pokój
słoneczny panu. Aleje Przybyszewskiego 45 m 7. zdg 72 996

Dwuosobowy
Matejki 4 m 7. zdg 73 003

Inteligentnym
tanio. Wielkie Garbary 4 — 8. zdg 73 006

Pokój
ciepły elektryczność zaraz. Dąbrowskiego 24 m 9 godz 17—19 zdg 73 007

Pokój
dla jednej pani lub dwóch. — Grudnia 10. m. 16. zdg 72 916

Panom
Konopnickiej 15. I zdg 72 911

Pokój
elektryczność centralne ogrzewanie. telefon. Wskaże Kurjr Poznański zdg 72 895

Półwiejska
33 — 8. zdg 73 061

Pokój
słoneczny elektr. Szwajcarska 15. m. 6. zdg 72 886

Kulturalnemu
Strzelecka 11 m 8 zdg 72 650

Dwuosobowy
przy Zoologu. duży frontowy — centralne. Gajowa 4 — 10. zdg 73 120

Elegancki
frontowy duży. zaraz. Pocztowa 21. m. 4. zdg 73 119

Dwuosobowy
Romana Szymańskiego 4 — 7 bez pościeli. zdg 73 168

Półwiejska
2—6 jedno- trzyosobowy (utrzymaniem) pianinem. zdg 73 165

Balkonowy
Długa 9. m. 4. zdg 73 189

Pokój
Jeżycka 45. m. 9 zdg 73 187

Dwuosobowy
słoneczny. frontowy. — Wielkie Garbary 18. II piętro. m. 10 zdg 73 185

Małżeństwu
paniom. Grunwaldzka 23 — 4. zdg 73 183

Pokój
zaraz. Żupańskiego 22 m 3. zdg 73 126

Kwiatowa
9 — 12. panom zdg 73 125

Dwuosobowy
miły. dobrem utrzymaniem Ratajczaka 15 m 3. zdg 73 124

1—2
osobowy. plac Działowy 4. m. 1. zdg 73 144

Pokoje
dla studentów. Matejki 65a. — Plewkowa. zdg 73 135

Oddzielny
pokój elektryczność. kuchenka gazowa Mickiewicza 17 m. 5 zdg 73 243

Dwuosobowy
Stroma 26. m. 11. zdg 73 242

Pokój
Kozłowska Focha 38 I. zdg 73 241

Pokój
Grobla 19 — 8. zdg 73 237

Pokój
pianinem lub bez jeden dla małżeństwa bezdzietnego. Górna Wilda 40 m 9. zdg 73 226

Stroma
27. m. 5. zdg 73 225

Kanałowa
6 parter prawo. zdg 73 222

Pokój
częściowo umeblowany Polna 3, m. 6 front zdg 73 219

Oddam
3 umeblowane lub częściowo łącznie używaniem kuchni sytuowanym centrum. Wskaże Kurjer Poznański zdg 73 268

Podgórna
utrzymaniem — bez 2 a. — 9. zdg 73 263

Niekrępujący
Łakowa 13 m. 5 zdg 73 257

Meble
najtaniej A. Baranowski
Poznań Podgórna 13 Pg 4795

2 pokoje
I piętro frontowe. komfortowe, jasne. elektryczność. pianino. biurko leżanka ewentl łazienka. inteligentnym zaraz. Podgórna 2 a. m. 5. zdg 73 252

Gabinet
komfort słoneczny ewtl telefon. fortepian. Mickiewicza 3 m. 6. Pg 4924-57.38

Studentkom
centrum obiadami. Wały Kościuszki 7 — 5. zdg 73 206

Dwuosobowy
słoneczny. czysty utrzymaniem. Dąbrowskiego 23. mieszkanie 7. zdg 73 295

Lepszy
pokój. fortepian. Kaponiera — Bukowska 9. m. 1. zd 73 293

Strzelecka
2/6 dwuosobowy utrzymaniem — bez. zdg 73 287

Małżeństwu
bezdzietnemu 35— zaraz. Wierzbięcice 23. m. 9. zdg 73 152

Studentom
umeblowany 35.— Wierzbięcice 23. m. 9. zdg 73 151

Dwuosobowy
z utrzymaniem Mickiewicza 21/25 m. 10. zdg 73 150

Dwuosobowy
Kraszewskiego 8. m. 22. zdg 73 217

Elegancki
słoneczny. Piekary 8. m. 5. zdg 73 216

Pokój
1—2 osób Bukowska 9. II. zdg 73 215

Łąkowa
19 — 3 1—2 osobowe słoneczne. zdg 73 208

Dwuosobowe
pokoje paniom panom Jackowskiego 13 m. 13 zdg 73 199

Pokój
elektryczność od zaraz. Matejki 54. m. 11. zdg 73 197

Mickiewicza
3. m. 9 dwuosobowy zdg 73 254

12. SZUKA POKOJU

Pokoju
biurowego zaraz poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 72 569

Pokoju
próżnego cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 046

Niekrępującego
ogrzaniem 25.— Oferty Kurjer Poznański zdg 73 044

25
pokoiku studentka Oferty Kurjer Poznański zdg 73 033

Pokoju
niekrepującego. okolica śródmieście. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 923

Poszukuję
pokoju. światłem elektrycznem. do 20.—. blisko Łakowej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 929

2 panienki
studentki szukają dobrze umeblowanego pokoju. bez pościeli. pobliżu Jasnej. Mickiewicza — Oferty Kurjer Pozn zdg 72 955

Zupełnie
niekrepującego pokoju poszukuje dla pani w centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 010

Pokoju
studentka Jeżyce. elektryczność od 15. 10. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 72 915

Poszukuję
taniego pokoju. bez pościeli. — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 73 145

Pokoiku
za posługę. Pościel własna. — Oferty Kurjer Poznański zdg 73 143

Taniego
szuka spiesznie inteligentny Cena Kurjer Poznański zdg 73 220

Potrzebny
pokój utrzymaniem, słoneczny — miły dla studenta, chętnie przy rodzinie ziemiańskiej, okolica zamku. Oferty cena Kurjer Poznański dg 1690

Próżnego
z klatki od 15. 10 Łazarz — śródmieście. Oferty z warunkami Kurjer Poznański rg 3707

13. LOKALE

Szkoła
sztuk zdobniczych poszukuje jasnego, niesłonecznego lokalu circa 400 m² od Nowego Roku. Zgłoszenia Jezuicka 5. zdg 72 349

Lokal
suterenowy wydzierżawię na warsztat wskaże portjer. Patrona Jackowskiego 25. zdg 72 981

2 pokoje
biurowe świeżo odnowione przy Placu Wolności od zaraz niedrogo do wynajęcia. Zgłoszenia telefon 77-85 zdg 73 025

Ubikacji
na cichą pracownię z ciemnią (komorą) śródmieściu poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 020

7—14
pokojowego lokalu organizację poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 912

Poszukuję
lokalu z mieszkaniem na jadłodajnie przy ruchliwej ulicy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 891

Skład
pokojem kuchnią przy Rynku Wildeckim Przemysłowa 1, gospodarz zdg 73 230

14. DZIERŻAWY

Poszukuję
dzierżawy młyna w dobrym stanie i kolonicy. Warunki i opis Kurjer Poznański zdg 72 688

Dzierżawy
ogrodu mieszkaniem Oferty Kurjer Poznański zdg 73 045

Dzierżawy
placu na węgle poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 72 956

Warsztat
lub współudział w takowym — przy opłacie do zł 10.— poszukuję. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 72 899

Skład rzeźnicki
z warsztatem i śniadalnią wydzierżawi lub sprzeda gospodarz Oferty Kurjer Pozn zdg 72 875

Kawiarnię
nowocześnie urządzoną sprzeda lub odda na własny rachunek — gospodarz domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 876

Plac
na skład węgli poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 73 288

Gospodarstwo
z budynkami 10 mórg nadające się na ogrodnictwo 10 klm od Poznania do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 299

22. ROZMAITE

Ciała
swędzenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzuty skórne usuwa krem Lain-Age (z kogutkiem). Idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka. ng 4513

Olbrzymi wybór w pończochach
jedwabnych macco fil de'cosse. skarpetkach pończoszkach dziecięcych. Ceny niebywale niskie. Fabryka Bielizny Dom Płócień. J. Schubert. Wrocławska 3.

Pg 3 720-33 34

Wykonuje
pierwszorzędnie płaszcze. kostjumy. futra tanio. Salon mód. W Werwiński. Wrocławska 13. zdg 72 232

Obiadów
dobrych w towarzyskim domu szukam Oferty Kurjer Poznański zdg 72 983

Krawcowa
Polka, ewangeliczka. 2.00 zł dziennie. Adres Kurjer Poznański zdg 72 947

Krawcowa
specjalnie wykonuje garderobę chłopięcą podług miary i żurnalu przerabiam z odłożonych ubrań. płaszcze ubranka. Turkiewicz. Kopernika 5. zdg 72 990

Kto
udzieli wskazówek do malowania portretów, względnie umożliwi studja? Oferty Kurjer Poznański zdg 73 001

Bezpłatnie
pośredniczymy w sprzedaży i kupnie poszukiwaniu pracy. — Związek Mieszczanek. Kramarska 17. I. narożnik Rynkowej. zdg 72 997

Samotna
osoba przyjmie dziecko na wychowanie na prowincję. Opieka troskliwa. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 72 887

Obiady
prywatne. smaczne. Marcinkowskiego 21. m. 7. zdg 73 105

Kancelarję
od lat zaprowadzona. Poznaniu. urządzeniem oddam adwokatowi korzystnie. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 73 093

Futra
różne skórki. kożuchy. skopiaki. jaczki. kurtki futrzane tanio. — Hankiewicz. Kramarska 1. zdg 73 194

Płótna lniane samodziałowe
ręczniki. ścierki lniane najtaniej Bazar Przem Ludowego w Wilnie. oddział Poznań ul. Fredry 6 wejście Wały Jana III. 9. zdg 73 163

Siwym włosom
przywraca kolor „Axela" Regenerator 3.— M. J. Gadebusch — Nowa 7 ng 5381

Płaszcze
kostjumy suknie ubranka dla chłopców eleganckie tanio Krawcowa Murawa Wały Jana III 10 mieszkanie 14 zd 68 922

Nowość
Wielkopolska Zelownia, św. Marcin 22 zelówki męskie 2.50; damskie 1.80; obcasy męskie 1,— damskie 0,60. Dzwoń 41-37. zdg 73 282/3

Wypożycza
ubrania frakowe i smokingowe korzystnie ul Nowa 1 I piętro. zdg 73 234/5

Wróży
słynna chiromantka z Warszawy bawiąca przejazdem. Piekary 20/21. m. 5. zdg 73 280

Futra
modele paryskie praca pierwszorzędna. przefasonowania. — Mohler. Wielka 12 m. 7. rg 3707

Krawcowa
poleca się poza dom Oferty Kurjer Pozn zdg 72 943

23. OŻENKI

Najodpowiedniejsze
partje dla pań panów poleca najstarsze biuro matrymonjalne „Wanda". Szkolna 6. m. 3. zdg 73 190

Panienka
córka kowala. poszukuje męża najchętniej kowala. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 938

Panna
lat 23, posiadająca 25 000 wyjdzie zamąż. „Przyszłość" Strzałowa 3. (dawniej Ogrodowa). zdg 73 056

Kawaler
współwłaściciel drukarni, lat 33, poślubi pannę, wdówkę, cośkolwiek gotówką celem powiększenia przedsiębiorstwa Zgłoszenia fotografją do Kurjera Pozn. zdg 72 879

Dwaj kawalerowie
lat 27 i 29, młodszy blondyn, absolwent szkoły młynarskiej — Starszy szatyn, wzrost średni, oboje na stałej posadzie, bez nałogów, religijni i sympatyczni szukają żon Poważni myślące panny z cośkolwiek majątkiem, względnie wdówki z przedsiębiorstwem młynarskiem raczą złożyć swe oferty z fotografją Kurjer Poznański zdg 73 160

Solidnie
dyskretnie ułatwia znajomości matrymonjalne „Wanda" Szkolna 6. m. 3 zdg 73 191

Wdowiec
lat 37 urzędnik trzypokojowem mieszkaniem jednem dzieckiem, pozna panią Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 246

Wielkopolanka
starsza, kulturalna, poważnie myśląca, zapozna pana z wykształceniem po 50 nie wymagającego majątku w celu matrymonjalnym. Biura wykluczone. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 213

24. NAUKA

Kroju
szycia wyucza mistrzyni krawiecka podług najnowszego systemu w 3 miesiącach tanio. Kilińskiego 12 mieszk 2. zdg 72 939/40

R. de Brugière
lektor Uniwersytetu Poznańskiego rozpoczyna udzielać prywatnych lekcyj języka francuskiego z dniem 2 października Ulica Matejki 35. parter. zdg 67 191

Szkoła Tańców
Piotr Mikołajczak
Stella Kledecka
Pocztowa 29
Początkujących 6 października. Pg 4 918-57.31

Mąkowskiego
lekcje tańca
Plac Wolności 14a. Instytut Krzewienia Sztuki. Pg 4 855-39.74

Żeńskie
Kursy Techniczne
Poznań Kraszewskiego 17. m 15 przyjmują jeszcze zgłoszenia na dwuletni kurs budowlany Przygotowanie średnie Opłaty umiarkowane. Pg 4913-57.27

Student med.
udzieli stałej pomocy w lekcjach za pokój i utrzymanie w celu ukończenia studjów. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 011

Kursy Tańców
Wituszkowskich. Gwarna 19. Pg 4929-57.50

System
Stolze - Gumińskiego
Stenografja parlamentarna, sądowa, handlowa
Po raz pierwszy w Poznaniu. Kurs rozpoczynam 10 października. godz. 19 punktualnie. Mam jeszcze dwa wolne miejsca. Magister praw Zofja Szczepańska. Matejki 55. m. 1. zdg 73 188

Student
udzieli tanio korepetycji w zakresie niższych klas gimn. Także początki gry fortep. Oferty Kurjer zdg 73 156

Kurs
dekoracyjny. pisanie lakiem — przyjmuję uczni. Św. Marcin 56. m. 8. zdg 73 148

25. MUZYKA

Strojenia
naprawy fortepianów przeprowadza fachowo i tanio K. Drygas. Podgórna 10a zdg 69 823

Pianista
(akordeon) i saxofonista (klarnet obligat) potrzebni Fotografje „Savoy". Toruń kapelmistrz. zdg 72 689

26. ROZRYWKA

Tylko jeszcze 3 dni
„Rasputin"
najpotężniejszy dramat rosyjskiej dyplomacji tylko w kinie „Sfinks". zdg 73 249

Kino Wilsona — Łazarz
Wzruszający dramat Czar Jej oczu" Janet Gaynor Charles Farrel. zdg 73 266

27. SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Posady woźnego

portjera służącego ewentualnie robotnika szuka samotny. Długoletnie świadectwa, poważne referencje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 254

Biuralistka

ciężkiem położeniu, szuka posady także ekspedjentki, bony. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 461

S. O. S.

Szuka posady kawaler lat 30, ślusarz-szofer 12 lat praktyki, obeznany z wszelkiemi typami maszyn, w krytycznem położeniu, za bardzo niska pensję. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 493

TEATRY

Poznań, czwartek, 5. 10.

TEATR POLSKI: „Wesele" premjera.

TEATR WIELKI — (Opera) Dziś o godz. 20-tej: „Bocciacio z Jadwgią Fontanówną.

Piątek teatr nieczynny.

Sobota, 7. 10., o godz. 20: „Carmen" z gościnnym występem Janiny Hupertowej.

Niedziela, 8. 10., o godz. 20-tej „Boccacio.

TEATR NOWY: — Dziś „Ten Stary Warjat" występ Antoniego Fertnera.

Piątek, 6. 10., o godz. 8 wiecz. „Ten Stary Warjat" występ Antoniego Fertnera.

TEATR NOWOŚCI: (Operetka), ul. M. Focha 4, tel. 70-83. Od soboty 7. b. m. codziennie: No, No, Nanette! operetka w 3 aktach V. Jouman'sa.

Bydgoszcz, czwartek, 5. 10.

TEATR MIEJSKI: — Dziś „Fräulein Doktor".

Piątek, 6. 10.: „Zabiję Ją".

Sobota, 7. 10. „Mysz kościelna" premjera z Zaklicką, Dowmuntem, Niewiarowiczem.

KINA

Poznań, czwartek, 5. 10.

APOLLO: „Roskoszne kłopoty".
CORSO: — „Nieuchwytny Przestępca" i „Łowy na zięcia".
COLOSSEUM: „Mata Hari"
METROPOLIS: „Roskoszne kłopoty".
ORZEŁ: „Congorilla".
ODEON: „Mężowie i żony i Ich dole i niedole".
PROMIEŃ: — „Niewolnica Szeika" i „Na Ognistym Smoku".
RENAISSANCE: „Mumja".
ROXY: „Raj Podlotków".
SFINKS: „Rasputin".
SŁOŃCE: „Rozkoszna przygoda".
TĘCZA - Łazarz: „Pałac na kółkach".
TĘCZA — Wilda: „Król To Ja".
WILSONA: „Czar Jej Oczu"

Bydgoszcz, czwartek, 5. 10.

ADRIA: „Córka Pułku", tygodniki Foxa i Pata oraz kreskówka Fleischera.
APOLLO: „Ścigana przez los" i „Rozwód na poczekaniu".
BAŁTYK: „Brygada śmierci" i „Moralność pani Dulskiej".
KRISTAL: „Tajemnicza wyspa", nadprogram wesoła komedja i najnowszy tygodnik Foxa
MARYSIEŃKA: „Jasnowłosy sen" i „Tajemnica Sekwany".
REWJA: „Bal w operze", na scenie występy cyganów greckich.
SŁOŃCE: „Ponad śnieg" według dramatu Żeromskiego.

Pokojowa

poszukuje posady w lepszy dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 570

Kasjerka

książkowa z kilkoletnią praktyką na większych majątkach, bardzo dobre świadectwa poszukuje posady zaraz lub 1. 11 Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 72 692

Urzędnik gosp.

kawaler lat 32, 12 lat praktyki poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 741

Krawcowa

rutynowana długoletnia praktyką warszawska szyje pierwszorzędnie według modeli paryskich suknie, płaszcze kostjumy, futra szuka pracy zaraz w domach oraz na wyjazd, 4.— dziennie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 795

Posługi

poszukuje Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 965

Młoda

znająca gotowanie robótki i prace domowe poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 72 975

Chłopak

poszukuje posady do posyłek do biura składu Oferty Kurjer Poznański zdg 72 976

Służąca

czysta, uczciwa z gotowaniem z dobremi poleceniami poszukuje posady od zaraz lub 15 Oferty Kurjer Poznański zdg 72 977

Nauczycielka

z dyplomem dla szkół powszechnych dobrze wychowana jaknajlepszego usposobienia szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 72 980

Rządca gospodarczy

kawaler lat 30, 10 lat praktyki, dobre referencje poszukuje posady od zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 984

Panienka

z wykształceniem gimn., muzykalna z 4-letnią praktyką biurową poszukuje jakiejkolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 013

Krawcowa

szuka pracy w dom i poza dom. Wierzbięcice 49, m. 6 zdg 73 021

Gospodyni

samodzielna obejmie stanowisko na probostwie lub majątku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 503

Ogrodnik

kawaler, lat 30, poszukuje zajęcia lub stałej posady, dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 924

Uczeń dentystyczny

2 lata praktyki, syn wdowy, zdolny, pilny i sumienny, zredukowany z powodu braku pracy, szuka posady zaraz, miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 72 925

Bezpłatną

praktykę na maszynie przyjmę. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 932

Dziewczyna

poszukuje posługi lub posady od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 937

Dziewczyna

poszukuje posady zaraz lub 15., z dobrem gotowaniem, dobremi świadectwami. Oferty Kurjer Pozn. zdg 72 946

Ekspedjentka

do składu delikatesów, rzeźnickiego śniadalni. Kaucja. Oferty Kurjer Pozn zdg 72 948

Pokojowa

i dziewczyna do kuchni poszukuja posady na majątek. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 72 952

Konwersacji

niemieckiej, francuskiej udziele za pokój lub obiady. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 030

300 zł

kaucji złoży robotnik za otrzymanie pracy w handlu lub przemyśle. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 987

Buchalter - handlowiec

znający również książkowość rolnicza poszukuje posady ewentl. na wsi. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 72 989

Panienka

młoda z porządnej rodziny z dobrem świadectwem szuka posady pokojowej lub do dzieci. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 992

Poszukuję

posługi na cały dzień z dobrem gotowaniem, śródmieściu Oferty Kurjer Poznański zdg 72 994

Dziewczyna

do wszelkiej pracy domowej poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 998

Dziewczyna

z dobremi świadectwami szuka posady od 15. — Oferty Kurjer Poznański zdg 73 068

Leśnik

młody, 2-letnią praktyką inteligentny, bardzo dobre rekomendacje szuka posady. Wymaganią skromne. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 72 898

Dziewczyna

poszukuje posady do wszystkiego lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 890

Kucharka

wiejska, samodzielna, dobrem gotowaniem, — prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje posady z dobremi świadectwami od 15 października. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 885

Szukam

dla mej służącej uczciwej pracowitej umiejącej gotować posady Roehrowa. Zgłoszenia Fram. Maleckiego 3, m. 11. zdg 72 873

Nadmłynarz

dzielny z kilkuletnią praktyką i ukończoną szkołą młynarską poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 870

Poszukuję

posługi godzinach południowych. Oferty Kurjer Pozn zdg 73 100

Pg 4 784-39.28

Służąca

uczciwa, poszukuje posady z cośkolwiek gotowaniem od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 907

Pomocnik

krawiecki z kilkuletnią praktyką poszukuje pracy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 901

Dziewczyna

wiejska, skromna, uczciwa z gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego zaraz Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 122

Sekretarz adwokacki

starszy, szuka zajęcia ewtl. dorywczo. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 112

Służąca

umiejąca gotować, szyć poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 110

Biegła ekspedjentka

w niemieckiem, polskiem poszukuje posady do składu nabiału lub do piekarza. Zgłoszenia Kurjer Pozn. pod zdg 73 111

Ekspedjent

młodszy, branży konfekcji męskiej poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 192

Stenotypistka

młodsza pisząca biegle maszyną poszukuje pracy w godzinach wieczornych. Łaskawe oferty upraszam Kurjer Poznański zdg 73 164

Technik dentystyczny

syn wdowy wojennej poszukuje jakiejkolwiek pracy Wymagania bardzo skromne. Łaskawe zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym. — Poznań, ul. Kozia 8, pokój 5, telefon 29-94. zdg 73 169/70

Gospodyni

38 lat znająca dobra kuchnię, zaprawy chów drobiu, szuka posady na majątek lub gospodarstwo zaraz ewentualnie 1 listopada z pierwszorzędnemi świadectwami Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 72 968/9

Malarz

inwalida wojenny z długoletnią praktyką poszukuje pracy. Wykonuje wszelkie rodzaju prace w zakres malarstwa wchodzące po cenach bardzo przystępnych Łaskawe zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań ul. Kozia 8 pokój 5, telefon 29-94 zdg 73 115/6

Kucharka - gosposia

w średnich latach ze znajomością dobrego gotowania, czysta, łagodnego usposobienia, z lepszej rodziny, szuka spokojnego miejsca od listopada lub grudnia b. r. — Adres: Łowicz, ul. Mostowa 24, Kornaszewscy. zdg 73 178

Panienka

poszukuje reperacji bielizny. — Oferty Kurjer Poznański zdg 73 140

Niania

doświadczona, szyciem, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 139

Osoba

wiek średni, oszczędna zaradna, doświadczona w prowadzeniu domu, wychow. dzieci, pielęgnowaniu chorych, przyjmie posadę w domu kulturalnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 132

Młoda

przystojna sierotą szuka posady początkującej do interesu cukierni, restauracji najchętniej na wyjazd Oferty Kurjer Poznański zdg 73 236

Piekarstwa

pragnie się wyuczyć starszy silny młodzieniec. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 221

Kupiec - żelaźniak

lat 40, żonaty Wielkopolan, z długoletniem wszechstronnem — wydoskonaleniem — inteligentny, energiczny znający księgowość, korespondencje również niemiecka poszukuje odpowiedniej posady przedstawicielstwa względnie przyjmie administracje domów. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 73 272

Elektryk

żonaty który się zna na wszelkich aparatach, narzędziach lekarskich, maszynach galwanizacji i t. p. szuka jakiejbądź pracy lub przedstawicielstwa. Wymagania skromne Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 73 270

Kuśnierz

damski zdolny szuka posady w dom poza dom Oferty Kurjer Poznański zdg 73 255

Książkowa

biurakistka, skromne wynagrodzenie poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 289

Gosposia

znająca samodzielne gospodarstwo domowe poszukuje posady od 15. 10 najchętniej do jednej lub dwóch osób. Może być na prowincji. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 157

Student prawa

szuka jakiejkolwiek pracy. Wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 155

Technik dentystyczny

biegły w robotach kauczukowych i złotych dobrze polecony poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 146

Służąca

z dobrem gotowaniem, dobre polecenia poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 73 218

Służąca

samodzielnem gotowaniem do wszystkiego szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 72 984

Sierota

poszukuje posady do dzieci i lekkich prac domowych Oferty Kurjer Poznański zdg 72 547

Praczka

sumienna szuka prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 550

Stenotypista

biegły korespondent poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 551

Złożę

gwarancję gotówkową za uzyskanie odpowiedniej posady biurowej Oferty Kurjer Poznański zdg 72 552

Szukam

posady do krawcowej lub innej. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 553

Szukam

posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 560

Wychowawczyni

dzieci praktyka obce języki, dobre świadectwa poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 72 562

Posługi

do jednej lub dwóch osób poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 72 490

Panienka

inteligentna znająca wszelką pracę domową poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 593

Maszynistka

sierota szuka posady za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 595

Służąca

dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy poszukuje posady od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 591

28. WOLNE MIEJSCA

Fryzjerka

manicurzystka, procentowa pensja Zgłoszenia Mickiewicza 3 m. 10. zdg 72 820

Ekspedjentka

do rzeźnictwa zaraz — Springer Strusia 10. zdg 72 922

Posługaczka

młoda, tylko dobre świadectwa. Emilji Szczanieckiej 14 a. I. zdg 72 931

Dobra egzystencja

Poszukujemy cichej wspólniczki (ka) do rentownego przedsiębiorstwa, gotówka 1 000 pewna gwarancja. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 72 942

Dziewczę

do lat 20, dobrem poleceniem, prowincji do pracy domowej, składu. Oferty Kurjer Poznański zdg 72 949

Potrzebna

od zaraz służąca do wszystkiego. Zgłaszać Plac Sportowy 1 m 111 godz 4—6 popoł. zdg 72 988

Służąca

młodsza potrzebna Poznańska 28 — 3. zdg 73 012

Biuralistka

maszynistka potrzebna zaraz. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 72 893

Pielęgniarka

dziecinwykwalifikowana do dwoje dzieci zaraz potrzebna Adres Kurjer Poznański zdg 73 066

Pomocnik

obuwniczy potrzebny zaraz. — Główna, Gnieźnieńska 78. zdg 73 063

Uczennica

z ukończoną szkołą wydziałową lub handlową od zaraz Skład papieru „Helion". Dąbrowskiego 4. zdg 72 888

Uczennica

fryzjerska inteligentna z dobrej rodziny. Anders św. Marcin 41. zdg 73 101

Doradca

który wykazać się może długoletnia praktyka w sprawach prawniczych, samorządowych podatkowych i osadniczych ze szczególnem uwzględnieniem spraw odnośnych na wsi, potrzebny do poważnej instytucji od 1 grudnia r. b. względnie wcześniej Zgłoszenia z podaniem kwalifikacji i referencyj do Kurjera Poznańskiego zdg 72 935/6

Uczennica

fryzjerska z prowincji z utrzymaniem Oferty Kurjer Poznański zdg 73 114

Służąca

do wszystkiego Grobla 18, m. 7. zdg 73 174

Fryzjer

męsko-damski, dobry ondulator, potrzebny. Oferty Oredownik ng 5806.

Podróżująca

na zabawki potrzebna. — Oferty Kurjer Pozn zdg 73 095

Książkowa

młodsza, samodzielna, korespondencja polsko-niemiecka na 2 godziny południowe może się zaraz zgłosić. Pensja 25 zł. Mylna 26 parter. m. 1. zdg 73 092

Służąca

z lepszemi świadectwami, zna dobra kuchnię, przyjmie posadę. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 089

Panienka

do kiosku kaucja 100. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 113

Ekspedjentka

tylko z branży konfekcyjno-damskiej. Gdzie? wskaże Kurjer Poznański zdg 73 186

Dziewczyna

uczciwa, czysta, z gotowaniem, do wszystkiego od 15 bm. Warunek dobre świadectwa Aleja Hetmańska 1, m. 6 (Łazarz). zdg 73 134

Dziewczyna

porządna, uczciwa, silna wszelkich prac zaraz. Lewandowicz, Grochowe Łąki 9 zdg 73 338

Krawcowe

inteligentne dobrze zarobią Zamkowa 4 b — 5 wejście Pocztowej godz 15—18. zdg 73 271

Szofer

kawaler z kaucją. Zgłoszenia zaraz Kilińskiego 7 m. 9 zdg 73 264

Kuchmistrzyni

lub kuchmistrz tylko z pierwszorzędnemi świadectwami z majątków wykwalifikowana (ny), samotna — (ny) na wyjazd potrzebni. Oferty pod zdg 72 535 do Kurjera Poznańskiego zdg 72 535

Bufetowa

do obsługi gości skromna, uczciwa panienka, która pracowała na prowincji, z dobremi poleceniami, potrzebna od zaraz do Hotelu Hüttnera, Środa. Pg 4 907-40.9

Ogrodnika

poszukuje od Nowego Roku do większego ogrodu wykształconego zaradnego, dobrze poleconego żonatego Śliwniki p. Skalmierzyce Wincentowa Niemojowska. zdg 72 448

Do

wydawania kwitków przy kartoflach potrzebny zaraz uczciwy z poleceniami. Majętność Nowawieś poczta Swarzędz. zdg 72 957

Energiczny

rządca gospodarczy samotny potrzebny na majątek pod dyspozycje Zgłoszenia świadectwami, warunkami do Kurjera Poznańskiego zdg 72 958

Panna

do dziecka zdrowa potrzebna. — Wrocławska 38 m. 32 zdg 73 050

Robotnik

potrzebny Adres Kurjer Pozn. zdg 73 037

Uczeń

z ukończoną szkołą handlową potrzebny. W. Kujawa i Syn skład kawy i herbaty Fr Ratajczaka 34 zdg 73 086

Lekarza

młodszego do pomocy dłuższy czas prowincja wolne mieszkanie utrzymanie 150 zł mies. Dąbrowskiego 4. m. 6 zdg 73 081

Panienka

umiejąca pakować cukierki zamieszkała na Łazarzu potrzebna. Zgłoszenia Kanałowa 13 fabryka zdg 73 079

Panowie — Panie

niebywała praca zewnętrzna zarobią zdolnym pensja kilku organizatorów zatrudnimy Zamkowa 4 b m. 5, godz 10—13 zdg 73 267

Fryzjer

na stałą wypomóżkę może się zgłosić. Szamarzewskiego 30. zdg 73 130

Inkasent

wymowny potrzebny, kaucja 250 zł Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 73 244

Zarządczyni

domu do wszystkich prac domowych lat średnich, katoliczka, okazała uczciwa do samotnego od listopada za małem wynagrodzeniem może się zgłosić do Kurjera Poznańskiego zdg 73 227

Stróż

nocny wolne mieszkanie z światłem do objęcia 500 zł zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 73 286

Krawcowa

zdolna Wodna 13 m. 12. zdg 73 256

Czeladnik

złotniczy młodszy potrzebny zaraz W Kruk Poznań, ul 27 Grudnia 6. zdg 73 253

Aplikant adwokacki

z conajmniej 1½ letnią praktyką potrzebny. Zgłoszenia Toruń, — Skrytka pocztowa Nr. 2. dg 1691

Ogrodnika

bezdzietnego, obznajmionego we wszelkich gałęziach ogrodnictwa handlowego z dłuższą praktyką i dobrze poleconego poszukuje zaraz Zgłoszenia z odpisami świadectw: Dwór Koźminek — powiat kaliski. dg 1689.

Pianista

skrzypek potrzebni. Prądzyńskiego 48/9. zdg 73 291

Absolwenta (kę)

W. S. H. językami, stenografją jako praktykanta nauczycielskiego przyjmiemy zaraz. — Płaca próbna 50 zł. miesięcznie. Toruń, Małe Garbary 5, prywatna szkoła. zdg 73 158

Humor zagraniczny

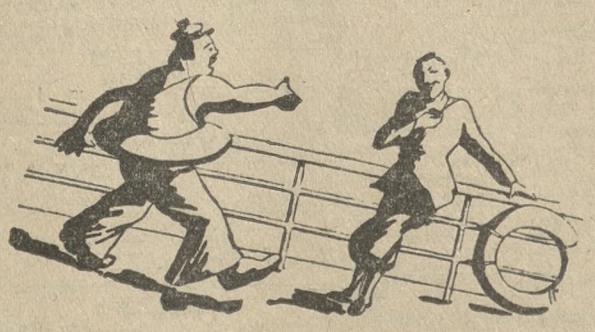

— Prędzej, prędzej, okręt idzie na dno!
— A cóż to mnie obchodzi? To nie mój okręt!
(Humroist - Londyn). S. F.

Przedpłata na miesiąc październik 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej — 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149.